

PIĄTEK-NIEDZIELA
02-04|12|2022|

GAZETA WEEKEND OLSZTYŃSKA

GAZETA WARMII I MAZUR

cena 4,99 zł (w tym 8% VAT)

NAJWAŻNIEJSZE TO BYĆ RAZEM

Początek grudnia to czas, kiedy zaczynamy na poważnie myśleć o Bożym Narodzeniu. Jak się do niego przygotowujemy? — Ja już przygotowuję się do świąt i u mnie jest to coroczna tradycja. Organizujemy „dzieciowe imprezy”. Przychodzi ich nawet dwanaścioro — od dziewięciu miesięcy do dziewięciu lat — i wszyscy zakasujemy rękawy. Pierwsze spotkanie mamy już za sobą. Robiliśmy wspólnie pierniczki — najpierw wyrabialiśmy ciasto, a potem je ozdabialiśmy. Myślę, że to ciekawy czas na spędzanie weekendów przed Bożym Narodzeniem — opowiada Paweł Sieniuta z Olsztyna. \3

GDZIE NAJŁATWIEJ WPAŚĆ
W DZIURĘ? \4

DZIEŃ, W KTÓRYM ZAMILKŁY
TELEFONY \6

WŁADCA LUDZI,
GAZU I ROPY \13

SPORT CODZIENNE

AWANS,
ALE BEZ SZAŁU \15

PRZYJADĄ
POGROMCY
JASTRĘBIA \16

PROWADZI ICH JEDNA DROGA \12

ISSN 0137-9127

9 1770137 912057

4 8

KOMU PRZYSŁUGUJE DODATEK ELEKTRYCZNY?

Od 1 grudnia br. do 1 lutego 2023 r. można składać wnioski o dodatek elektryczny – przypomina Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Dodatek w wysokości 1000 zł lub 1500 zł ma przysługiwać gospodarstwom domowym zużywającym prąd do ogrzewania i będzie on wypłacany do 31 marca 2023 r.

Jak przekazało we wczorajszym komunikacie Ministerstwo Klimatu i Środowiska, dodatek elektryczny to jednorazowe wsparcie finansowe dla odbiorców, dla których głównym źródłem ogrzewania jest energia elektryczna.

Dodatek przyznawany jest na mocy ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej.

Zgodnie z ustawą dodatek wynosi 1000 zł – dla gospodarstw domowych zużywających do 5 MWh rocznie; 1500 zł – dla gospodarstw domowych zużywających powyżej 5

foto: Shutterstock/sirastock

MWh rocznie (warunkiem jest załączenie potwierdzenia przekroczenia 5 MWh wysokości rocznego zużycia za 2021 r.) – podał resort.

Wnioski można składać w gminach właściwych ze względu na miejsce zamieszkania od 1 grudnia 2022 r. do 1 lutego 2023 r. Dodatek elektryczny wy-

płacany będzie do 31 marca 2023 r.

Dodatek przysługuje każdemu odbiorcy energii elektrycznej, którego głównym źródłem ogrze-

wania jest energia elektryczna. „Warunkiem otrzymania dodatku jest uzyskanie wpisu lub zgłoszenie źródła ogrzewania do CEEB do 11 sierpnia 2022 r. Obowiązuje przy tym zasada: jeden adres zamieszkania, jeden dodatek elektryczny. Dodatek elektryczny przysługuje też gospodarstwom domowym posiadającym wyłącznie pompy ciepła, które są ich głównym źródłem ogrzewania” – podało ministerstwo.

Jak zaznaczono, dodatek elektryczny nie przysługuje gospodarstwom domowym posiadającym mikroinstalacje PV, które ogrzewają się głównie energią elektryczną; gospodarstwom domowym

posiadającym pompy ciepła oraz mikroinstalacje FV; gospodarstwom domowym objętym pozytywnie rozpatrzonym wnioskiem o wypłatę dodatku węglowego; osobie w gospodarstwie domowym objętym pozytywnie rozpatrzonym wnioskiem o wypłatę dodatku na inne źródła ciepła; osobie w gospodarstwie domowym, na potrzeby którego zostało zakupione paliwo stałe, po cenie i od przedsiębiorcy, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw.

ŹRÓDŁO: PAP

REKLAMA

Handlowe Niedziele

11 i 18 grudnia

w godz. 9⁰⁰-15⁰⁰

Z tym ogłoszeniem kupisz

BEZ MARŻY!*

NAJWIĘKSZA HURTOWNIA ODZIEŻY W OLSZTYNIE

ul. Wyszyńskiego 7

tel. 89 534 63 52

www.gracjaolsztyn.pl

Największa Hurtownia Odzieży w Olsztynie

Olsztyn, ul. Wyszyńskiego 7
tel. 89 534 63 52

www.gracjaolsztyn.pl

Z tym kuponem kupisz bez marży*

Oferta ważna do 18 grudnia 2022 r.

Hurtownia wprowadziła na stałe

sprzedaż detaliczną

Serdecznie zapraszamy

- pon.-pt. 9.00-17.00
- sob. 9.00-15.00

*** Do zakupu bez marży uprawniona tylko kupon z papierowego wydania gazety.**

WYDAWCA
GRUPA WM Sp. z o.o.
ul. Tracka 5,
10-364 Olsztyn

REDAKTOR NACZELNY
Maciej Matera
zarzad@gazetaolsztynska.pl

ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO
Igor Hrywna

REDAKTORZY WYDANIA
Barbara Barczuk
Igor Hrywna
Michał Podolak

wydawca@gazetaolsztynska.pl
sport@gazetaolsztynska.pl

WYDANIE ONLINE
internet@gazetaolsztynska.pl
89 539 74 83

GAZETAOLSZTYNSKA.PL
redakcja@gazetaolsztynska.pl
tel. 89 539 74 83

PRENUMERATA E-WYDAŃ
prenumerata@gazetaolsztynska.pl
89 539 76 63

REKLAMA W OLSZTYNIE
ul. Tracka 5
tel. 89 539 74 53, 89 539 77 77

reklama@gazetaolsztynska.pl

CENTRALNE BIURO OGŁOSZEŃ
tel. 89 539 74 80, 81, 82

REDAKCJA W ELBLĄGU
ul. Rybacka 35
82-300 Elbląg

tel. 55 611 46 00
gazeta@dziennikelblaski.pl

REKLAMA W ELBLĄGU
ul. Rybacka 35
82-300 Elbląg

tel. 55 236 18 02, 55 611 46 01
reklamy@dziennikelblaski.pl

DRUK
Drukarnia Prasowa
GRUPA WM Sp. z o.o.
Olsztyn, ul. Tracka 7
tel. 89 539 74 21

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów oraz zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów w publikowanych listach i nadesłanych materiałach. Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń. Wydawca zastrzega sobie prawo odmowy przyjęcia ogłoszenia sprzecznego z zasadami moralnymi lub prawem.

BĄDŹMY RAZEM, BO TO NAJLEPSZE

Zaczął się grudzień. To czas, kiedy zaczynamy już na poważnie myśleć o Bożym Narodzeniu. 6 grudnia świętujemy mikołajki, później przyjdzie czas na firmowe wigilie, żeby w końcu zacząć rodzinne świętowanie. Jak się do tego przygotowujemy?

ADA ROMANOWSKA
a.romanowska@
gazetaolsztynska.pl

Grudzień zapowiada się mroźno i śnieżnie? Święta wreszcie będą prawdziwie zimowe? Może w końcu da się ulepić bałwana w te Boże Narodzenie. Prognozy pogody napawają optymizmem. Przewidywania ECMWF (Europejskie Centrum Średnioterminowych Prognoz Pogody) wskazują, że akurat w okresie świątecznym średnia temperatura powietrza będzie nawet o 3 stopnie niższa od normy. Fani śnieżnego i mroźnego Bożego Narodzenia mogą mieć tym razem sporo szczęścia i radości. Jednak to tylko prognozy i wszystko może się zmienić. Na pogodę nie mamy wpływu. Ale na to, jak będą wyglądały święta, już tak.

— Nie myślimy z mężem o świętach. Chcemy ten czas, czyli święta, jakoś przetrwać. Potem się okaże, jak co roku zresztą, że nic się nie zmieniło, nic się nie wydarzyło i żyjemy nadal. Wolimy iść do lasu, popatrzeć na drzewa i choinki w naturze. Biegania świąteczna nas nie interesuje — mówi Danuta Abramczuk z Olsztyna. — Jeśli myślimy o prezentach, są to drobiazgi, coś milego i sympatycznego. To na przykład książka albo muzyka. Na pewno nie ma w nas szaleństwa, choć ono nas otacza. Gdy prowadzi się biznes, trzeba nakręcać atmosferę. Widać to potem w reklamach telewizyjnych, które w pewien sposób kreują rzeczywistość, ale jednocześnie zasmucają wiele osób. Bo przecież one wiedzą, że święta nie będą tak wyglądały. Potem terapeuci i psychologowie będą mieli dużo do powiedzenia. Przedświąteczny czas, zamiast cieszyć, zasmuca nas.

I dodaje: — Lepiej, żeby pogoda nam dopisała. Niech spadnie śnieg i będzie wesoło. Święta nie powinny być materialne, a ważniejsze powinno

Paweł Sieniuta z synkiem

być dbanie o dobrostan, czyli, jak to się teraz nazywa, well-being. Bądźmy po prostu razem, bo to najlepsze.

Zabawa na całe życie

— Ja już przygotowuję się do świąt i u mnie jest to coroczna tradycja. Organizujemy „dzieciowe imprezy”. Przychodzi ich nawet dwanaścioro — od dziewięciu miesięcy do dziewięciu lat — i wszyscy zakasujemy rękawy. Pierwsze spotkanie mamy już za sobą. Robiliśmy wspólnie pierniczki — najpierw ciasto, a potem je ozdabialiśmy. Każdy robił to po swojemu, wedle własnego pomysłu. Było więc kreatywnie. Przed

nami kolejna zabawa — lepienie uszek. Wcześniej razem zbieraliśmy grzyby, więc jesteśmy już przygotowani. Myślę, że to ciekawy czas na spędzanie weekendów przed Bożym Narodzeniem — opowiada Paweł Sieniuta z Olsztyna. — 6 grudnia są mikołajki. Czy dzieciaki wierzą w Mikołaja? Nie wybijam im tego z głowy, sam zresztą też czyszczę buty i czekam, aż przyjdzie. Podtrzymuję tradycję. Zostawiam też ciastko dla Mikołaja, które zawsze znika, więc Mikołaj pewnie je zjada. Przynosi też małe drobiazgi, ale przede wszystkim zabiera listy, które dzieci piszą do niego. W ogóle jesteśmy wierni temu, co

nas cieszy. Nie jesteśmy zwolennikami narzuconych pomysłów przez animatorów i reklamy telewizyjne. Jest w nas duża dowolność, ale przede wszystkim spędzamy ten czas razem. Wykorzystujemy inwencję nie tylko dzieci, ale też dorosłych. Gdy się dzieciom coś powie, za chwilę zapomną. Gdy im się pokaże, trochę zapamiętają, ale gdy się zaangażuje do wspólnych zadań, zostanie im to na całe życie.

Zakupy pod kontrolą

Polacy ostro przycinają budżet na prezenty. Boże Narodzenie w tym roku będzie droższe o ok. 30 proc. niż rok temu, ale to wcale nie znaczy, że będą one wyjątkowo wystawne. Inflacja sprawi, że większość Polaków będzie musiała oszczędzać. W tym roku wydamy na święta średnio 1259 zł, czyli o 307 zł więcej niż w ubiegłym roku i ponad 500 zł więcej niż w 2020 roku — wynika z badań Barometru Providenta. Z kolei z ankiety Bain & Company wynika, że 45 proc. badanych wyda mniej na prezenty. W tym roku będą to częściej słodkie czy książki zamiast drogich perfum czy gier komputerowych. A kiedy je kupimy? Przypomnijmy, że pierwsza niedziela handlowa przypada już

Danuta Abramczuk z mężem Antonim Szeklickim

w następną niedzielę, 11 grudnia. Wtedy do wigilii pozostanie jedynie 13 dni. Następną niedzielą handlową przypada 18 grudnia. Jest to także ostatni weekend przed świętami. W tym dniu otwarte będą wszystkie placówki handlowe, zarówno te małe, jak i największe.

Drożeje nie tylko karp, za którego zapłacimy ok. 30-32 zł za kilogram. W górę idą też ceny choinek. Ciężka jodła kaukaska o wysokości 180-210 cm kosztuje co najmniej 69 zł, czyli blisko 10 zł więcej niż przed rokiem. Za drzewko 250 cm zapłacimy od 99 do 168 zł. Choinki sztuczne mierzące 150 cm kosztują od 75 do 400 zł, ale za lepsze

Statystyczny Polak planuje w czasie nadchodzących świąt wydać przeciętnie

1427

zł — wynika z badania zrealizowanego na zlecenie Związku Banków Polskich.

modele sprzedawcy zyczą sobie nawet 899 zł. Ale po choinkę można też wybrać się do najbliższego nadleśnictwa i za około 35 zł wyciąć samodzielnie wyciąć pełnowymiarowe drzewko.

REKLAMA

przetarg

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA BURMISTRZ SUSZA

ogłasza II przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż niezabudowanej działki gruntu położonej w Suszu, przy ul. Iławskiej, z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, na rzecz osób fizycznych i prawnych.

1. Przedmiotem przetargu jest prawo własności nieruchomości gruntowej składającej się z działki nr 105/17 o pow. 0,1733 ha, położonej w obr. 3 m. Susz, z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Oznaczenie działki wg ewidencji gruntów: RIVb – 0,0173 ha, RV – 0,0090 ha, RVI – 0,0777 ha, PsIV – 0,0693 ha. Księga wieczysta nr EL11/00035320/0.
2. Cena wywoławcza nieruchomości: 83.799,00 zł. Do wylicytowanej ceny zostanie doliczony podatek VAT w wysokości 23%.
3. Termin i miejsce przetargu: 11 stycznia 2023 r., godz. 11.00, w siedzibie Urzędu Miejskiego w Suszu, ul. J. Wybickiego 6 – sala nr 1 (parter).
4. Wysokość wadium: 8.379,90 zł. Termin wpłacenia wadium: do dnia 4 stycznia 2023 r. – za termin wniesienia wadium uważa się dzień wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy.
5. Ogłoszenie znajduje się na tablicach ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Suszu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, prowadzonym przez Urząd Miejski w Suszu pod adresem <http://bip.susz.pl>, Nieruchomości –> Ogłoszenia oraz na stronie www.susz.pl.
6. Szczegółowych informacji udziela Referat Nieruchomości i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Suszu – pok. 208, tel. (55) 2786 015 wew. 58 lub 54.

SKUP BYDŁA EKSPORTOWEGO

byki, jałowki (100-350 kg)
oraz bydło rzeźne

- Konkurencyjne ceny
- Płatność od ręki
- Odbiór bezpośrednio z gospodarstwa
- Własny transport

**ZAPRASZAMY
DO WSPÓŁPRACY!**

Tel. kontaktowy **504894800**

STĘPNIAK S.C.

Małe Radowiska 9a, 87-200 Wąbrzeźno

GDZIE NAJŁATWIEJ WPAŚĆ W DZIURĘ?

JĘŚLI RUSZAMY W POLSKĘ, TO TRZEBA UWAŻAĆ W LUBUSKIEM. TAM JEST NAJWIĘCEJ DRÓG KRAJOWYCH W ZŁYM STANIE. PO DRUGIEJ STRONIE TEGO RANKINGU JEST PODLASIE I ZACHODNIO-POMORSKIE Z NAJWIĘKSZĄ SIECIĄ DRÓG W DOBRYM STANIE. JAK WYPADAJĄ WARMIA I MAZURY?

ANDRZEJ
MIELNICKI
a.mielnicki@
gazetaolsztynska.pl

100 procent dróg krajowych w stanie dobrym to bez wątpienia marzenie każdego kierowcy. Niestety do ideału trochę nam brakuje. Bo drogi się degradują i niszczą. Ich cykl życia jest określony. Zarówno nawierzchnie wykonywane z mieszanek mineralno-asfaltowych, jak i z betonu cementowego mają taki sam, 30-letni czas eksplo-

tacji. Ponadto wymagają też cyklicznych napraw. W nawierzchniach bitumicznych co 12-15 lat wymienia się warstwę ścieralną, a w zależności od stopnia degradacji także częściowo warstwę leżącą niżej, czyli wiążącą. W przypadku nawierzchni betonowych wymieniane są wypełnienia tworzących się szczelin.

I mimo że co roku drogowcy oddają do użytku nowe drogi, to osiągnięcie 100 procent nawierzchni w stanie dobrym jest niemożliwe. Przypomina to trochę gonienie króliczka, choć gołym okiem widać, jak bardzo zmieniły się nasze drogi. W 2001 r. mieliśmy zaledwie 28,5 proc. dróg krajowych w stanie dobrym, a niezwłocznych zabiegów naprawczych wymagało aż 34 proc. ówczesnej sieci. Po dwudziestu latach, na koniec 2021 r., mieliśmy 60,8 proc. dróg krajowych w stanie dobrym wobec 59,6 proc. w 2020 r. W 2021 r. było 13,5 proc. dróg w stanie złym, czyli wymagającym pilnej naprawy (13,9 proc. w 2020 r.), a także 23,8 proc. dróg w stanie ostrzegawczym, czyli wymagającym zaplanowania zabiegów naprawczych, tak aby uchronić je przed dalszą degradacją (24 proc. w 2020 r.).

W tym roku udostępniony do ruchu został już cały 71-kilometrowy odcinek S7 od Napierek do Płońska

Na lepszą ocenę stanu dróg, poza remontami, wpływają oczywiście nowe inwestycje. W 2021 r. do ruchu włączono 425 km nowych szybkich dróg, w tym roku zaplanowano oddanie kolejnych 345 km.

Jednak te 13,5 proc. dróg krajowych w stanie złym lub krytycznym to ponad 3 tys. kilometrów dróg do natychmiastowej naprawy.

Patrząc na poszczególne regiony, to najwyższy odsetek dróg w złym stanie jest w lubuskim, gdzie 27,2 proc. wszystkich dróg krajowych wymaga pilnego remontu oraz w kujawsko-pomorskim, gdzie 20 proc. dróg jest w krytycznym stanie.

Po drugiej stronie tabeli są zachodniopomorskie, gdzie tylko 4,9 proc. dróg jest

w złym stanie, podlaskie (6,6 proc.) i świętokrzyskie (8,4 proc.).

Patrząc na statystyki pod kątem dróg w stanie dobrym, to tu na minus wybija się Małopolska, gdzie odsetek dróg w stanie dobrym jest najniższy w kraju i wyniósł tylko 44,7 proc. We wszystkich innych regionach co najmniej połowa dróg jest w stanie dobrym. Najlepiej to wygląda na Podlasiu (79,4 proc.) oraz w Zachodniopomorskim (79,2 proc.).

Jak wypadają Warmia i Mazury? Według raportu w stanie dobrym jest u nas 62,5 proc. dróg, 12,1 proc. w stanie złym i 25,4 proc. w stanie ostrzegawczym. I w porównaniu z innymi regionami sytuacja jest niezła.

— Mieliśmy 62,5 proc. dróg w stanie dobrym.

To wynik powyżej średniej krajowej, która wynosi 60,8 proc. — komentuje wyniki raportu Karol Głębocki, rzecznik olsztyńskiego oddziału GDDKiA.

W przypadku odcinków w stanie złym dążymy do ich pilnej naprawy, analizując kolejność, w której możemy zrealizować poszczególne inwestycje. Natomiast drogi, których poziom określono jako ostrzegawczy, wymagają zaplanowania zabiegów naprawczych, tak aby uchronić je przed spadkiem do najniższej klasy stanu technicznego. Znajduje to odzwierciedlenie w naszych działaniach i planach inwestycyjno-remontowych.

W tym roku na Warmii i Mazurach drogowcy oddali do użytku 23-kilometrowy odcinek S61 Szczuczyn – Elk Południe. Udostępniony do ruchu został też już cały 71-kilometrowy odcinek nowej „siódemki” od Napierek do Płońska. I teraz „siódemka” od Gdańska do Płońska jest już drogą ekspresową.

W przypadku DK51, oprócz prac przygotowawczych dla obwodnic Olsztyna i Dywitu oraz Dobrego Miasta, trwa przebudowa drogi na odcinku Smolajny – Kosyń. W sierpniu została oddana do użytku obwodnica Smolajny. W toku jest

postępowanie przetargowe na wykonanie dokumentacji projektowej dla rozbudowy DK51 na odcinkach Wichrowo – Lidzbark Warm. i Lidzbark Warm. – Bartoszyce.

Jednak patrząc na drogi i ich stan, trzeba też pamiętać, że obciążenie ruchem jest u nas najniższe w Polsce, a to główna przyczyna degradacji dróg. Szczególnie drogi niszczą przeciążone tzw. tiry. Jak bardzo tiry degradują drogi, to pokazuje obliczenia przygotowane dla kampanii „Tiry na tory” przez Instytut Badawczy Dróg i Mostów. Otóż wynika z nich, że jeden samochód ciężarowy nie wpływa na stan nawierzchni drogi, tak jak 160 tys. aut osobowych, jak to pokazywały wcześniejsze badania. Otóż jeden tir wpływa na drogę tak, jak przejazd 3 mln 200 tys. aut osobowych! Naprawdę aż trudno uwierzyć!

Według ostatniego pomiaru średni ruch dobowy wyniósł u nas 7560 pojazdów, podczas gdy na Śląsku 22 619, a więc trzy razy więcej. Nie mówiąc już o odcinkach dróg ekspresowych, gdzie ruch ten przekracza sto tysięcy pojazdów na dobę, np. na S8, odcinki od węzła Konotopa do węzła Głębocka, gdzie było to od ponad 100 do niemal 200 tys. pojazdów dobowo.

150 LAT TEMU DO OLSZTYNA PRZYJECHAŁ POCIĄG

1 grudnia 1872 roku o godzinie 9.03 do Olsztyna wjechał pierwszy pociąg. Przyjechał od strony Korsz. To był początek rozkwitu niewielkiego miasta, które dzięki kolei zaczęło się szybko rozwijać i wkrótce stało się jednym z wiodących w regionie.

Niedziela, 1 grudnia 1872 roku przeszła do historii Olsztyna. Tego dnia dokładnie o godz. 9.03 przy salwach honorowych z „wivatówek” do Olsztyna wjechał pierwszy pociąg. Przyjechał od strony Korsz. To było wielkie wydarzenie. Na stacji były tłumy. Orkiestra, panowała wielka radość, bo — jak zauważa Ra-

fał Bentkowski z Muzeum Nowoczesności w Olsztynie i znawca dziejów miasta — zanim kolej dotarła do Olsztyna były lata starań o to, żeby linia kolejowa, która miała być budowana przez Prusy Wschodnie, biegła przez Olsztyn. I to się udało a dzięki kolei Olsztyn zaczął się szybko rozwijać, przybywało mieszkańców.

W 1872 roku miasto liczyło ok. 5,5 tys. mieszkańców, a już w 1910 roku ok. 30 tys., stając się trzecim co do wielkości po Królewcu i Tylży.

Linia Toruń — Wystruń (dziś Czerniachowski) była budowana z obu stron. W 1871 roku został uruchomiony odcinek z Wystruci do Czerwonej i olsztynianie mogli już zobaczyć jak wygląda parowóz. Trzeba było tylko dojechać dyliżansem do Czerwonej. Odcinek między Olsztynem a Ostródą został oddany do ruchu w 1873 roku.

Z okazji jubileuszu w Olsztyńskim Planetarium odbyła się uroczystość upamiętniająca wydarzenie sprzed półtora wieku. Byli oficjele, kolejarze. Była historia, a też mowa o teraźniejszości, przyszłości kolei na Warmii i Ma-

Na uroczystości byli przedstawiciele władz regionu i miasta oraz i kolejarze

zurach. Obecni byli m.in. wojewoda Artur Chojecki, wicemarszałek Marcin Kuchciński i prezydent Olsztyna Piotr Grzymowicz. Byli oczywiście kolejarze.

— 150 lat kolei w Olsztynie to też 150 lat rozwoju miasta i regionu — podkreślił

wojewoda Artur Chojecki, składając kolejarzom gratulacje z okazji tak pięknego jubileuszu.

— 150 lat a kolej nadal istnieje i się rozwija, i to jest najważniejsze, wręcz bym pomyślała o renesansie kolei — podkreśliła Elżbieta

Zaluska, dyrektor Warmińsko-Mazurskiego zakładu POLREGIO w Olsztynie, którego pociągami codziennie mieszkańcy regionu dojeżdżają do pracy, do szkół. Średnio na dobę jest to 105 pociągów.

Ale też jest to możliwe dzięki dofinansowaniu, które corocznie otrzymuje spółka od samorządu województwa. — W tym roku jest to ok. 90 mln zł i w kolejnych latach będzie to podobna kwota — powiedział wicemarszałek Kuchciński.

Kolej to nie tylko pociągi, to infrastruktura, bez której pociąg nie pojedzie. Jak powiedział Krzysztof Wałdowski, dyrektor Zakładu Linii Kolejowych w Olsztynie dziś sieć torów w naszym regionie liczy ok. 1400 kilometrów. **AM**

REKLAMA

komunikat

BURMISTRZ SUSZA

podaje do publicznej wiadomości, że dnia 30.11.2022 r. na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Suszu wywieszono Ogłoszenie o II przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż niezabudowanych działek gruntu, położonych w obr. 2 m. Susz, przy ul. Iławskiej, przeznaczonych pod zabudowę usługowo-mieszkaniową. Ogłoszenie znajduje się w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem bip.susz.pl, w zakładce Nieruchomości oraz stronie www.susz.pl. Szczegółowe informacje pod nr. tel. 55 278-60-15 w. 58.

Szanowni Państwo,

z początkiem grudnia wchodzimy w czas oczekiwania na Święta Bożego Narodzenia i nadejście Nowego Roku. W polskiej kulturze to czas wyjątkowy. Wypełnia go unikalne przemieszczenie tradycji chrześcijańskich z dawnymi ludowymi zwyczajami, a często też z praktykami o rodowodzie zapożyczonym, które na tyle mocno spłotyły się ze zwyczajami polskimi, że dziś traktujemy je jako część naszego dziedzictwa, naszej kultury. Jednym z takich obyczajów jest tradycja wręczania prezentów, której źródła sięgają średniowiecza, a nawet antyku, choć w Polsce tak naprawdę zakorzeniła się dopiero w XX w.

W tym roku okres oczekiwania na Święta Bożego Narodzenia jest inny niż zazwyczaj. Nie zapominamy, nie możemy zapominać, że tuż za naszą granicą jest wojna. Rosja napadła na niepodległą Ukrainę. Giną żołnierze, giną cywile i dzieci, niszczone są domy, budynki, place zabaw. Wojna na Ukrainie pokazuje, jak kruche są dobra materialne, jak łatwo można nas pozbawić tego co posiadamy. Jest ciosem dla samozadowolenia świata zachodniego, obnaża jego zaniechania i kryzys kultury globalnej, przywołuje – po raz kolejny – pytania o sens nadmiernej konsumpcji. W konfrontacji z wojną okazuje się, że wszelkie dobra są warte tyle, na ile możemy ich użyć dla pomocy naszym sąsiadom, na ile możemy się nimi podzielić.

Dlatego w tym szczególnym okresie namawiam Państwa gorąco do refleksji nad prawdziwym znaczeniem Świąt Bożego Narodzenia, nad nauką i przesłaniem, które z nich płynie. W obdarowywaniu nie chodzi o wartości materialne, o mnogość i pomnażanie rzeczy. Ważna jest intencja obdarowującego, ważny jest symbol, ważne jest zaproszenie do wspólnego wigilijnego stołu.

Życzę Państwu zdrowych, spokojnych i rodzinnych Świąt Bożego Narodzenia, życzę, aby prezenty, które Państwo dajecie i te, które otrzymacie – były dobrze przemyślane i sprawiły Wam wiele prawdziwej radości.

Prof. Piotr Gliński

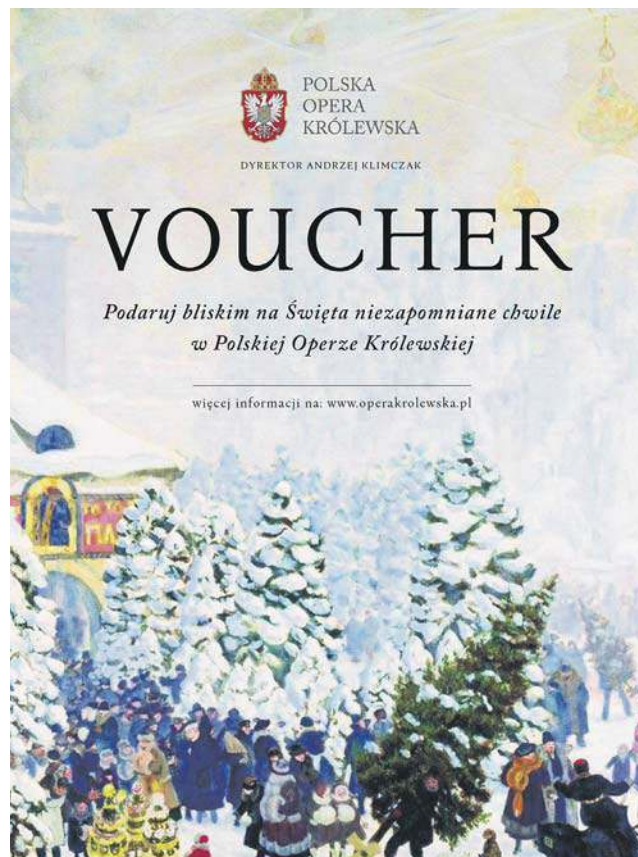
Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

PREZENTOWNIK KULTURALNY

Bilety na wydarzenia artystyczne, vouchery i karty podarunkowe, płyty muzyczne, roczne karty wstępu do muzeów, albumy i książki, oryginalne gadżety, a dla dzieci gry edukacyjne, książki i maskotki – to propozycje świątecznych upominków z oferty polskich instytucji kultury. Prezentowane tu zestawienie to nie tylko inspiracja i podpowiedź dla tych, którzy chcą podarować swoim bliskim nietuzinkowy upominek, ale także zachęta do bezpośrednich wizyt w muzeach, teatrach, operach i filharmoniach, do sięgnięcia po książki i płyty ze znakiem najwyższej jakości, wreszcie do aktywności edukacyjnej. Chcemy, aby polska kultura w najlepszym wydaniu towarzyszyła Państwu nie tylko w okresie Świąt Bożego Narodzenia. Kulturalny prezent może być doskonałą inspiracją do noworocznych postanowień i planów oraz zachętą do codziennego kontaktu z kulturą.

Bilety i vouchery

Bilet otwarty – Polska Opera Królewska
Karnet roczny – Muzeum Narodowe w Krakowie
Karta widza – Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski
Bilet roczny – Muzeum Narodowe w Warszawie

Bilet otwarty - Polska Opera Królewska

Gadżety

Kolekcja odzieży „Mazowsze”

Kolekcja odzieży zaprojektowanej i uszytej w pracowniach kra- wieckich Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Ma- zowsze” z haftami zaczerpniętymi ze scenicznych kostiumów zespołu.

Kalendarz

Kalendarz zrywak Narodowego Centrum Kultury został wzboga- cony ciekawostkami językowymi na każdy dzień.

Filiżanka

Filiżanka z motywem Muzeum – Zamku w Łańcucie o pojemno- ści 200 ml.

Pendrive „Dziwny ogród”

Poręczny pendrive w kształcie karty kredytowej z nadrukiem fragmentu obrazu „Dziwny ogród” Józefa Mehoffera z Galerii Sztuki XIX Wieku Muzeum Narodowego w Warszawie.

Zakopiny

Zakopiny to gustowne przypinki inspirowane twórczością Zofii Stryeńskiej, przygotowane przez Muzeum Tatrzańskie im. dra Tytusa Cha- łubińskiego w Zakopanem.

Poduszka ozdobna

Haft dekoracyjny wykonano złotą nicią z dbałością o właściwą reprodukcję oryginalnego monogramu pochodzącego z arrasów z kolekcji Zygmunta Augusta z Zamku Królewskiego na Wawelu.

Dla dzieci

Gra „Monopoly. Chopin”

Gra przygotowana przez Narodowy Instytut Fryderyka Chopina stawia przed graczami perspektywę zbudowania od podstaw muzycznego imperium kompozytora.

Książka „Muzeum zachwyty”

„Muzeum zachwyty” to książka, która pokazuje mikro- i ma- kroskosmos Muzeum Łazienek Królewskich w Warszawie.

Gra typu memory

Gra pamięciowa składa się z kart przedstawiających rysunki Alfonsa Długosza, artysty i twórcy Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka. Karty pokazują dawne prace górnicze.

Zestaw zabawek Kalimba

Kolekcyjny zestaw zabawek inspiro- wany obiektami z galerii stałych Muzeum Narodowego w Warszawie.

Książki i albumy

„Najpiękniejsze w Skarbcu. Pamiątki królewskie”

Album prezentuje najcenniejsze i najważniej- sze pamiątki historyczne ze Skarbcu Zamku Królewskiego na Wawelu.

„Mistrzostwo ikonograficzne starowierców”

Publikacja przygotowana przez Muzeum Podlaskie w Białym- stoku przedstawia staroobrzędowe szkoły, warsztaty i trady- cje ikonograficzne.

„XX+XXI wiek. Galeria Sztuki Polskiej”

W albumie zaprezentowano ok. 200 wybranych dzieł z nowej wystawy Muzeum Narodowego w Krakowie. Powiększenia ukazują istotne szczegóły, fakturę prac.

„Ogrody Zamku Królewskiego”

Pięknie wydany album Zamku Królewskiego w Warszawie był wielokrotnie nagradzany w prestiżowych konkursach.

Płyty muzyczne

„Cantique de Noël”

Najnowsza płyta zespołu „Mazowsze”, zawierająca kolędy z różnych stron świata, śpiewane w oryginalnych językach, ale w mazowszańskim stylu.

„Chopin. Bruce Liu”

Płyta Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina z nagraniami konkursowymi Bruce’a Liu, fenomenalnego zwycięzcy ostat- niego Konkursu Chopinowskiego.

„Norwid / od.nowa”

Płyta Narodowego Centrum Kultury jest zapisem koncertu upamiętniającego 200. rocznicę urodzin Cypriana Norwida przypadającą w 2021 r.

Prezentowany powyżej wybór to fragment szerszej oferty instytucji kultury, która jest dostępna na stronie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego kultura.gov.pl

ZESKANUJMNIE

DZIEŃ, W KTÓRYM ZAMILKŁY TELEFONY

MILICJANCI
UPYCHAJĄCY
W „NYSCE”
OPOZYCYJONISTÓW
WYWLEKANYCH
Z SIEDZIBY NSZZ
„SOLIDARNOŚĆ”
TO SCENA, KTÓRA
ZAKOŃCZYŁA
ZDJĘCIA DO
PARADOKUMENTU
FILMOWEGO „ATAK
NA REGION”. FILM
OPOWIADA O TYM,
JAK WYGLĄDAŁA
PIERWSZA NOC
STANU WOJENNEGO
W OLSZTYNIE.

**STANISŁAW
KRYŚCIŃSKI**
s.kryscinski@
gazetaolsztynska.pl

Jestem bardzo zadowolony. Udało nam się oddać atmosferę tej nocy. Teraz trwa montaż filmu — zdradza nam Zenon Złakowski, autor scenariusza „Ataku na region”.

Pierwszy klaps do filmu padł na początku września. Zdjęcia zakończyły się w połowie listopada.

„ATAK NA REGION”
POWSTAJE DZIĘKI
DOFINANSOWANIU
Z MINISTERSTWA
KULTURY Z PROGRAMU
„NIEPODLEGŁA”.
KOSZT POWSTANIA
PARADOKUMENTU TO
26 TYSIĘCY ZŁOTYCH.
FILM BĘDZIE TRWAŁ 40
MINUT. JEGO REŻYSEREM
JEST MACIEJ MYDLAK
Z TEATRU IM. STEFANA
JARACZA W OLSZTYNIE.

Gra w nim sześć postaci. Wcielili się w nie aktorzy z Teatru im. Stefana Jaracza i Teatru Lalek w Olsztynie.

Tak było

Dla wielu to zamierzchła przeszłość, bo wydarzenia miały miejsce 41 lat temu. Jednak dla tych, których dotknęły represje, to ciągle

żywa historia, która zmieniła ich życie. W nocy z 12 na 13 grudnia 1981 roku — jeszcze przed północą — jednostki MSW, składające się z grup specjalnych, oddziałów ZOMO, jednostek antyterrorystycznych, funkcjonariuszy SB i oddziałów Jednostek Nadwiślańskich ze wsparciem wojska rozpoczęły aresztowania. Internowano działaczy „Solidarności” i przywódców opozycji politycznej. Oddziały ZOMO zajęły lokale zarządów regionalnych „Solidarności”, zatrzymując przebywające tam osoby i zabezpieczając znalezione urządzenia łącznościowe i poligraficzne. Do miast wjechały czołgi i wozy bojowe. Internowano ok. 5 tys. osób. Wielu z zatrzymanych w Olsztynie trafiło do więzień w Iławie i Kwidzynie. W tym ostatnim doszło do rozruchów nazwanych „krwawą sobotą”, po której niektórzy z opozycjonistów do tej pory są niepełnosprawni.

Filmowy dokument

Biuro „Solidarności” w 1981 roku mieściło się na trzecim piętrze wieżowca przy ulicy Dąbrowszczaków 39 w Olsztynie. Działacze związkowi mieli tu swoje dyżury. Według ich wspomnień lokal „regionu związku” był miejscem tętniącym życiem. I właśnie w tej historycznej scenerii przez ostatnie dwa miesiące powstawał paradokument filmowy Macieja Mydlaka i Zenona Złakowskiego, a dawne biuro zarządu regionu NSZZ „Solidarność” zamieniło się w plan filmowy „Ataku na region”.

Przy pierwszym klapsie, wykonanym przez wojewodę warmińsko-mazurskiego Artura Chojckiego, byli

Kadr z filmu „Atak na region”

obecni działacze związkowi sprzed lat. W tym przewodniczący Zarządu Regionu Warmińsko-mazurskiego NSZZ „Solidarność” Józef Dziński, który przed wprowadzeniem stanu wojennego działał w komisji zakładowej w ostródzkich Morlinach.

Na potrzeby ekipy filmowej do pomieszczeń przy Dąbrowszczaków 39 na czas pracy ekipy filmowej wróciły tak dawno niewidziane w biurach „gadżety”, jak stary aparat telefoniczny, telefaks czy maszyny do pisania. Na ścianach zawisły popularne na początku lat 80. plakaty. Aktorzy zasiedli przy biurkach charakterystycznych dla schyłkowego Gierka. Zadbano również o dobór abażurów do lamp, aktualnych dla danego dnia gazet, a nawet palonych przed wprowadzeniem stanu wojennego marek papierosów. Wszystko, żeby jak najwierniej oddać atmosferę tamtego dnia.

— Zadbaliśmy o realizm dokumentu — stwierdza Zenon Złakowski.

Na planie

— Film pokazuje, co wtedy działo się w siedzibie „Solidarności” oraz narastające zagrożenie i ludzi, którzy wtedy tam się prze-

wijali — mówi autor scenariusza. — Główną bohaterką tej sceny jest Helena. Aktorka Teatru im. Stefana Jaracza, która najpierw uczestniczy w spektaklu w teatrze, a potem przychodzi do budynku zarządu regionu. W jej rolę wcieliła się Jadwiga Polakowska z Teatru Lalek — zdradza Zenon Złakowski.

— NAJWIĘCEJ NAPIĘCIA
POJAWIŁO SIĘ W SCENIE,
KIEDY MILKNAŁY TELEFONY
I SLYCHAĆ KROKI NA
SCHODACH. CZUĆ,
ŻE ZA CHWILĘ DO
POMIESZCZEŃ WEDRZE
SIĘ ZOMO — PODKREŚLA
REŻYSER FILMU MACIEJ
MYDLAK. — PRACA
PRZY TYM FILMIE BYŁA
DLA NAS WSZYSTKICH
DUŻYM PRZEŻYCIEM
— PODKREŚLA.

— Większość ze zdjęć była realizowana właśnie przy Dąbrowszczaków 39. Mieliliśmy kłopot ze zdjęciami plenerowymi, bo to przecież zdjęcia zimowe, a nie było śniegu. Planowaliśmy nawet wynajęcie armatki śnieżnej, jednak na szczęście w ostatniej chwili spadł pierwszy tegoż roczny śnieg — relacjonuje Zenon Złakowski.

„Gazecie Olsztyńskiej” udało się dotrzeć do zakulisowych relacji z planu filmowego, a według nich podczas realizacji dokumentu nie brakowało anegdotycznych sytuacji. Jedną z nich było „ponadplanowe” palowanie, które aktorzy wcielający w rolę ZOMO urządzili głównej bohaterce filmu.

— To oczywiście był żart i nikt nie został na planie naszego filmu spalony. Jednak aktorzy nie mogli się powstrzymać i w ten sposób rozładowali napięcie związane z wielogodzinną pracą przy filmie — mówi nam autor scenariusza.

Kawa i wódka

Zdjęcia do „Ataku na region” zakończyły się niedawno. Dokument trafił na stół montażowy. Po postprodukcji trafi do dystrybucji. Premiera filmu została zaplanowana na 13 grudnia 2022 roku w Warmińsko-Mazurskim Urzędzie Wojewódzkim.

— CAŁY CZAS JESTEM
POD WRAŻENIEM
PROFESJONALIZMU EKIPY
FILMOWEJ — MÓWI ZENON
ZŁAKOWSKI. — NIEKTÓRE
ZE SCEN TRZEBA BYŁO
WIELE RAZY POWTARZAĆ.
WSZYSTKO ODBYWAŁO
SIĘ BEZ DĄSÓW CZY
NARZEKANIA — DODAJE.

Filmowcy na planie przy Dąbrowszczaków 39 spędzili setki godzin. Dawne biura regionu „Solidarności” stały się ich domem na długie tygodnie. Autor scenariusza z rozbawieniem wspomina wspólne zajadanie się pizzą, która była głównym, prócz kapek, posiłkiem filmowców w tym czasie i... butelkę wódki.

— Uzbierało się trochę opakowań po pizzy, bo ciągle ktoś z nas ją zamawiał. Wśród nich stała butelka po wódce — mówi Zenon Złakowski. — To był jednak gadżet filmowy, a nie dowód dobrej zabawy na planie — wyjaśnia.

Autor scenariusza zapewnia, że filmowcy pili głównie kawę. Butelka po wódce była potrzebna do sceny „po zatrzymaniu działaczy związkowych”. Aktor wcielający się w technikę SB obfotografowywał ją, żeby pokazać światu, że związkowcy to „hulaki i warchoły”.

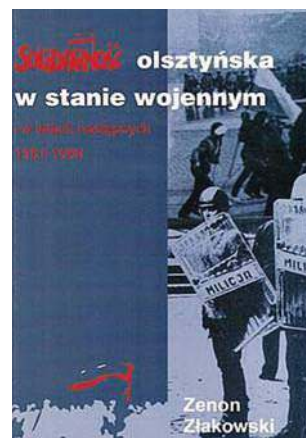
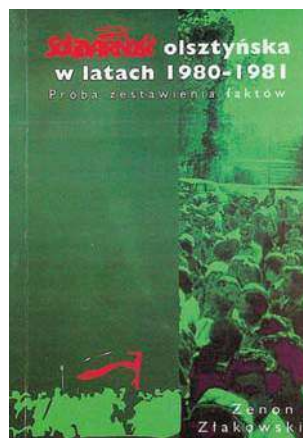
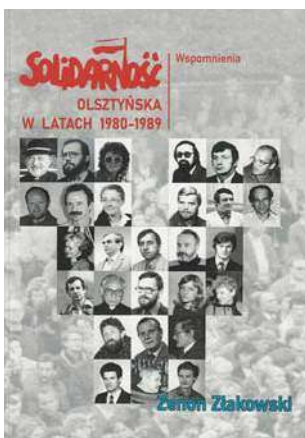
Dobry tandem

„Atak na region”, to adaptacja powieści Zenona Złakowskiego „Stalo się”. Jej fragmenty posłużyły do stworzenia scenariusza, którego autorem jest on sam. Zenon Złakowski jest autorem licznych książek dokumentujących zarówno postaci, jak wydarzenia z okresu „Solidarności”. Zarówno w okresie poprzedzającym stan wojenny, jak w okresie działalności podziemnej organizacji. Sam w latach 80. działał w NSZZ „Solidarność”. W 1981 roku był członkiem komisji zakładowej w Radio Olsztyn. Po „okrągłym stole” został posłem na Sejm.

Autor scenariusza i reżyser „Ataku na region” współpracowali ze sobą już wcześniej. Rok temu spotkali się przy produkcji widowiska „Mnie się jakoś udało z honorem”. Tu autorem scenariusza opartego na wspomnieniach Antoniego Jutrzenki-Trzebiatowskiego był również Zenon Złakowski. Maciej Mydlak jako aktor Teatru Jaracza wcielił się w postać Jutrzenki-Trzebiatowskiego.

Również rok temu ukazała się książka Zenona Złakowskiego „Mój stan wojenny”. Zawiera ona fakty historyczne i własne wspomnienia dotyczące działalności olsztyńskiej opozycji. Autor umieścił w niej rysunki nieżyjącego już olsztyńskiego karykaturzysty Aleksandra Wołosa oraz dowcipy z tego okresu.

Pokaz premierowy filmu odbędzie się podczas obchodów rocznicy stanu wojennego w Urzędzie Wojewódzkim w Olsztynie, 13 XII o godzinie 14:00.

tv

dodatek

telewizyjny do twojej gazety

Kuchenne rewolucje

czwartek

TVN

21:35

2 – 8 grudnia 2022

Poniedziałek

22:40

TVN

Pierwszy śnieg

film kryminalny, Szwecja, Wielka Brytania, USA, 2017

Pracujący w specjalnym wydziale kryminalnym w Oslo Harry Hole jest uważany za nadzwyczaj skutecznego. Chociaż w życiu zawodowym odnosi sukcesy, wciąż walczy z demonami przeszłości, przez które zaczął sięgać po alkohol i lekarstwa na receptę. Stan detektywa pogarszają dodatkowo niedawne rozstanie z partnerką, samotną matką Rakel, oraz brak odpowiedniej dla jego ambicji sprawy. Zostaje wyrwany z letargu dopiero wtedy, gdy policja otrzymuje zgłoszenie o zaginięciu Birte Becker oraz zabójstwie innej młodej kobiety.

Piątek

22:50

TVP1

Conan Barbarzyńca

film fantasy, USA, 2011

Mały Conan wychowuje się w prehistorycznej Cymerii. Otaczającym go światem rządzą magia i przemoc. Chłopiec od najmłodszych lat doświadcza okrucieństwa wojny. Wyróżnia się spośród rówieśników hartem ducha, siłą i zwinnością. Pod okiem ojca, Corina, nabywa umiejętności niepokonanego wojownika. Pewnego dnia na jego rodziną wioskę napada banda pod wodzą potężnego czarnoksiężnika Khalara Zyma. Oprawcy mordują rodzinę i całe plemię Conana. Chłopcu jako jedynemu cudem udaje się uciec z życiem.

Wtorek

22:40

POLSAT

Pearl Harbor

dramat wojenny, USA, 2001

Już jako dzieci przyjaciele, Rafe McCawley (Ben Affleck) i Danny Walker (Josh Hartnett), są zafascynowani samolotami. Po latach obaj zostają pilotami amerykańskiej armii. Jest styczeń 1941 roku. W Europie trwa wojna, która jeszcze nie dotyczy Stanów Zjednoczonych. Rafe zakochuje się w pielęgniarce Evelyn Johnson (Kate Beckinsale). Wkrótce jako ochotnik wstępuje do elitarnego oddziału, Orlego Szwadronu, który bierze udział w powietrznej bitwie o Anglię. Podczas akcji jego maszyna zostaje zestrzelona, a on sam uznany za zmarłego.

Sobota

20:00

TVN

Całe szczęście

komedya romantyczna, Polska, 2019

Wdowiec Robert Turski, muzyk grający na trójkacie w orkiestrze symfonicznej, prowadzi spokojne życie w nadmorskiej miejscowości na Kaszubach. Po śmierci żony poświęca się pracy i samotnemu wychowywaniu dziesięcioletniego syna Filipa, a w wolnym czasie remontuje stary kuter. Pewnego dnia stateczny mężczyzna poznaje gwiazdę mediów społecznościowych i portali plotkarskich Martę Potocką. Celem wyjazdu jest jego pełnym przeciwieństwem. Przebojowa oraz pełna energii kobieta jest znaną miłośniczką fitness.

Środa

22:55

TVP1

Umrzesz dwa razy

thriller, USA, 2019

Anna (Victoria Barabas) żyje w ciągłym strachu. Ukrywa się wraz z synem przed byłym mężem, od którego uciekła w obawie o bezpieczeństwo swoje i dziecka. Wiedząc, że agresywny mężczyzna nie da łatwo za wygraną, zmieniła nawet tożsamość. Wierzy, że w końcu uda się jej zacząć wszystko od nowa. Niestety, prześladowca odkrywa miejsce jej pobytu. Dowiaduje się też, że Anna ma syna, o którego istnieniu dotąd nie miał pojęcia. Zamierza upomnieć się o swoje...

Niedziela

22:05

POLSAT

Jumanji: Przygoda w dżungli

film przygodowy, Kanada, Australia, USA, Indie, 2017

Czworo uczniów liceum, w ramach kary nałożonej przez dyrektora, ma posprzątać zagraconą szkolną piwnicę. Wśród zgromadzonych przedmiotów znajduje starą konsolę pochodzącą z lat dziewięćdziesiątych oraz grę Jumanji. Zaintrygowani nastolatki postanawiają uruchomić urządzenie. W ten sposób zostają wciągnięci do wirtualnego świata. Trafiają do niebezpiecznej dżungli, gdzie jako awatary są zmuszeni walczyć o przetrwanie. Spencer staje się dzielnym łowcą przygód, Fridge zamienia się w zoologa, Bethany przybiera postać profesora paleontologii.

Czwartek

01:15

TVN

Wielki mur

film fantasy, Hongkong, Kanada, Australia, Chiny, USA, 2016

William Garin wraz z wiernym towarzyszem, Hiszpanem Tovarem, przemierza chińskie imperium. Kierowani żądzą sławy i bogactwa poszukiwacze przygód pragną poznać sekret prochu strzelniczego, który przyniosłby im fortunę i odmienił los wędrownych najemników. Po długiej podróży cudzoziemcy docierają do nieznanej twierdzy, która budzi zachwyt wymyślnymi zabezpieczeniami mającymi zapewnić ochronę jej mieszkańcom. Wizyta kończy się dla nich niefortunnie, gdyż niesłusznie osądzeni o kradzież i oszustwo zostają uwięzieni w lochach warowni.

piątek

2 grudnia

TVP 1

05:05 Birma. Aung San Suu Kyi - upadek legendy - film dokumentalny

06:05 Wspaniałe stulecie - serial kostiumowy

07:00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze

07:30 Agape - magazyn

08:00 Wiadomości

08:10 Pogoda poranna

08:15 Kwadrans polityczny

08:35 Ranczo - serial obyczajowy

09:35 Komisarz Alex - serial kryminalny

10:35 Ojciec Mateusz - serial kryminalny

11:25 Kasta - W butiku - serial

12:00 Wiadomości

12:10 Agrobiznes

12:30 Agropogoda - magazyn

12:35 Magazyn Rolniczy

12:50 Natura w Jedynce - Europa. Walka o bioróżnorodność

SERIAL KOSTIUMOWY

14:00 Wspaniałe stulecie - serial kostiumowy

15:00 Wiadomości

15:10 Pogoda

15:15 Gra na Maksa - serial

15:30 Mundial 2022

18:15 Jaka to melodia?

19:00 Jeden z dziesięciu

19:30 Wiadomości

19:40 Mundial 2022 - Kamerun - Brazylia, prod. Szwajcaria, 2022

22:40 Gra na Maksa - serial

22:50 Conan Barbarzyńca - film fantasy, prod. USA, 2011, reż. Marcus Nispel, wyk. Jason Momoa

00:50 Nieznany sprawca - film fabularny, prod. USA

02:40 S. W. A. T. - Jednostka specjalna - serial

03:35 Ratownicy - serial

TVP 2

05:00 Na sygnale - serial fabularyzowany

05:30 M jak miłość - serial

06:20 Anna Dymna - spotkajmy się

06:55 Rodzinka.pl - serial komediowy

07:30 Pytanie na śniadanie

10:35 Panorama

10:45 Pytanie na śniadanie

11:20 Zaczynaj od zdrowia - magazyn

11:50 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial obyczajowy

12:30 Koło fortuny - teleturniej

13:15 Zranione ptaki - serial obyczajowy

14:05 Va Banque - teleturniej

14:35 Na sygnale - serial fabularyzowany

15:30 Gra na Maksa - serial

15:40 Mundial 2022 - Korea Południowa - Portugalia, prod. Szwajcaria, 2022

18:20 Va Banque - teleturniej

SERIAL OBYCZAJOWY

18:45 Zranione ptaki - serial obyczajowy

19:30 Gra na Maksa - serial

19:40 Mundial 2022 - Serbia - Szwajcaria, prod. Szwajcaria, 2022

22:20 Hity wszech czasów - magazyn muzyczny

23:25 Kino relaks - Jak ona to robi? - komedia, prod. USA, 2011, reż. Douglas McGrath, wyk. Sarah Jessica Parker, Pierce Brosnan, Greg Kinnear, Christina Hendricks

01:05 Miłość z lodowiska - film obyczajowy

02:40 Kurier - film akcji, prod. USA, 2012, reż. Hany Abu-Assad, wyk. J. Jeffrey Dean Morgan, Mickey Rourke

04:30 Rodzinka.pl - serial

TVN

05:50 Uwaga! - magazyn

06:10 Ukryta prawda - program obyczajowy

07:05 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy

08:00 Dzień Dobry TVN - magazyn

11:40 Doradca smaku - program kulinarny

11:50 Ukryta prawda - program obyczajowy

12:55 Tajemnice miłości

14:00 Ukryta prawda - program obyczajowy

16:10 Ten moment

16:45 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy

17:55 Ukryta prawda - program obyczajowy

19:00 Fakty

19:30 Sport

19:40 Pogoda

19:50 Uwaga! - magazyn

FILM PRZYGODOWY

20:00 Wielki mur - film przygodowy, USA, Chiny, Australia, Kanada, 2016, reż. Zhang Yimou, wyk. Matt Damon, Tian Jing, Willem Dafoe, Andy Lau, Pedro Pascal

22:15 Dziewczyna w czerwonej pelerynie - film przygodowy, USA, Kanada, 2011, reż. Catherine Hardwicke, wyk. Amanda Seyfried, Gary Oldman, Billy Burke, Shiloh Fernandez, Max Irons, Virginia Madsen, Lukas Haas, Julie Christie

00:20 Kuba Wojewódzki

01:30 Na granicy światów - serial

02:30 Szpital - program obyczajowy

POLSAT

06:00 Nowy dzień z Polsat News

08:40 Małanowski i Partnerzy - serial obyczajowy prod. Polska

09:40 Sekrety rodziny

10:40 Dlaczego ja?

11:40 Gliniarze

12:50 Wydarzenia

13:20 Interwencja

13:40 Trudne sprawy

14:40 Dlaczego ja?

15:50 Wydarzenia

16:10 Pogoda

16:15 Interwencja

16:30 Na ratunek 112 - serial obyczajowy prod. Polska

17:00 Gliniarze

18:00 Pierwsza miłość - serial obyczajowy prod. Polska

18:50 Wydarzenia

19:25 Gość wydarzeń

19:45 Sport

19:55 Pogoda

FILM OBYCZAJOWY

20:00 Misz Masz czyli Kogel Mogel 3

Kasia nadal mieszka we wsi Brzózki i walczy z niechcianym zalotnikiem Staszkiem Kolasą. Do Polski wraca niepospodziewanie jej syn Marcin i od razu wpada w kłopoty. Chłopak ma pomysł na niecodzienny biznes. W tym czasie w Warszawie w rodzinie Wołańskich wybuchła kryzys.

22:10 Ghost Rider

00:45 Indiana Jones i królestwo kryształowej czaszki

03:25 Świat według Kiepskich

04:40 Disco Gramy

05:25 Telezakupy TV Okazje

TVP Kultura

06:50 Muzyczne poranki

07:05 Informacje kulturalne

07:35 Co dalej? - program publicystyczny

08:10 Kronos - Ogrody - magazyn kulturalno-społeczny

08:55 Arsene Lupin - serial

11:00 Jan Serce - serial

12:20 Republika. Narodziny legendy - film dokumentalny

13:25 Informacje kulturalne

13:50 Film fabularny

15:15 Życie w Cranford

16:25 Res Poloniae - O Polsce z oddali - Alvydas Jokubaitis - rozmowa, reż. Piotr Poraj Poleski

17:00 Arsene Lupin - serial

19:00 Wirtuozi V4+ - Międzynarodowy - talent show 2022 cz. 1, prod. Węgry, 2022

21:15 Wieczór kinomana - Wstęp do filmu - Cena strachu

DRAMAT

21:20 Wieczór kinomana - Cena strachu - dramat, prod. Francja, 1953, reż. Georges Clouzot Henri, wyk. Yves Montand, Charles Vanel, Folco Lulli, Peter Van Eyck, Vera Clouzot, William Tubbs, Dario Moreno, Jo Dest

24:00 Informacje kulturalne

00:20 Arcimboldo - prekursor surrealizmu - film dokumentalny, prod. Francja, 2021, reż. Benoit Felici

01:30 Gomorra - serial

02:40 Teraz animacje! - Wspomnienia - film animowany

03:10 Czwartkowy klub filmowy - Harry Angel - thriller

05:15 Teledyski

05:30 Afisz kulturalny ekstra

05:45 Jeszcze więcej kultury

TV Puls

06:00 Kobra - oddział specjalny

08:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy

10:00 Prawdziwe motywy - serial kryminalny

11:00 Rodzinny interes - serial obyczajowy

12:00 Zaklinaczka duchów

13:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy

14:00 Rodzinny interes - serial obyczajowy

15:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy

16:00 Prawdziwe motywy - serial kryminalny

18:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy

20:00 Komornik

FILM AKCJI

22:00 60 sekund

By uratować brata, legendarny złodziej samochodów musi w tydzień dostarczyć mafii 50 luksusowych aut.

00:15 22 kule

02:35 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy

03:35 Zobacz to! Blok powtórkowy: Menu na miarę - program kulinarny prod. Polska

04:15 Z archiwum policji - serial dokumentalny prod. Polska

05:00 Dyżur - serial dokumentalny

TVN 7

04:50 Szkoła

06:45 40 kontra 20

07:45 Ukryta prawda - program obyczajowy

10:50 Opowieści małżeńskie

11:50 Zagadki losu

12:50 Ten moment

13:55 Rozwód. Walka o wszystko

14:55 Tajemnice miłości

15:55 Ukryta prawda - program obyczajowy prod. Polska

16:55 Zagadki losu

17:55 Niebezpieczne związki

18:30 Młodość na zamówienie - program rozrywkowy prod. Polska

19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy prod. Polska

20:00 40 kontra 20

KOMEDIA

21:00 Jeszcze dłuższe zaręczyny - film komedia, USA, Japonia, 2012, reż. Nicholas Stoller, wyk. Jason Segel, Emily Blunt, Rhys Ifans, Chris Pratt, Alison Brie, Jacki Weaver, Dakota Johnson

23:35 Taken 2 - film sensacyjny, Francja, Wielka Brytania, USA, Turcja, 2012, reż. Olivier Megaton, wyk. Liam Neeson, Famke Janssen, Maggie Grace, Leland Orser, Jon Gries, D.B. Sweeney, Rade Serbedžija

01:35 Zabójcy królowych piękności

03:40 Druga strona medalu - talk show

TV 4

06:00 Strażnik Teksasu

08:05 Nasz nowy dom

09:05 Pierwsza miłość

09:55 Kocham. Przepraszam. Dziękuję

10:55 Anatomia głupoty

11:55 Sędzia Judy

13:55 STOP Drogówka

14:55 Galileo

16:00 Policjantki i Policjanci

17:00 Łowcy Skarbów. Kto da więcej

19:00 Policjantki i Policjanci

20:00 Gwiazdy Kabaretu

22:00 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny

00:00 Ostatni rycerz

Bartok włada królestwem należącym do wielkiego imperium zarządzanego przez skorpumpowanego i okrutnego cesarskiego ministra, Gezę Motta. Za przeciwstawienie się Mottowi Bartok zostaje upokorzony i ściany, a jego elitarne wojsko - rozproszone.

02:25 Śmierć na 1000 sposobów

03:25 Top 10 - Lista Przebojów

TV Trwam

12:00 Anioł Pański

12:03 Informacje dnia

12:20 Ziemia Obiecana

13:05 Wakacje z Chopinem

13:25 Święty na każdy dzień

13:30 Msza święta z Jasnej Góry

14:20 100 cudownych miejsc na świecie

14:30 Zrozumieć Antycypilację

14:55 Słowo życia

15:00 Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronką do Bożego Miłosierdzia

15:20 Mocni w Wierze

15:50 Ma się rozumieć

16:00 Informacje dnia

16:10 Siódmy Sakrament

16:35 Muzyczne chwile

16:40 Prosto o gospodarstwo

17:00 Młodzi z Pasją

17:15 Trzej generałowie

17:30 Geopolityka

17:55 Poczet Wielkich Polaków

18:00 Anioł Pański

18:05 Informacje dnia

18:15 Westerplatte

18:20 Młodych

19:00 Warto zauważyć

19:30 Brat Franciszek

20:00 Informacje dnia

20:20 Różaniec

20:50 Myśląc Ojczyzna

21:00 Apel

dodatek TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

eprasa.pl 6629f33278

TVP 1
05:10 Serial fabularny
06:00 Magazyn Ekspresu Reporterów
07:00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze
07:40 Rok w ogrodzie
08:05 Rok w ogrodzie Extra - magazyn
08:20 Wojsko - polskie.pl - reportaż
08:45 Pełnosprawni - magazyn dla niepełnosprawnych
09:15 Fascynujący świat - W jaskini nietoperzy
10:15 Sprawa dla reportera
11:55 Gwiazdy w południe - Bitwa o Anglię - dramat wojenny, prod. Wielka Brytania, 1969, reż. Guy Hamilton, wyk. Laurence Olivier, Edward Fox
14:10 Z pamięci - felieton
14:25 Okrasa łamie przepisy

15:00 Gra na Maksa - serial obyczajowy
15:10 Mundial 2022 - 1/8 finału, prod. Szwajcaria
18:45 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny
19:30 Wiadomości
19:40 Mundial 2022 - 1/8 finału, prod. Szwajcaria
22:40 Gra na Maksa - serial
22:50 Hit na sobotę - Skyfall - film sensacyjny, prod. Wielka Brytania, USA, 2012, reż. Sam Mendes, wyk. Daniel Craig, Judi Dench, Javier Bardem
01:20 Dziewczyna z tatuażem - thriller
04:05 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny
04:50 Z pamięci - felieton
04:55 Zakończenie

TVP 2
05:20 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial obyczajowy
07:00 Dla niesłyszących - M jak miłość - serial
07:55 Pytanie na śniadanie
12:15 Rodzinny ekspres
12:50 Tak to leciało! - teleturniej muzyczny
13:45 Gra na Maksa - serial TVP
14:00 Familiada - teleturniej
14:35 Koło fortuny - teleturniej
15:15 Szansa na sukces. Opole 2023 - widowisko
16:20 70 lat TVP. Jak zmieniała się telewizja - program dokumentalny
17:20 Smaki świata - magazyn
17:50 Słowo na niedzielę
18:00 Panorama
18:20 Va Banque - teleturniej
18:40 Postaw na milion
19:30 Lajk!
19:50 Gra na Maksa - serial
20:00 Roztańczony PGE Narodowy - koncert

22:00 Marley i ja - komedia, prod. USA, 2008, reż. David Frankel, wyk. Owen Wilson, Jennifer Aniston, Eric Dane, Alan Arkin, Kathleen Turner
00:05 Randka w ciemno - komedia, prod. Polska, 2009, reż. Wojciech Wójcik, wyk. Katarzyna Maciąg, Borys Szczyg, Lesław Żurek, Anna Dereszowska, Zbigniew Zamachowski,
01:50 Jak ona to robi? - komedia, prod. USA, 2011, reż. Douglas McGrath, wyk. Sarah Jessica Parker
03:30 Nie jesteś sobą - dramat obyczajowy, prod. USA, 2014, reż. George C. Wolfe, wyk. Emmy Rossum
05:15 Zakończenie

TVN
05:55 Uwaga! - magazyn
06:10 Ukryta prawda - program obyczajowy
07:05 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
08:00 Dzień Dobry TVN - magazyn
11:30 Na Wspólnej - serial obyczajowy
13:30 MasterChef
15:15 Top Model - program rozrywkowy
16:50 Ślub od pierwszego wejrzenia
17:55 Kuchenne rewolucje
19:00 Fakty
19:25 Sport
19:35 Pogoda
19:45 Uwaga! - magazyn
20:00 Całe szczęście - film komedia, Polska, 2019, reż. Tomasz Konecki, wyk. Roma Gąsiorowska, Piotr Adamczyk

22:20 Władcy umysłów - film melodramat, USA, 2011, reż. George Nolfi, wyk. Matt Damon, Emily Blunt, Anthony Mackie, John Slattery, Michael Kelly, Terence Stamp
00:35 Pierwszy śnieg - film sensacyjny, Szwecja, USA, Wielka Brytania, Japonia, Chiny, 2017, reż. Tomas Alfredson, wyk. Michael Fassbender, Rebecca Ferguson, Charlotte Gainsbourg, Jonas Karlsson, Michael Yates, J.K. Simmons, Val Kilmer, Toby Jones, Chloë Sevigny, Sofia Helin
03:00 Zabójcza broń - serial
04:00 Uwaga! - magazyn
04:20 Zamieszkać na plaży

POLSAT
06:00 Nowy dzień z Polsat News
07:50 Piotruś Pan
10:05 Ewa gotuje
10:35 Nasz Nowy Dom
11:40 Bogaty Dom - Biedny Dom
12:55 Górale
13:30 Drwale i inne opowieści Bieszczadu
14:35 Rolnicy. Podlasie
15:45 Wiegzenie
17:45 Chłopaki do wzięcia
18:50 Wydarzenia
19:15 Prezydenci
20:05 Smerfy: Poszukiwacze zaginionej wioski Smerfetka wraz z przyjaciółmi - Mądrąłą, Osłikiem i Ciemnąją wyrusza w pełną przygód wyprawę do Zakazanego Lasu. A miejsce to pełne jest magicznych stworzeń, kolorów i przygód.

22:05 Kod da Vinci Światowej sławy historyk i badacz symboli profesor Robert Langdon w środku nocy zostaje wezwany do muzeum Luwru, gdzie, jak się okazuje, miało miejsce tajemnicze morderstwo. Jego ofiarą jest kustosz muzeum, Jacques Saunière, który przed śmiercią pozostawił jako trop kilka zawaalowanych wskazówek i symboli.
01:20 Szalony lot John Sands jest tajnym agentem specjalnym pracującym na zlecenie Sił Powietrznych USA. Sands pracuje dla agencji już dłuższy okres.

TVP Kultura
06:45 Violetta - taka jestem. Koncert Violetty Villas
07:50 Informacje kulturalne
08:15 Wydarzenia aktualne
08:40 Tamte lata, tamte dni - Janusz Olejniczak - magazyn, reż. Joanna Makowska
09:20 Jack Lemmon - nieprzećiętny Everyman - film dokumentalny, prod. Francja, 2019, reż. Julia Kuppenberg, Clara Kuppenberg
10:30 Serialowa nostalgia - Kapitan Sowa na tropie
11:05 Kapitan Sowa na tropie
11:50 Cudowny chłopak - film obyczajowy, prod. Hongkong, USA, 2017, reż. Stephen Chbosky, wyk. Julia Roberts, Owen Wilson, Jacob Tremblay
13:50 Dziką muzyką - Waloski z górnictwa świata
14:30 Z klasyki przez Polskę - Ojrzanów - Atma Quartet

15:40 Retro kino - Ożeniłem się z czarownicą - komedia, prod. USA, 1942, reż. Rene Clair, wyk. Veronica Lake, Robert Benchley
17:10 Ballada o ścinaniu drzewa - film TVP, reż. Feridun Erol, wyk. Bolesław Płotnicki, Józef Łodyński, Henryk Gęsikowski, Ewa Berger Jankowska, Wanda Ostrowska
17:50 Ptak sześcian - film animowany
18:05 Do dzieła - magazyn
18:35 Kabaret Jeszcze Starszych Panów
20:00 Bilet do kina - Tully - film obyczajowy
21:40 Wykroczenia kulturalne
22:00 Legendy Rocka - Pop Rock - dokumentalny

TV Puls
06:00 Następny proszę! Taki jest świat - program informacyjny
08:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
20:00 Mocne sobotnie kino: W potrzasku Wpływowy amerykański biznesman Paul Racine i jego piękna asystentka stają się celem dla płatnych zabójców. Aby przeżyć Paul musi zdobyć zaufanie potężnego samuraja, którego otacza sława niezwykłego wojownika. Wspólnie wypowiedzą wojnę siłom zła, by zapobiec wybuchowi konfliktu na wielką skalę.
21:45 Anna Anna wczoraj była narkomanką w moskiewskim półświatku, a dziś jest topową modelką.

00:05 9 kul Tancerka burleski odchodzi z zawodu, by napisać książkę i zacząć wszystko od nowa. Niespodziewanie na jej drodze pojawia się 11-letni chłopiec, któremu zagraża były kochanek kobiety.
02:05 Zobacz to! Blok powtórek: Biesiada na cztery pory roku
02:50 Taki jest świat - program informacyjny prod. Polska
03:25 Menu na miarę - program kulinarny
04:20 Menu na miarę - program kulinarny
05:00 Dyżur - serial dokumentalny

TVN 7
05:05 Szkoła
06:05 Przystanek Bieszczady
07:00 Tom i Jerry Show - animacja animowany
08:00 Elf - film komedia, USA, 2003, reż. Jon Favreau, wyk. Will Ferrell, James Caan, Bob Newhart, Edward Asner, Mary Steenburgen
10:05 Ukryta prawda - program obyczajowy
13:10 Papierzy na szczęście - serial, Polska
14:15 Idealny facet - film komedia, USA, 2005, reż. Mark Rosman, wyk. Hilary Duff, Heather Locklear, Chris Noth, Mike O'Malley, Ben Feldman, Vanessa Lengies, Aria Wallace
16:30 Los numeros - film komedia, Polska, 2011, reż. Ryszard Zatorski, wyk. Lesław Żurek, Justyna Schneider, Tamara Arciuch

18:10 Rybki z ferajny - film komedia, USA, 2004, reż. Bibi Bergeron, Vicky Jensen, Rob Letterman, wyk. Will Smith, Robert De Niro, Renée Zellweger, Jack Black, Angelina Jolie, Martin Scorsese
20:00 Niesamowity Hulk - film przygodowy, USA, 2008, reż. Louis Leterrier, wyk. Edward Norton, Liv Tyler, Tim Roth, William Hurt, Tim Blake Nelson
22:30 Uniwersalny żołnierz - film S-F, USA, 1992, reż. Roland Emmerich, wyk. Jean-Claude Van Damme, Dolph Lundgren
00:45 Wykapani ojciec - film komedia, USA, Indie, Kanada, 2013

TV 4
06:00 Jaś Fasola
06:30 Galileo
10:45 Agent XXL: Rodzinny interes
13:00 Agenci. Biuro Detektywistyczne
15:00 STOP Drogówka
17:00 Policjantki i Policjanci
22:00 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny
00:00 Bridget Jones 3 - USA, Wielka Brytania, Francja, 2016, reż. Maguire Sharon, wyk. Firth Colin, Dempsey Patrick, Zellweger Renée Laureaci Oscara - Renée Zellweger i Colin Firth - oraz Patrick Dempsey w trzeciej części przebojowej i przeabawnej komedii romantycznej o miłosnych, zawodowych i towarzyskich perypetiach Bridget Jones.
02:35 SuperLudzie
03:05 Ucho Prezesa
03:25 Top 10 - Lista Przebojów
05:30 Telezakupy TV Okazje

10:15 Retrospekcja
10:20 Młodzi z Pasją
10:40 Polski Punkt Widenia
11:00 Kropelka radości
12:00 XXXI Rocznic powstania Radia Maryja
18:00 Anioł Pański
18:05 Informacje dnia
18:15 W naszej Rodzinie
19:25 Święty na każdy dzień
19:30 Manna z Nieba
19:45 Modlitwa z telefonem
20:00 Informacje dnia
20:20 Różaniec
20:50 Mysłąc Ojczyzna
21:00 Apel Jasnogórski
21:20 Informacje dnia
21:40 Polski Punkt Widenia
22:00 Sprawa wiary
23:25 Muzyczne chwile
23:40 Katolicki głos
00:00 XXXI Rocznic powstania Radia Maryja
00:55 Poczet Wielkich Polaków
01:00 Anioł Pański
01:05 Święty na każdy dzień
01:15 W naszej Rodzinie
02:20 Muzyczne chwile
02:30 XXXI Rocznic powstania Radia Maryja

dodatek TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

niedziela

4 grudnia

TVP 1
05:05 Sprawa dla reportera
06:00 Słownik polsko@polski - talk - show
06:25 Wojsko - polskie.pl
06:55 Słowo na niedzielę
07:00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia
08:00 Tydzień
08:30 Zakochaj się w Polsce - magazyn
09:05 Czas w las - magazyn
09:35 Okrasa łamie przepisy - magazyn kulinarny
10:10 Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki
10:45 Zmienności - serial
11:55 Między ziemią a niebem
12:00 Anioł Pański
12:15 Między ziemią a niebem
12:50 Misja Zambia
13:15 BBC w Jedynce
14:10 Z pamięci - felieton

14:25 Weterynarze z sercem - serial obyczajowy
15:00 Gra na Maksa - serial
15:10 Mundial 2022 - 1/8 finału, prod. Szwajcaria
18:45 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny
19:30 Wiadomości
19:40 Mundial 2022 - 1/8 finału, prod. Szwajcaria
22:40 Gra na Maksa - serial
22:50 Songbird. Rozdzieleni - dramat, prod. USA, 2020, reż. Adam Mason
00:25 Skyfall - film sensacyjny, prod. Wielka Brytania, USA, 2012, reż. Sam Mendes, wyk. Daniel Craig
02:55 S. W. A. T. - Jednostka specjalna - serial
04:45 Jaka to melodia? - felieton
05:35 Z pamięci - felieton

TVP 2
05:55 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial obyczajowy
07:00 Dla niesłyszących - M jak miłość - serial
07:55 Pytanie na śniadanie
11:55 Roztańczony PGE Narodowy - koncert
14:00 Familiada - teleturniej
14:35 Koło fortuny - teleturniej
15:15 Szansa na sukces. Opole 2023 - widowisko muzyczne
16:15 Tak to leciało! - teleturniej muzyczny
17:05 Lajk!
17:30 Zaczynaj od zdrowia - magazyn
18:00 Panorama
18:20 Va Banque - teleturniej
18:45 Gra na Maksa - serial
18:50 Na sygnale - serial fabularny
19:50 Gra na Maksa - serial
20:00 Postaw na milion - teleturniej

21:00 Jak najdalej stąd - film fabularny, prod. Polska, 2020, reż. Piotr Domański, wyk. Zofia Stafiej, Kinga Preis, Arkadiusz Jakubik, Dawid Tulej, Nigel O'Neil, Shane Casey
22:50 Kino bez granic - Wszystkie pieniądze świata - dramat, prod. Wielka Brytania, USA, 2017, reż. Ridley Scott, wyk. Michelle Williams, Christopher Plummer
01:10 Marley i ja - komedia, prod. USA, 2008, reż. David Frankel, wyk. Owen Wilson, Jennifer Aniston, Eric Dane, Alan Arkin
03:20 Palimpsest - dramat
04:45 Zakończenie

TVN
05:55 Uwaga! - magazyn
06:10 Ukryta prawda
07:05 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
08:00 Dzień Dobry TVN - magazyn
11:30 Co za tydzień - magazyn
12:10 Milionerzy - wydanie specjalne - program
13:15 Złoty kompas - film przygodowy, USA, Wielka Brytania, 2007, reż. Chris Weitz, wyk. Nicole Kidman, Daniel Craig, Dakota Blue Richards, Ben Walker, Freddie Highmore, Ian McKellen, Eva Green, Tom Courtenay, Sam Elliott
15:40 Pokémon: Detektyw Pikachu - przygodowy
17:55 Totalne remonty Szelągowskiej
19:00 Fakty
19:45 Uwaga! - magazyn
20:00 MasterChef

21:40 Bękart wojny - film wojenny, USA, Niemcy, 2009, reż. Quentin Tarantino, wyk. Brad Pitt, Mélanie Laurent, Christoph Waltz, Eli Roth, Michael Fassbender
00:45 Dziedzictwo Bourne'a - film sensacyjny, USA, Japonia, 2012, reż. Tony Gilroy, wyk. Jeremy Renner, Rachel Weisz, Edward Norton, Stacy Keach, Dennis Boutsikaris, Oscar Isaac, Joan Allen, Albert Finney, Scott Glenn
03:30 Kwatery Hitlera - program dokumentalny
04:35 Uwaga! - magazyn
04:55 Zamieszkać na plaży
05:25 Jak to jest zrobione

POLSAT
06:00 Nowy dzień z Polsat News
07:45 Piotruś Królik Złotliwy, niepokorny i ciekawski Piotruś Królik to postać wyjątkowa - na jego zachwytach przygodach wychowują się kolejne pokolenia dzieci na całym świecie. Wojna tytułowego bohatera z panem McGregorem przechodzi na zupełnie nowy poziom - być może najwyższy z możliwych.
09:50 Garfield Garfield, najślinniejszy kot świata, widzie życie, którego wielu z nas mogłoby mu pozazdrościć. Całe dni spędza przed telewizorem na swym ulubionym fotelu i czuje się panem wszechświata.

11:40 Auta 3 Legenda sportu motorowego, Zygzak McQueen, zostaje zepchnięty na boczny tor przez ultrasybkie auta nowej generacji.
13:50 Smerfy: Poszukiwacze zaginionej wioski
17:40 Nasz Nowy Dom
18:50 Wydarzenia
19:30 Państwo w Państwie
20:00 Ryjek prezentuje
22:05 Jumanji: Przygoda w dżungli
00:50 Ghost Rider Ekraniizacja kultowego komiksu z wydawnictwa Marvel z udziałem gwiazdorskiego duetu aktorskiego: Nicolas Cage i Eva Mendes.

TVP Kultura
06:45 Miłość Ci wszystko wybaczy - widowisko
08:00 Liturgia prawosławna z Klasztoru w Turkowicach
09:05 Od ucha do ucha - Scena muzyczna
10:05 Angielskie śniadanie - Robin z Sherwood - serial
11:10 Trzeci punkt widzenia
12:05 Fanfan Tulipan - film przygodowy
13:50 Wedrowiec Polski
14:35 Koryfeusz Muzyki Polskiej 2022 cz. 1
15:45 Koryfeusz Muzyki Polskiej 2022 cz. 2 - koncert
16:50 Zaginionie - odnalezienie - Czarny neseser
17:15 Niedziela z... Janem Kantym Pawłuskiewiczem

20:00 Rzeź - film fabularny, prod. Francja, 2011, reż. Roman Polański, wyk. Jodie Foster, Kate Winslet
21:30 Informacje kulturalne
21:50 Scena muzyczna - Big Band Śląski - koncert, reż. Małgorzata Kosturkiewicz
22:55 Trzeci punkt widzenia - program publicystyczny
23:35 Wedrowiec Polski
00:15 Bezimienny sprawiedliwy - dramat, reż. Wiesław Saniewski, wyk. Jan Frycz, Bożena Stachura, Robert Olech, Jan Englert, Artur Barciś, Artur Żmijewski, Danuta Stenka
02:35 Teraz animacje! - Wspomnienia - film animowany
03:05 Legendy Rocka - Pop Rock - cykl dokumentalny

TV Puls
06:00 Prawdziwe motywy - serial kryminalny
10:00 Smokiem i mieczem Po powrocie z wyprawy krzyżowej rycerz wyrusza na poszukiwanie zaginionej córki króla.
11:55 Kraina jutra Rozczarowany życiem Frank oraz inteligentna nastolatka Casey wyruszają na niebezpieczną misję, której celem jest odkrycie tajemnicy miejsca zagubionego w czasie i przestrzeni.
14:30 Stare wygi Dotychczasowe życie dwóch biznesmenów u szczytu kariery ulega komplikacjom, gdy muszą zaopiekować się dwójką dzieci.
16:20 Córka mojego szefa
17:55 Tata kontra tata

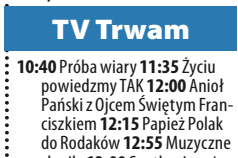
20:00 Niedziela z gwiazdami: Riddick Zdradcy, walczący o przetrwanie na opuszczonej planecie Riddick staje się jeszcze bardziej niebezpieczny. Tymczasem na ziemię spaloną słońcem przybywają dwa statki.
22:20 Prawo zemsty Kiedy żona i córka Clyde'a Sheltona zostają brutalnie zamordowane, a ich zabójca unika kary, bohater przygotowuje plan zemsty nie tylko na oprawcach, ale i wymiarze sprawiedliwości.
00:40 Komornik
02:40 Zobacz to! Blok powtórek: Dyżur - serial dokumentalny

TVN 7
05:05 Szkoła
06:05 Przystanek Bieszczady
07:00 Tom i Jerry Show - animacja animowany
08:00 Pożyczalnia - film rodzinny, Wielka Brytania, USA, 1997, reż. Peter Hewitt, wyk. John Goodman, Mark Williams, Jim Broadbent, Celia Imrie, Flora Newbigin, Tom Felton
09:50 Ukryta prawda - program obyczajowy
13:50 Dennis znów rozrabia - film komedia, USA, 1998, reż. Charles T. Kanganis, wyk. Don Rickles, George Kennedy, Justin Cooper, Betty White, Brian Doyle-Murray
15:25 Ta podstępna miłość - film komedia, USA, 1997, reż. Carl Reiner, wyk. Bette Midler, Dennis Farina, Paula Marshall, Gail O'Grady, David Rasche

17:45 Niesamowity Hulk - film przygodowy, USA, 2008, reż. Louis Leterrier, wyk. Edward Norton, Liv Tyler, Tim Roth, William Hurt, Tim Blake Nelson, Ty Burrell
20:00 Mumia - film przygodowy, USA, Japonia, Chiny, 2017, reż. Alex Kurtzman, wyk. Tom Cruise, Russell Crowe, Annabelle Wallis, Sofia Boutella
22:25 Nieuchwytny cel - film sensacyjny, USA, 1993, reż. John Woo, wyk. Jean-Claude Van Damme, Lance Henriksen
00:30 Milion sposobów, jak zginąć na Zachodzie - film western, USA, 2014, reż. Seth MacFarlane

TV 4
06:00 Jaś Fasola
06:30 W zakamarkach mózgu
07:30 Galileo 09:35 Kung Fu Yoga
11:50 Hobbit: Pustkowie Smauga. Bilbo, wraz z Gandalfem i trzynastoma krasnoludami z Thorinem Oakenshieldem na czele, podróżują wypełniając ważną misję, podczas której muszą stawić czoła przerażającemu smokowi Smaugowi.
15:45 U-571 - Francja, USA, 2000, reż. Mostow Jonathan, wyk. Matthew McConaughey, Bill Paxton, Harvey Keitel, Bon Jovi, David Keith
18:05 Łowcy Skarbów. Kto da więcej
20:05 Klucz do wieczności
22:40 Ostatni rycerze

10:40 Próba wiary
11:35 Życiu powiedzmy TAK
12:00 Anioł Pański z Ojcem Świętym Franciszkiem
12:15 Papież Polak do Rodaków
12:55 Muzyczne chwile
13:00 Spotkania w zafobie
13:30 Miłość większa niż strach
14:35 Święty na każdy dzień
14:50 Wieś - to też Polska
15:00 Informacje dnia
16:00 Informacje dnia
16:10 Koncert zyczeń

poniedziałek

5 grudnia

TVP 1	TVP 2	TVN	POLSAT	TVP Kultura	TV Puls	TVN 7	TV 4
06:05 Wspaniałe stulecie - serial kostiumowy 07:00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze 07:30 Studio Raban - magazyn 08:00 Wiadomości 08:10 Pogoda poranna 08:15 Kwadrans polityczny 08:35 Ranczo - serial 09:35 Komisarz Alex - serial kryminalny 10:35 Ojciec Mateusz - serial kryminalny 11:25 Kasta - serial paradokumentalny 12:00 Wiadomości 12:10 Agrobiznes 12:30 Agropogoda - magazyn 12:35 Program rolny 12:55 BBC w Jedynce - Kamery wśród zwierząt - Oceany, prod. Wielka Brytania, 2021, reż. Vanesa Coates SERIAL KOSTIUMOWY 	04:55 Na sygnale - serial fabularyzowany 05:25 M jak miłość - serial 06:20 Wadownickie spotkania ze Świętym Janem Pawłem II - cykl dokumentalny 06:55 Rodzinka.pl - serial komediowy 07:30 Pytanie na śniadanie 10:35 Panorama 10:45 Pytanie na śniadanie 11:15 Rodzinka.pl - serial komediowy 11:50 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial obyczajowy 12:30 Koło fortuny - teleturniej 13:15 Zranione ptaki - serial obyczajowy 14:05 Va Banque - teleturniej 14:35 Na sygnale - serial fabularyzowany 15:10 Wydział kryminalny Kitzbühel - serial 15:50 Gra na Maksa - serial TELETURNIEJ 	05:55 Uwaga! - magazyn 06:10 Ukryta prawda - program obyczajowy 07:05 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 08:00 Dzień Dobry TVN - magazyn 11:45 Ukryta prawda - program obyczajowy 12:55 Tajemnice miłości 14:00 Ukryta prawda - program obyczajowy 16:10 Ten moment 16:45 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 17:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 19:00 Fakty 19:35 Sport 19:45 Pogoda 19:55 Uwaga! - magazyn 20:10 Doradca smaku SERIAL OBYCZAJOWY 	06:00 Nowy dzień z Polsat News 08:40 Małanowski i Partnerzy 09:40 Sekrety rodziny 10:40 Dlaczego ja? 11:40 Gliniarze 12:50 Wydarzenia 13:20 Interwencja 13:40 Trudne sprawy 14:40 Dlaczego ja? 15:50 Wydarzenia 16:10 Pogoda 16:15 Interwencja 16:30 Na ratunek 112 17:00 Gliniarze 18:00 Pierwsza miłość 18:50 Wydarzenia 19:25 Gość wydarzeń 19:45 Sport 19:55 Pogoda 20:00 MEGA HIT - Strzelec wyborowy - film prod. USA, 2021, reż. Lorenz Robert, wyk. Neeson Liam, Quiróz Alfredo, Raba Juan Pablo FILM AKCJI 	07:00 Muzyczne poranki 07:15 Informacje kulturalne 07:40 Co dalej? - program publicystyczny 08:25 Wydarzenie aktualne 08:50 Arsene Lupin - serial 11:00 Jan Serce - serial 12:15 Reżyserzy - Stanley Kubrick - cykl dokumentalny 13:20 Ameryka - film animowany 13:45 Informacje kulturalne 14:10 Daleko od okna - dramat, reż. Jan Jakub Kolski, wyk. Dominika Ostafowska, Dorota Landowska, Bartosz Opania 16:15 Życie w Cranford 17:25 Trzeci punkt widzenia - program publicystyczny 18:05 Arsene Lupin - serial 20:00 Kino Mocnych Wrażeń - Wróg numer jeden 22:45 Informacje kulturalne 23:10 Scena muzyczna - Big Band Śląski - koncert DRAMAT 	06:00 Kobra - oddział specjalny 08:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy 10:00 Prawdziwe motywy - serial kryminalny 11:00 Rodzinny interes - serial obyczajowy prod. Polska 12:00 Zaklinaczka duchów 13:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy 14:00 Rodzinny interes - serial obyczajowy 15:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy prod. Polska 16:00 Prawdziwe motywy - serial kryminalny 18:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy FILM AKCJI 	04:50 Szkoła 06:45 40 kontra 20 07:45 Ukryta prawda - program obyczajowy 10:50 Opowieści małżeńskie 11:50 Zagadki losu 12:50 Ten moment 13:55 Rozwód. Walka o wszystko 14:55 Tajemnice miłości 15:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 16:55 Zagadki losu 17:55 Opowieści małżeńskie 19:00 Papiery na szczęście - serial, Polska 20:00 40 kontra 20 - program 21:00 Juliusz - film komedia, Polska, 2018, reż. Aleksander Pietrzak, wyk. Wojciech Meczwaldowski, Jan Peszek, Anna Smółka, Rafał Rutkowski FILM S-F 	06:00 Strażnik Teksasu 08:00 Nasz nowy dom 09:00 Pierwsza miłość 09:50 Agenci. Biuro Detektywistyczne 10:50 Anatomia głupoty 11:55 Sędzia Judy 13:55 STOP Drogówka 16:00 Policjantki i Policjanci 17:00 Łowcy Skarbów. Kto da więcej 19:00 Policjantki i Policjanci 20:00 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny 21:00 U-571. W trakcie jednego z ataków na aliancki konwój, U-571 zostaje uszkodzony przez amerykański niszczyciel. Wykorzystując sytuację, Amerykanie wpadają na szatański pomysł wysłania własnej łodzi podwodnej na niemiecką łódź ratunkową. S-33 ma podstępem opanować U-571 i wykraść Enigmę. 02:00 Scenariusz śmierci - USA, 2014, reż. Garcia Fabien, wyk. Buson Didier TV Trwam

dodatek TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

wtorek

6 grudnia

TVP 1	TVP 2	TVN	POLSAT	TVP Kultura	TV Puls	TVN 7	TV 4
05:05 Kaiser - piłkarski oszust wszech czasów - film dokumentalny 06:05 Wspaniałe stulecie - serial kostiumowy 07:00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze 07:30 Kościół z bliska 08:00 Wiadomości 08:10 Pogoda poranna 08:15 Kwadrans polityczny 08:35 Ranczo - serial 09:35 Komisarz Alex - serial kryminalny 10:35 Ojciec Mateusz - serial kryminalny 11:25 Kasta - serial paradokumentalny 12:00 Wiadomości 12:10 Agrobiznes 12:30 Agropogoda - magazyn 12:35 Program rolny 12:50 Natura w Jedynce SERIAL KOSTIUMOWY 	05:05 Na sygnale - serial fabularyzowany 05:35 M jak miłość - serial 06:25 Byłem głodny - dalsieście mi jeść 06:55 Rodzinka.pl - serial komediowy 07:30 Pytanie na śniadanie 10:35 Panorama 10:45 Pytanie na śniadanie 11:15 Rodzinka.pl - serial komediowy 11:50 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial obyczajowy 12:30 Koło fortuny - teleturniej 13:15 Zranione ptaki - serial obyczajowy 14:05 Va Banque - teleturniej 14:35 Na sygnale - serial fabularyzowany 15:10 Wydział kryminalny Kitzbühel - serial 15:55 Gra na Maksa - serial 16:00 Koło fortuny - teleturniej 16:35 Familiada - teleturniej SERIAL OBYCZAJOWY 	05:50 Uwaga! - magazyn 06:10 Ukryta prawda - program obyczajowy 07:05 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 08:00 Dzień Dobry TVN - magazyn 11:40 Doradca smaku - program 11:50 Ukryta prawda - program obyczajowy 12:55 Tajemnice miłości 14:00 Ukryta prawda - program obyczajowy 16:10 Ten moment 16:45 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 17:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 19:00 Fakty 19:35 Sport 19:45 Pogoda 19:55 Uwaga! - magazyn PROGRAM KULINARNY 	06:00 Nowy dzień z Polsat News 08:40 Małanowski i Partnerzy 09:40 Sekrety rodziny 10:40 Dlaczego ja? 11:40 Gliniarze 12:50 Wydarzenia 13:20 Interwencja 13:40 Trudne sprawy 14:40 Dlaczego ja? 15:50 Wydarzenia 16:10 Pogoda 16:15 Interwencja 16:30 Na ratunek 112 17:00 Gliniarze 18:00 Pierwsza miłość 18:45 Miałokajowy blok reklamowy 19:00 Wydarzenia 19:25 Gość wydarzeń 19:45 Sport 19:55 Pogoda 20:00 30 lat Telewizji Polsat. Wielka Gala Jubileuszowa w Teatrze Wielkim FILM WOJENNY 	07:00 Co się dzieje 07:30 Informacje kulturalne 08:00 Przestrzeń pamięci - magazyn 08:40 Zaginione Skarby - film animowany 08:55 Arsene Lupin - serial 11:00 Jan Serce - serial 12:20 Maiden - film dokumentalny, prod. Wielka Brytania, 2018, reż. Alex Holmes 14:15 Informacje kulturalne 14:40 Forman vs. Forman - film dokumentalny, prod. Francja, Czechy, 2019, reż. Jakub Hejna, Helena Trestkova 16:10 Życie w Cranford 17:30 Co dalej? - program publicystyczny 18:05 Arsene Lupin - serial kryminalny KOMEDIA 	06:00 Kobra - oddział specjalny 08:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy 10:00 Prawdziwe motywy - serial kryminalny 11:00 Rodzinny interes - serial obyczajowy 13:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy 14:00 Rodzinny interes - serial obyczajowy 15:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy 16:00 Prawdziwe motywy - serial kryminalny 18:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy 20:00 13 Dzielnica 21:30 13 dzielnica: Ultimatum FILM AKCJI 	04:50 Szkoła 06:45 40 kontra 20 07:45 Ukryta prawda - program obyczajowy 10:50 Opowieści małżeńskie 11:50 Zagadki losu 12:50 Ten moment 13:55 Rozwód. Walka o wszystko 14:55 Tajemnice miłości 15:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 16:55 Zagadki losu 17:55 Opowieści małżeńskie 19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy 20:00 40 kontra 20 21:00 Nieuchwytny cel - film sensacyjny, USA, 1993, reż. John Woo, wyk. Jean-Claude Van Damme, Lance Henriksen, Arnold Vosloo, Yancy Butler FILM SENSACYJNY 	06:00 Strażnik Teksasu 08:00 Nasz Nowy Dom 09:00 Pierwsza miłość 09:50 Agenci. Biuro Detektywistyczne 10:50 Hardkorowy lombard 11:55 Sędzia Judy 13:55 STOP Drogówka 16:00 Policjantki i Policjanci 17:00 Łowcy Skarbów. Kto da więcej 19:00 Policjantki i Policjanci 20:00 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny 21:00 Braven - Kanada, 2016, reż. Oeding Lin, wyk. Lang Stephen, McClarnon Zahn, Momoa Jason Film akcji. Joe Braven to prosty drwal mieszkający w małym domku w górach na granicy amerykańsko-kanadyjskiej. Pewnego dnia w okolicy pojawi się grupa handlarzy narkotykami. 23:00 Błękitna laguna 01:10 Ulice strachu: Ostatnia odsłona TV Trwam
14:00 Wspaniałe stulecie - serial kostiumowy 15:00 Wiadomości 15:10 Pogoda 15:15 Gra na Maksa - serial 15:30 Mundial 2022 - 1/8 finału, prod. Szwajcaria 18:15 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny 19:00 Jeden z dziesięciu - teleturniej 19:30 Wiadomości 19:40 Mundial 2022 - 1/8 finału, prod. Szwajcaria 22:40 Gra na Maksa - serial 22:50 Ocaleni - reality show 23:55 Magazyn śledczy Anity Gargas - magazyn 00:35 Witamy u Hartmannów - komedia 02:40 S. W. A. T. - Jednostka specjalna - serial	17:15 Zakazany owoc - serial obyczajowy 18:00 Panorama 18:20 Va Banque - teleturniej 18:45 Zranione ptaki - serial obyczajowy 19:30 Barwy szczęścia - serial obyczajowy 20:40 Kulisy serialu „M jak miłość” 20:55 M jak miłość - serial 21:45 Gra na Maksa - serial 21:55 Izabela, królowa Hiszpanii - serial kostiumowy 22:55 Historia bez tajemnic - Głos 00:20 Jestem mordercą - dramat 02:25 Wszystkie pieniądze świata - dramat	20:10 Doradca smaku - program kulinarny 20:15 Na Wspólnej - serial obyczajowy, Polska 20:55 Milionerzy 21:35 Historia zemsty - film sensacyjny, USA, 2017, reż. Johnny Martin, wyk. Nicolas Cage, Deborah Unger, Anna Hutchison, Talitha Eliana Bateman, Don Johnson 23:40 Superwizjer - magazyn repertoriów 00:15 Kuba Wojewódzki 01:25 Zabójcza broń - serial 02:25 Kuchenne rewolucje 03:25 Uwaga! - magazyn 03:45 Zamieszkać na plaży 04:15 Recepta na stary dom 04:45 Jak to jest zrobione	22:40 Pearl Harbor - Atak Japończyków na amerykańską bazę Pearl Harbor 7 grudnia 1941 roku porwał do czynu cały naród i zadecydował o przystąpieniu Stanów Zjednoczonych do II Wojny Światowej. Chłopcy w ciągu kilku godzin stali się męczyszczkami, nic już nie było takie jak przedtem, a odwaga, heroizm i siła ludzkiego ducha zostały poddane ostatecznej próbie. Miłość, wojna, śmierć, bohaterstwo, widowiskowe naloty i walki powietrzne. 02:45 Kickboxer: Zemsta 04:40 Disco Gramy 05:25 Telezakupy TV Okazje	20:00 Lekkie obyczaje - Atak paniki - komedia 21:50 Informacje kulturalne 22:15 Ballady i romanse 24:00 Młoda Polska - Na drodze - film krótkometrażowy, reż. Bartosz Nowacki, wyk. Szymon Bobrowski, Adam Bobik, Magdalena Boczerska 00:40 Co dalej? - program publicystyczny 01:15 Kino Mocnych Wrażeń - Wróg numer jeden, prod. USA, 2012, reż. Kathryn Bigelow, wyk. Jessica Chastain, Jason Clark, Joel Edgerton, Jennifer Ehle 04:00 Chwila, która nie powróci - film dokumentalny, reż. Andrzej Titkow 05:10 Teledyski	23:45 Prawo zemsty - film akcji Kiedy żona i córka Clyde'a Sheltona zostają brutalnie zamordowane, a ich zabójca unika kary, bohater przygotowuje plan zemsty nie tylko na oprawcach, ale i wymiarze sprawiedliwości. 01:55 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy 02:50 Zobacz to! Blok powtórkowy: Biesiada na cztery pory roku 03:30 Biesiada na cztery pory roku 04:00 Menu na miarę - program kulinarny 05:00 Rodzinny interes - serial obyczajowy	23:05 Człowiek Tai Chi - film sensacyjny, Chiny, Hong Kong, USA, 2013, reż. Keanu Reeves, wyk. Tiger Hu Chen, Keanu Reeves, Karen Mok, Hai Yu, Qing Ye Młody adept sztuki tai chi otrzymuje ofertę wzięcia udziału w nielegalnych, podziemnych walkach. Organizatorem starć jest tajemniczy Donaka Mark, którego za wszelką cenę chce dopaść policja z Hongkongu. 01:15 Mieszkając z duchem 03:20 Druga strona medalu - talk show prod. Polska	12:00 Anioł Pański 12:03 Informacje dnia 12:20 Mojesz - 10 przykazań 13:10 Zrozumieć wartość życia 13:30 Msza święta z Jasnej Góry 14:20 100 cudownych miejsc na świecie 14:30 Rezurekcja 15:15 Ewangelia nasz biznes plan 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Informacje dnia 16:10 Jestem mamą 16:25 Przyroda w Obiektywie 16:40 Ojcostwo polecam 17:10 Prosto o gospodarce 17:30 Zostań Złotym RP 17:45 Muzyczne chwile 17:55 Poczet Wielkich Polaków 18:00 Anioł Pański 18:05 Informacje dnia 18:15 Rozmowy niedokończonych 19:25 Święty na każdy dzień 19:30 Każdy maluch to potrafi 19:45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci 20:00 Informacje dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzna 21:00 Apel Jasnogórski

dodatek TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

TVP 1
04:45 Klan - telenowela
05:15 Przysięga - serial
06:05 Wspaniałe stulecie - serial kostiumowy
07:00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze
07:30 Rodzinny ekspres
08:00 Wiadomości
08:10 Pogoda poranna
08:15 Kwadrans polityczny
08:35 Ranczo - serial obyczajowy
09:35 Komisarz Alex - serial kryminalny
10:35 Ojciec Mateusz - serial kryminalny
11:25 Kasta - serial paradokumentalny
12:00 Wiadomości
12:10 Agrobiznes
12:30 Agropogoda - magazyn
12:35 Rok w ogrodzie
Extra
12:50 Natura w Jedynce

SERIAL KOSTIUMOWY
14:00 Wspaniałe stulecie - serial kostiumowy
15:00 Wiadomości
15:10 Pogoda
15:20 ALARM! - magazyn
15:35 Gra słów. Krzyżówka - teleturniej
16:05 Przysięga - serial
17:00 Teleexpress
17:15 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny
17:55 Klan - telenowela
18:20 Kasta - serial
19:00 Jeden z dziesięciu
19:30 Wiadomości
20:15 Alarm!
20:30 Leśniczówka - serial obyczajowy
21:00 Nie lubię poniedziałku - komedia
22:55 Umrzesz dwa razy - film fabularny

TVP 2
05:05 Na sygnale - serial fabularny
05:35 M jak miłość - serial
06:25 Pozyteczni.pl - magazyn
06:55 Rodzinka.pl - serial komediowy
07:30 Pytanie na śniadanie
10:35 Panorama
10:45 Pytanie na śniadanie
11:15 Rodzinka.pl - serial komediowy
11:50 Dla niesłyszających - Barwy szczęścia - serial obyczajowy
12:30 Koło fortuny - teleturniej
13:15 Zranione ptaki - serial obyczajowy
14:05 Va Banque - teleturniej
14:35 Na sygnale - serial fabularny
15:10 Wydział kryminalny Kitzbühel - serial
16:00 Koło fortuny - teleturniej
16:35 Familiada - teleturniej
17:15 Zakazany owoc
18:00 Panorama

TELETURNIJ
18:20 Va Banque - teleturniej
18:45 Zranione ptaki - serial obyczajowy
19:30 Barwy szczęścia - serial obyczajowy
20:40 Kulisy seriali Na dobre i na złe i Na sygnale - felieton
20:55 Na dobre i na złe - serial
21:55 Izabela, królowa Hiszpanii - serial kostiumowy
22:55 Ludzkie historie - film dokumentalny
24:00 Zimowa miłość - film obyczajowy
01:40 Imię róży - serial obyczajowy
02:45 7 miliardów 700 milionów i co dalej? - film dokumentalny
03:55 Za marzenia - serial
04:45 Zakończenie

TVN
05:50 Uwaga! - magazyn
06:10 Ukryta prawda - program obyczajowy
07:05 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
08:00 Dzień Dobry TVN - magazyn
11:40 Doradca smaku
11:50 Ukryta prawda - program obyczajowy
12:55 Tajemnice miłości
14:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
16:10 Ten moment
16:45 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
17:55 Ukryta prawda
19:00 Fakty
19:35 Sport
19:45 Pogoda
19:55 Uwaga! - magazyn
20:10 Doradca smaku

SERIAL OBYCZAJOWY
20:15 Na Wspólnej - serial obyczajowy
20:55 Milionerzy
21:35 Top Model - program rozrywkowy
23:10 Ostatnia misja USS Indianapolis - film wojenny, USA, 2016, reż. Mario Van Peebles, wyk. Nicolas Cage, Tom Sizemore, Thomas Jane, Matt Lanter, James Remar, Weronika Rosati
01:50 Superwizjer - magazyn reportażowy
02:25 Kwatery Hitlera - program dokumentalny
03:25 Uwaga! - magazyn
03:45 Zamieszkać na plaży
04:15 Recepta na stary dom
04:45 Jak to jest zrobione - serial dokumentalny

POLSAT
06:00 Nowy dzień z Polsat News
08:40 Malanowski i Partnerzy - Bronisław Malanowski rozwiązuje zagadki kryminalne, prowadząc biuro detektywistyczne.
09:40 Sekrety rodziny
10:40 Dlaczego ja?
11:40 Gliniarze
12:50 Wydarzenia
13:20 Interwencja
13:40 Trudne sprawy
14:40 Dlaczego ja?
15:50 Wydarzenia
16:10 Pogoda
16:15 Interwencja
16:30 Na ratunek 112
17:00 Gliniarze
18:00 Pierwsza miłość - serial obyczajowy
18:50 Wydarzenia
19:25 Gość wydarzeń
19:45 Sport
19:55 Pogoda

FILM PRZYGODOWY
20:05 Jak rozpętałem II wojnę światową cz. 2 - Za bronią - Druga część jednej z najsłynniejszych polskich komedii, z doskonałą kreacją Mariana Kociniaka. Wojenna zawierucha rzuca dzielnego wojaka, Franka Dolasa aż do Afryki północnej, gdzie jako „przymusowy ochotnik” zostaje wcielony do oddziału Legii Cudzoziemskiej, którym dowodzi kapitan Letoux.
21:50 Gliniarz z Beverly Hills 2
00:05 To dopiero początek
02:05 Robin Hood - faceci w rajtuzach
04:40 Disco Gramy - program rozrywkowy
05:25 Telezakupy TV Okazje

TVP Kultura
07:00 Muzyczne poranki
07:20 Informacje kulturalne
07:50 Co dalej? - program publicystyczny
08:20 Res Poloniae - O Polsce z oddali - Alvydas Jokubaitis - rozmowa, reż. Piotr Poraj Poleski
08:55 Arsene Lupin - serial
11:00 Jan Serce - serial
12:10 Ostatnia góra - film dokumentalny, reż. Dariusz Żaturski
13:45 Informacje kulturalne
14:15 Dzieci i ryby - komedia, reż. Jacek Bromski, wyk. Anna Romantowska, Gabriela Kownacka, Krzysztof Stroiński, Jan Frycz, Cezary Pazura, Daniel Olbrychski
16:05 Życie w Cranford
17:15 Którędy po sztuce - KPS 156 - magazyn
17:25 Przestępstwa pamięci - Muzeum Dom Rodziny Pileckich - magazyn

SERIAL KRYMINALNY
18:00 Arsene Lupin - serial kryminalny
20:00 Na wschód od Hollywood - Piranie - film fabularny, prod. Włochy, 2019, reż. Claudio Giovannesi
22:05 Informacje kulturalne
22:25 Tanie Dranie - talk-show
23:10 Świadek oskarżenia - serial kryminalny
00:10 Więcej niż fikcja - Pożegnania i powroty - portret Roberta Franka - film dokumentalny
01:50 Enter Enea Festival 2021 - Aga Derlak Septet & Atom String Quartet - „Parallel” - koncert
02:55 Lekkie obyczaje - Atak paniki - komedia
04:45 Informacje kulturalne
05:35 Afisz kulturalny

TV Puls
06:00 Kobra - oddział specjalny
08:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
10:00 Prawdziwe motywy - serial kryminalny
11:00 Rodzinny interes - serial obyczajowy
13:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
14:00 Rodzinny interes - serial obyczajowy
15:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
16:00 Prawdziwe motywy - serial kryminalny
18:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
20:00 Hansel i Gretel: Łowcy czarownic
21:45 Nienawistna ósemka

SERIAL OBYCZAJOWY
01:10 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
Prowadzenie lombardu to zajęcie ciekawe, momentami ekscytujące, ale często i niebezpieczne. Bohaterami serialu są: właściciel Kazimierz Barski, jego rodzina, pracownicy oraz klienci, którzy pojawiają się w lombardzie z powodu różnych życiowych zawirowań.
02:10 Zobacz to! Blok powtórkowy: Na jedwabnym szlaku
02:50 Taki jest świat - program informacyjny
03:30 Na jedwabnym szlaku

TVN 7
04:50 Szkoła
06:45 40 kontra 20
07:45 Ukryta prawda - program obyczajowy
10:50 Opowieści małżeńskie
11:50 Zagadki losu
12:50 Ten moment
13:55 Rozwód. Walka o wszystko
14:55 Tajemnice miłości
15:55 Ukryta prawda - program obyczajowy prod. Polska
16:55 Zagadki losu
17:55 Opowieści małżeńskie
19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy prod. Polska
20:00 40 kontra 20
21:00 Wataha - miniserial, Polska, reż. Olga Chajdas, Kasia Adamik

KOMEDIA
23:30 Bajecznie bogaci Azjaci - film komedia, USA, 2018, reż. Jon M. Chu, wyk. Constance Wu, Henry Golding, Michelle Yeoh, Gemma Chan, Lisa Lu, Awkwafina
Rachel podróżuje z chłopakiem do Singapuru, nie zdając sobie sprawy z jego pochodzenia.
02:00 Mieszkając z duchem
04:05 Druga strona medalu - talk show
Autorski program dziennikarki Jolanty Piękowskiej, który swoją premierę miał w 2009 roku. Ma on formułę rozmów z gośćmi.

TV 4
06:00 Strażnik Teksasu
08:00 Nasz Nowy Dom
09:00 Pierwsza miłość
09:50 Agenci. Biuro Detektywistyczne
10:50 Hardkorowy lombard
11:55 Sędzia Judy
13:55 STOP Drogówka
16:00 Policjantki i Policjanci
17:00 Łowcy Skarbów. Kto da więcej
19:00 Policjantki i Policjanci
20:00 Sprawiedliwi
21:00 Wydział Kryminalny
21:00 Hobbit: Pustkowia Smauga
2013, reż. Jackson Peter
00:55 Łowcy umysłów
2013, reż. Harlin Renny, wyk. Kathryn Morris, Wilmer Val, LL Cool J, Miller Jonny Lee, Slater Christian
Thriller z udziałem takich gwiazd jak Val Kilmer, Christian Slater, Jonny Lee Miller czy Kathryn Morris.

TV Trwam

10:00 Audiencja Generalna Ojca Świętego Franciszka z Watykanu
11:00 Z wędką nad wodę w Polskę i Świat
11:25 Jestem mamą
11:40 Prosto o gospodarce
12:00 Anioł Pański
12:03 Informacje dnia
12:20 Możliwe - 10 przykazań
13:10 Dinozaury z Krasiejowa
13:30 Msza święta z Jasnej Góry
14:20 100 cudownych miejsc na świecie
14:30 Kuźnia Redemptorystów
15:20 „Ciocietka”
15:50 Ma się rozumieć
16:00 Informacje dnia
16:10 Na zdrowie
16:30 Tajemnice Watykanu
17:00 Po stronie prawdy
17:50 Muzyczne chwile
17:55 Poczet Wielkich Polaków
18:00 Anioł Pański
18:05 Informacje dnia
18:15 Rozmowy niedokończone
19:25 Święty na każdy dzień
19:30 Opowieści z Księgi
19:40 Cnot 2000
19:40 Informacje dnia
20:20 Różaniec
20:50 Myśląc Ojczyznę
21:00 Apel

dodatek TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

czwartek

8 grudnia

TVP 1
04:50 Klan - telenowela
05:15 Przysięga - serial obyczajowy
06:05 Wspaniałe stulecie - serial kostiumowy
07:00 Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze
07:30 Pełnia Wiary - magazyn
08:00 Wiadomości
08:10 Pogoda poranna
08:15 Kwadrans polityczny
08:35 Ranczo - serial obyczajowy
09:35 Komisarz Alex - serial kryminalny
10:30 Ojciec Mateusz - serial kryminalny
11:25 Kasta - serial paradokumentalny
12:00 Wiadomości
12:10 Agrobiznes
12:30 Agropogoda - magazyn
12:40 Magazyn Rolniczy
13:00 Natura w Jedynce

SERIAL KOSTIUMOWY
14:00 Wspaniałe stulecie - serial kostiumowy
15:00 Wiadomości
15:20 Alarm!
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Przysięga - serial
17:00 Teleexpress
17:15 Jaka to melodia?
17:55 Klan - telenowela
18:20 Kasta - serial
19:00 Jeden z dziesięciu
19:30 Wiadomości
20:15 Alarm!
20:30 Leśniczówka - serial obyczajowy
21:00 Na sygnale - serial
21:35 Sprawa dla reportera
22:35 Magazyn śledczy Anity Gargas - magazyn
23:15 Magazyn kryminalny
00:10 Magazyn Ekspresu Reporterów

TVP 2
05:00 Na sygnale - serial fabularny
05:30 M jak miłość - serial
06:25 Smaki świata - magazyn
06:55 Rodzinka.pl - serial komediowy
07:30 Pytanie na śniadanie
10:35 Panorama
10:45 Pytanie na śniadanie
11:15 Irmologion supaski - reportaż
11:50 Dla niesłyszających - Barwy szczęścia - serial
12:30 Koło fortuny - teleturniej
13:15 Zranione ptaki - serial obyczajowy
14:05 Va Banque - teleturniej
14:35 Na sygnale - serial fabularny
15:10 Wydział kryminalny Kitzbühel - serial
16:00 Koło fortuny - teleturniej
16:35 Familiada - teleturniej
17:15 Zakazany owoc
18:00 Panorama
18:20 Va Banque - teleturniej

SERIAL OBYCZAJOWY
18:45 Zranione ptaki - serial obyczajowy
19:30 Barwy szczęścia - serial obyczajowy
20:40 Kulisy serialu Ojciec Mateusz - felieton
20:55 Ojciec Mateusz - serial kryminalny TVP, reż. Maciej Dejczer, Andrzej Kostenko, wyk. Artur Żmijewski, Piotr Polk, Michał Piela, Artur Pontek, Kinga Preis, Łukasz Lewandowski, Sławomir Orzechowski, Piotr Kozłowski, Rafał Cieszyński
21:55 Izabela, królowa Hiszpanii - serial kostiumowy
22:55 Biografie i obrazy
0 Onie, o tobie
00:05 Bohater z wyboru - film sensacyjny

TVN
05:50 Uwaga! - magazyn
06:10 Ukryta prawda - program obyczajowy
07:05 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
08:00 Dzień Dobry TVN - magazyn
11:40 Doradca smaku
11:50 Ukryta prawda - program obyczajowy
12:55 Tajemnice miłości
14:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
16:10 Ten moment
16:45 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
17:55 Ukryta prawda - program obyczajowy
19:00 Fakty
19:35 Sport
19:45 Pogoda
19:55 Uwaga! - magazyn
20:10 Doradca smaku

SERIAL OBYCZAJOWY
20:15 Na Wspólnej - serial obyczajowy
20:55 Milionerzy
21:35 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
22:45 Idealny facet dla mojej dziewczyny - film komedia, Polska, 2009, reż. Tomasz Konecki, wyk. Marcin Dorociński, Magdalena Bocarska, Izabela Kuna, Danuta Stenka Krzysztof Globisz, Tomasz Karolak, Bronisław Wrocławski, Magdalena Rózcicka, Daniel Olbrychski, Maria Seweryn
01:15 Wielki mur - film przygodowy, USA, Chiny, Australia, Kanada, 2016, reż. Zhang Yimou

POLSAT
06:00 Nowy dzień z Polsat News
08:40 Malanowski i Partnerzy - Bronisław Malanowski rozwiązuje zagadki kryminalne, prowadząc biuro detektywistyczne.
09:40 Sekrety rodziny - serial obyczajowy prod. Polska
10:40 Dlaczego ja?
11:40 Gliniarze
12:50 Wydarzenia
13:20 Interwencja
13:40 Trudne sprawy
14:40 Dlaczego ja?
15:50 Wydarzenia
16:10 Pogoda
16:15 Interwencja
16:30 Na ratunek 112
17:00 Gliniarze
18:00 Pierwsza miłość - serial obyczajowy prod. Polska
18:50 Wydarzenia
19:25 Gość wydarzeń
19:45 Sport
19:55 Pogoda

FILM OBYCZAJOWY
20:05 Jak poślubić milionera - Historia współczesnego Kopciuszka, któremu zamiast wrożki chrzestnej w spełnieniu marzeń pomaga trener od rozwoju osobistego. Alicja mimo miłosnych rozczarowań daje sobie jeszcze jedną szansę, aby i jej bajka się spełniła. Skoro na bal zaproszeń nikt nie wysłał, nie pozostaje jej nic innego jak wziąć sprawy we własne ręce.
22:30 Wszystko o Stevie
00:45 Tamte dni, tamte noce
03:35 Świat według Kiepskich
04:40 Disco Gramy
05:25 Telezakupy TV Okazje

TVP Kultura
07:00 Muzyczne poranki
07:10 Informacje kulturalne
07:35 Zaginione - odnalezione - magazyn
08:00 Niedziela z... Janem Kantym Pawluskiewiczem
08:55 Arsene Lupin - serial
11:00 Jan Serce - serial
12:15 Stanisław Syrewicz odmienniany przez los - film dokumentalny, reż. Grzegorz Brzozowicz
13:20 Informacje kulturalne
13:55 Szatan z siódmej klasy - film fabularny, reż. Kazimierz Tarnas, wyk. Bartosz Fejge, Katarzyna Bator, Wojciech Malajkat, Krzysztof Globisz, Katarzyna Pypno, Tytus Hóldys, Marek Serdiukow, Tomasz Koźlik, Paweł Jakowlew, Łukasz Jaźwiec
15:50 Na kredyt - film obyczajowy

SERIAL OBYCZAJOWY
16:35 Powrót do Cranford - serial
17:45 Co dalej? - program publicystyczny
18:15 Paddington - film familijny, prod. USA, Wielka Brytania, Francja, 2014, reż. Paul King, wyk. Sally Hawkins, Hugh Bonneville
20:00 Czwartkowy klub filmowy - Wstęp do filmu - Serpico
20:05 Czwartkowy klub filmowy - Serpico - film fabularny, prod. USA, Włochy, 1973, reż. Sidney Lumet, wyk. Al Pacino
22:25 Informacje kulturalne
22:45 Beatles w Indiach - film dokumentalny, prod. Wielka Brytania, 2021, reż. Ajay Bose

TV Puls
06:00 Kobra - oddział specjalny
08:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
10:00 Prawdziwe motywy - serial kryminalny
11:00 Rodzinny interes - serial obyczajowy
13:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
14:00 Rodzinny interes - serial obyczajowy
15:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
16:00 Prawdziwe motywy - serial kryminalny
18:00 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
20:00 Firmowa gwiazdka
22:05 Zły Mikołaj
00:00 Sekspedycja

SERIAL OBYCZAJOWY
02:10 Lombard. Życie pod zastaw - serial obyczajowy
Prowadzenie lombardu to zajęcie ciekawe, momentami ekscytujące, ale często i niebezpieczne. Bohaterami serialu są: właściciel Kazimierz Barski, jego rodzina, pracownicy oraz klienci, którzy pojawiają się w lombardzie z powodu różnych życiowych zawirowań. Są to zarówno osoby starsze, potrzebujące środków do życia, jak i młode, które zastawiają na kilka dni laptop czy telefon.
03:10 Zobacz to! Blok powtórkowy

TVN 7
04:50 Szkoła
06:45 40 kontra 20
07:45 Ukryta prawda - program obyczajowy
10:50 Opowieści mał

CZAS TO PIENIĄDZ

czyli jak zabezpieczyć się na przyszłość

W ostatnich latach systematycznie rośnie liczba Polaków, którzy decydują się dodatkowo odkładać część swoich oszczędności na emeryturę.

Ta grupa wciąż jednak nie jest zbyt liczna jak na 38-milionowy kraj. Bieżące wydatki niestety często wygrywają z przyszłymi potrzebami. Decyzję o tym, żeby rozpocząć budowanie kapitału, z którego będziemy mogli dodatkowo korzystać po zakończeniu aktywności zawodowej, odkładamy na później. Już w poprzednim stuleciu w filmie „Przeminęło z wiatrem” Scarlett O’Hara użyła słów: „Pomyślę o tym jutro”, które stały się symbolem ludzkiej skłonności do odkładania decyzji na przyszłość.

Jednym z najczęstszych powodów, dla których wybieramy bieżące potrzeby i nie myślimy o inwestowaniu na przyszłość, jest powszechne przekonanie, że pracując przez całe życie zawodowe, z pewnością uzbieramy wystarczający kapitał, który zabezpieczy nas na starość. Czy na pewno tak jest? Ekspertki przewidują, że choć nasze emerytury wypłacane w przyszłości z ZUS będą z pewnością rosły, to na pewno nie w taki sposób i nie tak szybko jak wynagrodzenia.

Potwierdzają to prognozy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, z których wynika, że dzisiejsza średnia emerytura, stanowiąca 53% przeciętnego wynagrodzenia, już około roku 2040 będzie wynosić poniżej 40% średniego wynagrodzenia, przy założeniu utrzymania wieku emerytalnego na obecnym poziomie. Natomiast stopa zastąpienia (czyli wysokość emerytury w porównaniu do ostatniej pensji) może spaść nawet poniżej 20% do roku 2060. Warto przy tym zaznaczyć, że w 2022 roku przeciętna emerytura kobiet wyniosła 2128 zł brutto, a w przypadku mężczyzn 3184 zł brutto. W przyszłości wysokość emerytur może być relatywnie jeszcze niższa.

Jakie są tego powody? **Przede wszystkim coraz dłużej żyjemy. Jeszcze w 1990 roku w Polsce żyło 1600**

stulatków. Dzisiaj jest ich już ponad 2 razy więcej, a prognozy GUS wskazują, że do 2050 roku, będzie ich 13 razy więcej niż w 2020 roku.

Choć często powtarzamy sobie, że „nie dożyję do emerytury, więc po co odkładać”, statystyki mówią coś zupełnie odwrotnego. Okazuje się, że prawdopodobieństwo dożycia kobiet do 60. roku życia wynosi aż 94%, a spośród pań, które dożyją, co druga przeżyje na emeryturze 26 lat. W przypadku panów perspektywa dożycia do 65. roku życia wynosi 77%, a co drugi będzie cieszył się życiem na emeryturze jeszcze przez 19 lat. Twarde dane, z którymi trudno polemizować, powinny nas skłonić do zmiany nastawienia. Skoro już wiemy, że większość z nas dożyje do emerytury i spędzi na niej wiele lat, warto zadbać o swój standard życia na emeryturze, szczególnie jeśli chcielibyśmy na nią przejść na obecnych warunkach (60 lat dla kobiet / 65 lat dla mężczyzn).

Sposobów na budowanie kapitału na przyszłość jest wiele. Od lat końcówka roku to okres, w którym obserwujemy duże zainteresowanie szczególnie dwoma rozwiązaniami, które przeznaczone są właśnie do gromadzenia środków na emeryturę, tj. Indywidualne Konto Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE) oraz Indywidualne Konto Emerytalne (IKE). Powodów, dla których coraz więcej Polaków decyduje się na odkładanie w tej formie jest wiele. Jednym z nich jest fakt, że są to rozwiązania dla każdego, nie wymagające specjalistycznej wiedzy.

Osoby, które zdecydują się odkładać pieniądze w IKZE, poza oczywistymi korzyściami płynącymi z odpowiednio budowanego kapitału na przyszłość, mogą również czerpać korzyści w trakcie inwestycji. **To, co wyróżnia IKZE spośród wszystkich dostępnych rozwiązań eme-**

rytalnych na rynku, to możliwość skorzystania z ulgi podatkowej w każdym roku kalendarzowym, w którym dokonaliśmy wpłaty. Ponadto zostaniemy zwolnieni z 19% podatku dochodowego przy wypłacie po osiągnięciu wieku emerytalnego, spełniając warunki ustawy o IKE/IKZE (zamiast tego zapłacimy 10% podatek ryczałtowy). Mimo tych realnych korzyści wciąż niewielu Polaków korzysta z ulgi IKZE – w ostatnich latach zaledwie ok. 1% podatników odliczało wpłaty na IKZE od podstawy opodatkowania.

W przypadku IKE w momencie wypłaty zgromadzonych środków nie zapłacimy 19% podatku od zysków kapitałowych, tzw. podatku Belki, dzięki czemu więcej pieniędzy zostanie w naszych portfelach. To, co jeszcze łączy obydwa konta, to również korzyść wynikająca z uprzywilejowanej formy dziedziczenia majątku przez dowolne osoby bez obowiązku odprowadzenia podatków od spadku i darowizn.

Chcąc zabezpieczyć siebie i bliskich na przyszłość, musimy dobrze się do tego przygotować. To od nas zależy, kiedy i czy zbudujemy sobie dodatkowy prywatny kapitał, dzięki któremu będziemy mogli bez trosk finansowych przeżyć jesień naszego życia. Znane powiedzenie mówi: „czas to pieniądz”. Nie odkładajmy decyzji na później. To na pewno nam się opłaci.

Krzysztof Zienkowski
Dyrektor Regionalny Sprzedaży
PKO TFI

Jest to informacja reklamowa. Inwestowanie w fundusze wiąże się z ryzykiem. Przed podjęciem ostatecznych decyzji inwestycyjnych należy zapoznać się z prospektem informacyjnym danego funduszu oraz z dokumentem zawierającym kluczowe informacje dla inwestorów (KIID). Pełna treść noty prawnej znajduje się na stronie PKO TFI www.pkotfi.pl/nota-prawna/.

PROWADZI ICH JEDNA DROGA

SĄ MŁODZI, PEŁNI ŻYCIA I PLANÓW NA PRZYSZŁOŚĆ. NIE WSTYDZĄ SIĘ JEZUSA I WIARY, KTÓRĄ WYZNAJĄ. NOWE POKOLENIE KATOLIKÓW POTRAFI WIELBIĆ BOGA TAŃCEM I ŚPIEWEM, ALE TEŻ KLĘCZĄC W ZADUMIE PRZED NAJŚWIĘTSZYM SAKRAMENTEM.

STANISŁAW KRYŚCIŃSKI
s.kryscinski@
gazetaolsztynska.pl

Wracamy do spotkania młodych katolików w Mrągowie, o którym już pisaliśmy w Gazecie. Dzisiaj publikujemy ich wypowiedzi o tym, czym jest dla nich wiara.

— Wcześniej mało wierzyłam w Boga, ale teraz się nawróciłam i bardzo się z tego cieszę. To dzięki znajomym — z radością w głosie mówi Magda Murawska z Lidzbarka Warmińskiego, jedna z uczestniczek spotkania młodych katolików w Mrągowie. — Po prostu chciałam tu przyjechać i wielbić Boga. On jest powodem, dla którego istnieję — ze zdecydowaniem stwierdza Dawid Jakubek z Pieniężna.

— Wiara to jedyny powód, dla którego się jeszcze nie załamalam — po chwili namysłu przyznaje Dominika, studentka weterynarii z Olsztyna. — Jestem tu ze swoim chłopakiem — dodaje, dotykając jego dłoni.

Przystań Młodych

Młodzi katolicy nie różnią się od swoich rówieśników. Oglądają te same

filmy, reklamy w telewizji. Chodzą na koncerty i do kina. Mają podobne problemy. Chcą mieć nowy telefon, modne ciuchy, uznanie w swoim środowisku. Zakoochać się i być kochanym. Ci z nich, którzy angażują się w ruchy religijne, głośno mówią o tym, że chcą pójść do nieba. I to właśnie przez tę potrzebę uczą się patrzeć na to, co dzieje się w ich życiu.

— Jest nas tu wiele osób, jesteśmy różni. Jaki jest nasz wspólny mianownik? Chcemy iść do nieba! Idziemy tam różnymi drogami, jednak nawet w trudnych czasach to właśnie jest nasza nadzieja. Skoro celem naszej wędrówki jest niebo, to powinniśmy zadać sobie pytanie, jak tam dojść. Zazwyczaj, kiedy ruszamy w drogę, np. w góry, to bierzemy mapę. Sprawdzamy trasę albo lepiej, mamy przewodnika. Do nieba prowadzi nas jedna droga, a w zasadzie Ten, który Jest Drogą, Prawdą i Życiem — powiedział ks. Paweł Grzesiak podczas Mszy Świętej rozpoczynającej Przystań Młodych.

Na pytanie, kto chce iść do nieba, które padło w kościele, ręce podniosło ponad 1500 młodych uczestniczących w liturgii. Z takim samym zapalem otoczyli swojego biskupa, żeby razem z nim przejść ulicami Mrągowa do hali sportowej, na której z charakterystyczną dla młodości radością — tańcem i śpiewem, chwalił Pana Boga.

Podczas przemarszu było widać, że młodzi nie mają problemu z wiarą i przyznawaniem się do niej, że bycie katolikiem to dla nich coś tak normalnego, jak to, że wstają rano i idą do szkoły. To ich codzienność, którą żyją.

Wcześniej mało wierzyłam

Podczas Przystani Młodych w hali sportowej w Mrągowie panował trudny do opisanego hałas. Przez megafon nawołują się kolejne grupy uczestników

Warmińskie Duszpasterstwo Młodzieży

Kulminacyjnym momentem Przystani Młodych była wspólna adoracja Najświętszego Sakramentu

z różnych miejscowości. Na scenie trwają przygotowania do koncertu Siewców Lednicy. Pod sceną odbywają się konkursy. Grupy młodych ćwiczą ruchy do tańca. Niektórzy wyciągają kanapki, inni szukają znajomych wtulanie.

— Przyjechałam z księdzem, koleżankami i kolegami. Z Lidzbarka Warmińskiego jest nas 53 osoby — 14-letnia Magda Murawska starała się przekrzyczeć głos ze sceny. Zbliżeniem woku zapewnia, że bardzo cieszy się z przyjazdu do Mrągowa. Z jej twarzy bije radość. Kiedy mówi o swojej wierze, na chwilę poważnieje.

— WCZEŚNIEJ MAŁO WIERZYŁAM W BOGA, ALE TERAZ SIĘ NAWRÓCIŁAM I BARDZO SIĘ Z TEGO CIESZĘ — STWIERDZA. — TO DZIĘKI ZNAJOMYM I MOJEMU NOWEMU OTOCZENIU. DUŻO CZASU SPĘDZAMY RAZEM — DODAJE LIDZBARCZANKA.

— Ja po prostu chciałam tu przyjechać i wielbić Boga. On jest powodem, dla którego istnieję — stwierdza z kolei Dawid Jakubek z Pieniężna.

W głosie Dawida słychać zdecydowanie. Jest wolontariuszem Fundacji Dzieło Tysiąclecia. Jego droga na Przystań Młodych była inną niż droga Magdy. Wiarę

wyniósł z domu. To od rodziców nauczył się codziennej modlitwy.

— Rodzice nauczyli mnie pierwszych modlitw. Kiedy miałem okazję, dołączyłem do fundacji jako wolontariusz. Razem działamy razem i wspólnie się modlimy. Uczę się w Technikum w Braniewie, bo nie mamy szkoły bliżej Pieniężna. Poza tym gram w piłkę i lubię śpiewać — wylicza.

Jestem tu z chłopakiem

Dominika jest studentką weterynarii na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. Do Mrągowa przyjechała razem z Maksymilianem. To kolega ze studiów i jej chłopak. Oboje deklarują, że Pan Bóg i wiara są czymś najważniejszym w ich życiu. Potrzebują jednak chwili namysłu, żeby odpowiedzieć na pytanie, dlaczego przyjechali na Przystań Młodych.

— Chcieliśmy spotkać się z innymi młodymi, którzy wierzą, tak jak my — stwierdza Dominika.

— To bardzo dobrze zorganizowane wydarzenie i bardzo mi się tu podoba — dodaje Maksymilian.

— Studia na weterynarii są bardzo ciężkie i wymagające. Wiara to jedyny powód, dla którego się jeszcze nie załamalam — podkreśla Dominika.

— Dla mnie wiara jest ważniejsza nawet od rodziny, którą

przy okazji serdecznie pozdrawiam — dodaje z uśmiechem Maksymilian.

Po co nam ksiądz?

Na sali są nie tylko młodzi, ale także ich opiekunowie. Wielu z nich to katecheci, księża, siostry zakonne. Razem najmłodszymi uczestnikami Przystani szlifują choreografię do jednego z utworów, który za chwilę mają zagrać Siewcy Lednicy. Wyraźnie zmęczonego kapłana zaczyna jedna z dziewczyn, która wcześniej tańczyła koło niego.

— Potrzebuję spowiedzi — mówi dosyć głośno.

— Zaraz po tym utworze — słysząc udzieloną tubalnym głosem odpowiedź.

Przez halę spaceruje młody chłopak z wywieszonym na sobie wielkim transparentem. Idzie pewnym krokiem, z dumnie podniesioną głową. Napis na wielkim kartonie krzyczy: Ale w sumie po co światu ksiądz?

To jeden z seminarzystów stara się przyciągnąć uwagę uczestników Przystani. Towarzyszą mu koledzy w bluzach z napisami: Boża Ekipa, świętość w codzienności. Magda Kilanowska jest z Mrągowa. Na początku nie była przekonana do tego, żeby uczestniczyć w Przystani Młodych. Jak sama twierdzi, na listę uczestników zgłosił ją ksiądz.

— Zdecydowałam się i jestem. Najbardziej podoba mi się, że ksiądz tańczy na scenie — śmiejąc się mówi Wiktoria. — U nas w szkole nie ma problemu z tym, żeby rozmawiać z rówieśnikami o wierze. Uczę się w podstawówce i niedługo mamy bierzmowanie, to wszyscy są wierzący — dodaje z uśmiechem.

Święty od hamburgerów

Młodym katolikom, którzy z całej diecezji warmińskiej przyjechali do Mrągowa na Przystań Młodych, cały czas towarzyszył obraz z relikwiami błogosławionego Karola Acutisa. Był i w kościele podczas Mszy Świętej,

i podczas przemarszu do hali sportowej, i na scenie podczas koncertu Siewców Lednicy.

— Młodzi ludzie przyznają się do swojej wiary. Nie wstydzą się tego, że są katolikami. Potrzebujemy takich spotkań, jak dzisiaj, żeby młodzież mogła się spotkać przy Bogu, mogła dać świadectwo wiary. Bierzemy przykład z naszego patrona, bł. Karola Acutisa, który mówił wprost, że Eucharystia to autostrada do nieba — tłumaczy ks. Kamil Wyszynski, diecezjalny duszpasterz młodzieży. — Przyjechaliśmy tu pod hasłem „w drodze ku niebu” — dodaje.

Ksiądz Kamil Wyszynski lubi opowiadać młodym o Karolu Acutisie. Kiedy to robi, zawsze podkreśla, że nowy patron młodzieży potrafił odnaleźć i siebie, i Boga we współczesnym świecie. Był aktywny w internecie. Lubił jeść hamburgery z McDonalda.

I choć na przystani młodych nie było hamburgerów, to był jednak wspólny selfie z arcybiskupem Józefem Górzyńskim. Wcześniej były setki filmików w internecie, na których młodzi zapraszali się wzajemnie do udziału w spotkaniu.

Przed Jezusem

Najważniejszym i kulminacyjnym punktem spotkania była wspólna adoracja Najświętszego Sakramentu. Kiedy na sali zgasły światła, arcybiskup uroczyste wniósł na scenę monstrancję. Pobłogosławił Najświętszym Sakramentem wszystkich obecnych. Na hali zapanowała pełna modlitewnego napięcia cisza. Wspólna adoracja ukrytego pod postacią hostii Pana Jezusa trwała kilkadziesiąt minut.

— Jestem bardzo zadowolony z licznej obecności młodzieży. To napawa nadzieją — jeszcze w trakcie uroczystości powiedział „Gazecie Olsztyńskiej” ksiądz arcybiskup metropolita warmiński Józef Górzyński.

NZOZ „ARTERIA” PRYWATNE SPECJALISTYCZNE CENTRUM CHOROBY NACZYŃ
Olsztyn, ul. Kopernika 30 (parter, lok. 14, 15) pn.-pt., rej. w godz. 10⁰⁰-18⁰⁰, tel. 89 534-55-65

CHOROBY ŻYŁ I TĘTNIC

- diagnostyka
- leczenie zachowawcze
- skleroterapia żyłaków
- laserowe leczenie żyłaków!!!
- leczenie operacyjne żyłaków

Specjaliści chirurgii naczyniowej i ogólnej:
Mariusz Błoniecki | Rafał Dryzner
Piotr Malinowski
Maciej Sadowski tel. 89 509 344 667
www.arteria.olsztyn.pl

dr n. med. **MACIEJ BIERNACKI**
SPECJALISTA CHIRURGII OGÓLNEJ I ONKOLOGICZNEJ

- chirurgia ogólna • chirurgia onkologiczna
- żyłaki • przepukliny • usuwanie drobnych zmian skórnych • leczenie chorób piersi
- leczenie nowotworów przewodu pokarmowego

Olsztyn, al. Wojska Polskiego 39 (Lancet)
89 535 72 80 od godz. 13⁰⁰, 508 36 26 52

Dr n. med. **PIOTR MALINOWSKI**
specjalista chirurgii ogólnej i naczyniowej

- Diagnostyka i badanie chorób naczyń
- Usuwanie żyłaków: laserowe, nieoperacyjne, operacyjne, skleroterapia

ZABIEGI:
środa 16.00-18.00, czwartek 16.00-18.00
KONSULTACJE:
środa 18.00-19.30, czwartek 18.00-19.30

Olsztyn, ul. Kopernika 30, gabinety nr 14 i 15

NEUROLOG
BEATA NOWAK
specjalista neurolog

poniedziałek 10:00-13:00
czwartek 10:00-13:00

Rejestracja tel. 89 534 23 33
w godz. 10:00-18:00

Olsztyn, ul. Pana Tadeusza 6
PANTAMED

Dr n. med. **JACEK NOWAK**
specjalista chirurgii ogólnej i naczyniowej

PRZYJMUJE: poniedziałek-piątek 16.00-18.30

REJESTRACJA TEL. w godz. 10⁰⁰-18⁰⁰
tel. 89 534 23 33

Olsztyn
ul. Pana Tadeusza 6 (PANTAMED)

W TYM KRAJU NIE MA PARTII I PARLAMENTU

KIM JEST TAMIM IBN HAMAD AL SANI, WŁADCA KATARU, GOSPODARZA OBECNYCH PIŁKARSKICH MISTRZOSTW ŚWIATA? GDY PRZYJRZEĆ SIĘ PRZEZ PUSTYNNĘ PIASKI UWAŻNIEJ, OKAZUJE SIĘ, ŻE MAMY DO CZYNNIENIA Z AMBITNYM I ZRĘCZNYM GRACZEM, MAJĄCYM POPARCIE ŚWIATOWYCH POTĘG.

Przyszły władca pierwszego arabskiego kraju, który został gospodarzem Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej, urodził się 3 lipca 1980 roku w stolicy Kataru Dosze i właśnie tam uczęszczał do szkoły. Ojciec Tamima, emir Hamad ibn Chalifa al Sani, pieczołowicie zadbał o wykształcenie swojego czwartego syna i wysłał go na dalszą edukację do Wielkiej Brytanii, gdzie nastoletni Tamim uczęszczał do prestiżowej Sherborne School, którą ukończył ze świetnymi wynikami w 1997 roku. Rok później przyszedł emir Kataru był już absolwentem elitarnej Royal Military Academy Sandhurst, szkoleniowego centrum kadry oficerskiej armii. Tym samym doskonale zapowiadający się Tamim poszedł śladami ojca, który również kształcił się na tej samej brytyjskiej uczelni.

Ówczesny emir Kataru zaplanował karierę syna, postanawiając, że będzie ona związana z mundurem oraz resortami siłowymi małego i ambitnego państwa. Czas pokazał, że pojętny i dysponujący ot-

wartym umysłem Tamim sprawdził się również na innych polach związanych z mechanizmami rządzenia. Na razie jednak po powrocie do kraju wstąpił w szeregi armii i został oficerem wojsk powietrznych, gdzie mógł wykorzystać wiedzę teoretyczną zdobytą na brytyjskich uczelniach i przełożyć ją na niwę praktyczną.

Jak w średniowieczu

Kluczowym momentem w życiu ambitnego katarskiego księcia był rok 2003, w którym to jego starszy i z tej racji namaszczony do rządzenia brat, szejik Jassim, zrzekł się swoich praw do tronu. W Katarze obowiązuje ściśle, rodzinna struktura rządzenia, „zarezerwowana” od 100 lat dla rodu al Sani, a ojciec rodu, emir Hamid, zarządził nią zgodnie z modelem średniowiecznego królestwa. Aby uniknąć w przyszłości waśni między synami, wyznaczył każdemu inną rolę, a do władzy namaścił Jassima, którego rezygnacja z „korony” była spowodowana praktycznymi przesłankami. Otóż Jassim nie miał żadnego wsparcia w kluczowych resortach pozwalających rządzić krajem o takiej specyfice. Starzejący się emir Hamid postawił wówczas na młodego Tamima, a on sam dostał w ciągu następnej dekady możliwość rozwinięcia skrzydeł na wielu innych polach.

Przygotowywany do rządzenia Kataru Tamim zajmował stopniowo coraz to ważniejsze stanowiska gospodarcze, dyplomatyczne oraz związane z bezpieczeństwem narodowym. W 2009 roku został zastępcą katarskich sił zbrojnych. Najbardziej widoczne działania Tamima w ciągu jego 10 lat jako następcy tronu dotyczyły jego przywództwa w wysiłkach na rzecz zwiększenia międzynarodowej rangi Kataru poprzez przyciąganie ważnych wydarzeń sportowych i pozyskiwanie znanych drużyn sportowych. Tamim był prze-

FOT. PAP/PAUL AURENT GILLIERON

Emir Tamim ibn Hamad Al Sani i prezydent FIFA Giovanni Infantino

wodniczącym komitetu organizacyjnego Igrzysk Azjatyckich 2006, które odbyły się w Katarze, poprowadził również udaną kandydaturę tego kraju do organizacji Mistrzostw Świata FIFA 2022. Zarządził także zakup klubu piłkarskiego Paris Saint-Germain przez Katar, co odbiło się wielkim echem, i to nie tylko w świecie sportu.

W czerwcu 2013 roku emir Hamad ustąpił ze stanowiska na rzecz Tamima, powołując się na potrzebę zrobienia miejsca dla nowej generacji katarskich przywódców. Przekazanie władzy, choć powszechnie oczekiwane w Katarze, zerwało z ówczesnym wzorcem, w którym przywódcy krajów Zatoki Perskiej utrzymywali swoje stanowiska dożywotnio.

Świat z przychylnością i dużym optymizmem przyjął nowego władcę ambitnego arabskiego państewka. Gruntownie wykształcony, obyty w świecie i bardzo zrównoważony pod względem charakteru emir Tamim starał się utrzymywać pokojową politykę prowadzoną przez jego ojca. Z tej racji Katar ma świetne kontakty polityczne oraz mocno zacieśniające się gospodarcze z takimi krajami, jak Wielka Brytania, Francja czy USA (Joe Biden dziękował emirowi za pomoc w ewakuacji żołnierzy z Bliskiego Wschodu).

Znajomości w świecie dużego biznesu i brak „wrodzonych” antagonizmów między Katarczykami a światem Zachodu ułatwiał mu prowadzenie wyważonej polityki międzynarodowej, podobnie jak – detal, ale ważny w jednowładztwie – płynna znajomość arabskiego, francuskiego i języka angielskiego. Największe problemy młody władca miał z sąsiadami.

Panowanie Tamima było początkowo naznaczone rosnącym rozłamem między Kataru a innymi państwami Zatoki Perskiej, które sfrustrowane polityką emira i wspieraniem przez niego terrorystów z Bractwa Muzułmańskiego, w 2014 roku wycofały swoich ambasadorów z Dohy. Relacje między Kataru i państwami Zatoki wróciły do normy, gdy emir Tamim zerwił politykę względem islamistycznych terrorystów.

Polityka wewnętrzna prowadzona przez emira Tamima dosyć mocno ewoluowała wraz z latami jego rządów. Katar nadal jest oczywiście państwem autorytarnym, w którym emir posiada władzę wykonawczą i ustawodawczą, a partie polityczne są zakazane.

Nie ma też parlamentu w naszym rozumieniu tego słowa. W 2001 roku w Katarze odbyły się pierwsze w historii wybory do pełniającej funkcję parlamentu Rady Szury. Wybrano w nich 30 z jej członków, pozostałych 15 powołał emir szejik Tamim ibn Hamad as-Sani. Nie ma wśród nich żadnej kobiety. Rada ma uprawnienia ustawodawcze oraz aprobuje ogólne kierunki polityki państwa, ale nie ma nic do powiedzenia w takich sprawach jak obrona, bezpieczeństwo i gospodarka.

Jednocześnie władca Kataru ugruntowywał swoją niepodzielną władzę i starał się w jakiś sposób (typowy dla jednowładców) dbać o obywateli: nakazał obniżenie cen żywności

i zadbał o podwyżki pensji, jak i podjął reformę pracy, która m.in. zniosła wizy dla 95 proc. migrantów pracujących w Katarze i pozwoliła na większą „wolność” samych pracowników w doborze pracodawców.

Młody i wykształcony na zachodzie emir stara się myśleć kilka kroków naprzód: stawia na nowe technologie oraz informatyzację kraju, jednocześnie wprowadzając do przestrzeni cyfrowej ostre prawo zakazujące krytykowania rodów panujących w krajach Zatoki Perskiej.

Emir Tamim ma trzy żony. Pierwsza to jego kuzynka, z którą ma czwórkę dzieci; druga dała mu ich pięcioro; trzecia – jak do tej pory ostatnia – tyle, co pierwsza. Łącznie emir ma siedmiu synów i sześć córek. Władca Kataru uwielbia sport, na czele z piłką nożną, badmintonem i grą w kręgle. Stawia także na tradycyjne arabskie sporty regionalne. Podobno prywatnie jest bardzo sympatycznym i łagodnym człowiekiem. Rysą na jego międzynarodowym obrazie młodego i zręcznego politycznego gracza są zarzuty względem organizacji obecnego mundialu. Ale to już temat na inną opowieść...

MACIEJ CHROŚCIELEWSKI

m.chroscielewski@gazetaolsztynska.pl

REKLAMA

komunikat

RADA NADZORCZA Zakładu Komunikacji Miejskiej Sp. z o.o. w Iławie

działając na podstawie uchwały nr 9/2022 z dnia 24 listopada 2022 r. w sprawie regulaminu konkursu określającego zasady wyboru i trybu przeprowadzenia postępowania w celu wyłonienia kandydata na prezesa zarządu Zakładu Komunikacji Miejskiej Sp. z o.o. w Iławie

ogłasza

postępowanie kwalifikacyjne na kandydata na PREZESA ZARZĄDU Zakładu Komunikacji Miejskiej Sp. z o.o. w Iławie

Zgłoszenie należy przesłać pocztą na adres: Zakład Komunikacji Miejskiej Sp. z o.o. w Iławie, ul. Wojska Polskiego 29, 14-200 Iława, lub złożyć osobiście w siedzibie Spółki w zamkniętej kopercie z dopiskiem „Konkurs na kandydata na Prezesa zarządu ZKM Sp. z o.o., w terminie do dnia 9 grudnia 2022 roku.

W przypadku zgłoszenia pocztą decyduje data doręczenia zgłoszenia do siedziby spółki.

Wszelkie dokumenty związane z konkursem, w tym wymogi stawiane kandydatom, można znaleźć pod adresem **www.zkm.ilawa.pl**.

HELIOS REPERTUAR
Centrum Handlowe Aura,
Olsztyn, al. Piłsudskiego 16

HELIOS
tel. 89 535 20 30

1084220tr-a-M

Wielki zielony KROKODYL DOMOWY / familijny / od 7 lat / dubbing: 12:30, 14:30, 15:30, 17:00, 18:00; UWOLNIĆ POLY / familijny / od 7 lat / dubbing: 12:15, 14:45, 17:15; KIERUNEK: KSIĘŻYC! / familijny / od 4 lat / dubbing: 12:00,

14:00, 17:50; DZIKA NOC / napisy: 12:45, 18:20, 20:10; SUBUK: 19:40; DZIWIŃY ŚWIAT / familijny / od 7 lat / dubbing: 13:45, 15:00, 16:00, 17:30; ŚWIĘTA INACZEJ: 16:10, 19:30, 20:30; JEDNYM GŁOSEM / napisy: 13:00; DO OSTATNIEJ

KOŚCI / napisy: 16:20; LISTY DO M. 5: 15:15, 19:15, 20:50; CZARNA PANTERA: Wakanda w moim sercu / dubbing: 18:50; Nie CU-DZOŁÓŻ i nie KRADNIJ: 20:00; ŚWIĄTECZNY CUD / familijny / od 9 lat / dubbing: 12:00

ZWIERZĘTA

sprzedam

DŁUGOWŁOSE owczarki nie-mieckie 10-tygodniowe z rodowodem, 506-10-90-11

NIERUCHOMOŚCI

sprzedam

STODOŁĘ sprzedam do rozbiórki o pow. 164m2 kryta dachówką 6km od Morąga, 792-504-338

WWW.DOMKIANGIELSKIE.PL, 503-103-703

SKUP BYDŁA EKSPORTOWEGO

byki, jałówki (100-350 kg) oraz bydło rzeźne

- Konkurencyjne ceny
- Platność od ręki
- Odbiór bezpośrednio z gospodarstwa
- Własny transport

ZAPRASZAMY DO WSPÓŁPRACY!

Tel. kontaktowy **504894800**
STĘPNAK S.C.
Małe Radowiska 9a, 87-200 Wąbrzeźno
714220tbr-b-M

do wynajęcia

WYNAJME mieszkanie 2 pokoje, 510-838-179

PRACA

dam pracę

GOSPODARSTWO rolne zatrudni pracownika oraz operatora wozu paszowego, tel.606543503

KIEROWCA CE , 503-103-703

POMOCNIKA ogólnobudowlane, 602-172-613

POSZUKUJĘ pracowników do montażu ścian GK 608-545-251

PRACOWNIKÓW do myjni ręcznej- wysokie zarobki, 793-164-163

W gospodarstwie mlecznym, 510-135-912

W gospodarstwie, 721-718-970

ZATRUDNIĘ w gospodarstwie rolnym, 695-958-393

AUTO-MOTO

sprzedam

MERCEDES czarny elegant klasa C, po przeglądach, stan dobry, 89 533-36-41; 607-356-302

kupię

SKUP AUT!!! NAJWYŻSZA CENA TEL. 730 750 266

USŁUGI

budowa | remont

DACHY, 514-456-553

MALOWANIE, szpachlowanie, glazura, 664-493-138

REMONTY mieszkań, hydraulika, elektryka, 783-543-814

inne

SZYCIE kołder, 665-434-450

WESELA, przyjęcia, noclegi ELJAN, 606-301-348; 604-466-785

RÓŻNE

sprzedam

GARAŻE BLASZANE, NOWOCZESNE WIATY, 798-710-329, 698-230-205.

DREWNO kominkowe, opałowe, transport, 576-935-573, 794-630-121.

SPRZEDAM akwarele tel. 793-855-769

ROLNICTWO

zwierzęta hodowlane

GĘSI chowane naturalnie, na wolnym wybiegu, karmione owsem sprzedam. 786-988-240

KONSTAŁ PRODUCENT

GARAŻE blaszane BRAMY garażowe KOJCE dla psów

Najniższe **CENY**
Różne wymiary
Transport cały kraj
Montaż **GRATIS**
Dogodne **RATY**

89-650-30-43 85-733-60-26
29-642-34-61 55-621-23-38
512-853-323
www.konstal-garaze.pl

576220tbr-A-P

SPRZEDAŻ kur, kaczek, brojlerów, kokoszek, dowóz gratis, tel. 728-104-188.

maszyny rolnicze

SPRZEDAM WYCINAKI, WYBIERAKI DO KISZONEK I KUKURYDZY, PRZEWRAKARKI, BECZKOWOZY I INNE MASZYNY, 608-279-110

Koleżance

Annie Klobuszeńskiej

wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci

Brata

składają Koleżanki i Koledzy z Zakładu Poprawczego w Barczewie

2980220pb1-a-M

Wyrazy głębokiego współczucia

Rodzinie oraz Najbliższemu

z powodu śmierci

Pana **Waldemara Remiszewskiego**

składają Wójt Gminy Jonkowo, Przewodniczący Rady Gminy Jonkowo, Radni oraz Pracownicy urzędu

2979220pb1-a-M

Żonie i Córkom

wyrazy szczerzego współczucia i głębokiego żalu z powodu śmierci

Męża i Ojca
Piotra Kowalczyka

składają przyjaciele

2969220pb1-a-M

Koleżance

Monice Czorniej

wyrazy głębokiego współczucia oraz słowa wsparcia i otuchy z powodu śmierci

Taty

składają współpracownicy z Działu Kontraktowania i Rozliczeń SPZOZ MSWiA z WMCO w Olsztynie

2977220pb1-a-M

Rodzinie i Bliskim

wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci

Pani **Ireny Delegacz**

długoletniej pracownicy firmy OPBP w Olsztynie oraz emerytowanej Głównej Księgowej firmy „Przemysłówka” PBP Holding

składają Rada Nadzorcza oraz Zarząd „Przemysłówki” PBP Holdingu

2963220pb1-a-M

Naszemu koledze

Wojciechowi Niebielskiemu

wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci

Teściowej

składają koleżanki i koledzy z firmy „Przemysłówka” PBP Holding

2963220pb1-b-M

Nie odchodzi się tak naprawdę i zupełnie, bo mimo wszystko pozostaje się w czyjejś pamięci i czymś czekaniu...

Z ogromnym żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci naszego pracownika i kolegi

Andrzeja Rzepczyńskiego

Jest nam niewymownie przykro, że musimy Go pożegnać.

Rodzinie i Bliskim

wyrazy głębokiego współczucia

składają Prezes, Dyrektor, Sędziowie i Pracownicy Sądu Rejonowego w Olsztynie

2984220pb1-a-M

dawniej **market**

OLSZTYN 895 355 300
ul. Lengowskiego 18-20 602 327 277

BISKUPIEC 897 152 093
ul. Armii Krajowej 4 608 680 642

POGOTOWIE POGRZEBOWE 89 527-09-09

Pomożemy Ci godnie pożegnać

6142190pb1-g-M

ARKADIA
Olsztyn, ul. Jagiellońska 52/85

tel. 89 526 67 53, 665 175 125
całodobowe przewozy zmarłych

Zbigniew Jarmużewski Joanna Kamińska Andrzej Domasiewicz
kom. 602 514 880 kom. 691 410 360 kom. 602 514 888

Gwarantujemy godną i kulturalną posługę

6144190pb1-f-M

SACRUM

KOMPLEKSOWE USŁUGI POGRZEBOWE

ANDRZEJ DĄBROWSKI
Olsztyn, ul. Limanowskiego 18/2

89 67 77 100, kom. 530 308 308

GODNIE - SOLIDNIE - Z SZACUNKIEM

Całodobowy przewóz zmarłych

3205200pb1-d-M

USŁUGI POGRZEBOWE

ARKA
Elżbieta Michałowska Anna Michałowska

OLSZTYN (Zatorze), ul. M. Zientary-Malewskiej 2A
89 534 72 42, 605 635 908

OLSZTYN (Jaroty), ul. Herberta 16/24
(wejście od Wilczyńskiego, naprzeciw „Medyka”)

89 526 66 01, 605 665 909

www.arkaolsztyn.pl

Całodobowy przewóz zmarłych

6146190pb1-h-M

TU ZLECISZ ZAMIESZCZENIE NEKROLOGU LUB KONDOLENCJI W „GAZECIE OLSZTYŃSKIEJ” I „DZIENNIKU ELBLĄSKIM”

NEKROLOGI (wymagany akt zgonu). Terminy przyjęć*:

- na poniedziałek – do piątku do godz. 15.00
- na wtorek, środę, czwartek, piątek – dnia poprzedniego w godz. 7.00-15.00

* Dotyczy Biura Ogłoszeń w Olsztynie, plac Józefa Bema 5

KONDOLENCJE

(wymagany dowód osobisty osoby nadającej) ukazują się w ciągu trzech dni od chwili nadania

Biuro Ogłoszeń, **OLSZTYN**, plac Józefa Bema 5
czynne w godz. 7.00-15.00, soboty – nieczynne
tel. 89-539-74-80, b.ogloszen@gazetaolsztynska.pl

www.pozegnania.net

Biuro Ogłoszeń, **ELBLĄG**, ul. Rybacka 35
tel. 55-236-18-02
pon.-pt. godz. 8.00-16.00

380-289190pb1-C-M

AWANS, ALE BEZ SZAŁU

PIŁKA NOŻNA Faza grupową Mundialu Polacy zakończyli w fatalnym stylu, a mimo to zdołali awansować do 1/8 finału, w którym zagrają z Francją.

• Polska - Argentyna 0:2 (0:0)

0:1 - Allister (46), **0:2** - Alvarez (67)

POLSKA: Szczesny - Cash, Glik, Kiwior, Bereszynski (72 Jędrzejczyk) - Zieliński, Krychowiak (83 Piątek), Bielik (62 Szymański), Świdzki (46 Skóraś), Frankowski (46 Kamiński) - Lewandowski

• Arabia Saudyjska - Meksyk 1:2 (0:0)

0:1 - Henry Martin (47), **0:2** - Luis Chavez (52), **1:2** - Salem Al-Dawsari (90+5)

Zwycięski mecz z Arabią Saudyjską wyzwolił w narodzie dawno nie widziane pokłady optymizmu. Znowu mieliśmy być „silni, zawarci, gotowi, najlepsza kawaleria świata”, tymczasem w środowy wieczór Argentyńczycy na nasze rozgrzane głowy wylali dwa kubły lodowatej wody. A gdyby tylko chcieli, to tych kubłów mogło być jeszcze więcej, w końcu meczu Messi z kolegami byli już jednak tylko sytymi i rozleniwionymi kocurami - bawili się ze stadem przerażonych myszek Michniewicza, które myślały tylko o tym, by jak najszybciej uciec do dziury. Znaczący do szatni.

Jeśli kilka dni temu Meksyk w konfrontacji z Argentyną był całkowicie bezzębny, to Polska nie dość, że nie miała zębów, to jeszcze niedowidziała, niedosłyszała i mocno kulała, a autobus, która postawiła przed bramką Wojciecha Szczesnego, nie miał ani szyb, ani drzwi, dach miał pocięty i stał na „kapciach”. Pochodzący z Olsztyna Rafał Gikiewicz, bramkarz Augsburga, w niemieckiej telewizji żartobliwie ocenił, że Polacy zagrali systemem 1-8-2.

Remis mógł zapewnić polskiej reprezentacji pierwsze miejsce w grupie C, dzięki czemu w 1/8 finału nie trafiłaby na rozgrywaną Francję. No i po pierwszej połowie wynik był OK, chociaż tuż przed przerwą holenderski sędzia dopatrzył się faulu Szczesnego na Messim, więc podyktował rzut karny! Wydawało się, że po raz drugi na tym Mundialu nie spotkamy się z tak debilną decyzją, a jednak stało się. Arbiter uznał, że lekkie dotknięcie rękawic

Rys. Zbigniew Piszczak

ca twarzą Argentyńczyka to faul godny jedenastki. Gdyby takie „faule” miano odgwiszywać, to mecze nie kończyłyby się wynikami hokejowymi, tylko siatkarskimi.

Messi ustawił sobie piłkę na 11. metrze, zrobił rozbieg i mocno uderzył w prawą stronę bramki, ale tam wyprężył się w wysoku Janowski Tomaszewski, który tym samym obronił drugi rzut karny na Mundialu! Co ciekawe, do tej pory ta sztuka udała się tylko dwóm bramkarzom - Janowi Tomaszewskiemu w 1974 i Amerykaninowi Bradowi Friedelowi w 2002 roku.

Niestety, Szczesny był jedynym zawodnikiem polskiej reprezentacji, który tego dnia stanął na wysokości zadania. Dla przykładu Piotr Zieliński pojawił się jedynie na przedmeczowej planszy ze składem, bo potem na boisku był całkowicie niewidoczny. Ale nie był jedynym Polakiem, któremu udało się zniknąć na boisku, bo i Robert Lewandowski w sumie był przy piłce jakieś 40 sekund (i to po zaokrągleniu do góry)... Jak napisał jeden ze złośliwych internautów, Polska była przy piłce tylko 20 procent czasu, ale z tego aż 11 procent należało do Szczesnego.

Czesław Michniewicz po przerwie wprowadził kilka

zmian, ale trudno było sobie wyobrazić, że Skóraś, Szymański, Jędrzejczyk czy Piątek zdołają odmienić obraz meczu, tym bardziej że w trzech grupowych występach Polacy oddali w sumie jedynie cztery celne strzały, w tym był jednak zmarnowany rzut karny Lewandowskiego.

Ostatecznie biało-czerwoni przegrali, a mimo to awansowali, bo w drugim meczu Meksyk wygrał tylko 2:1 z Arabią Saudyjską.

W 1/8 finału przeciwnikiem wybrańców Michniewicza będą Francuzi, którzy na zakończenie fazy grupowej pozwolili sobie na porażkę z Tunezją. Niestety, w niedzielę na drugą porażkę na pewno sobie nie pozwolą... Oczywiście „piłka jest okrągła, bramki są dwie, a Francuzi to tacy sami ludzie jak my”, ale inny wynik - jak wygrana Trójkolorowych - byłby jedną z największych sensacji katarskiego Mundialu.

Inne mecze, grupa D: Tunezja - Francja 1:0 (Khazri 58), Australia - Dania 1:0 (Leckie 60), **grupa F:** Chorwacja - Belgia 0:0, Kanada - Maroko 1:2 (Ziyech 4, En-Nesyri 23 - Aguerd 40 samobójca); po oddaniu gazety do druku zakończyły się mecze grupy E: Japonia - Hiszpania, Kostaryka - Niemcy.

Piątek, grupa G: Kamerun - Brazylia (20), Serbia - Szwajcaria (20); **grupa H:** Korea Południowa - Portugalia (16), Ghana - Urugwaj (16).

GRUPA C

1. Argentyna	6	5:2
2. Polska	4	2:2
3. Meksyk	4	2:3
4. Arabia S.	3	3:5

GRUPA D

1. Francja	6	6:3
2. Australia	6	3:4
3. Tunezja	4	1:1
4. Dania	1	1:3

GRUPA F

1. Maroko	7	4:1
2. Chorwacja	5	4:1
3. Belgia	4	1:2
4. Kanada	0	2:7

GRUPA G

1. Brazylia	6	3:0
2. Szwajcaria	3	1:1
3. Kamerun	1	3:4
4. Serbia	1	3:5

GRUPA H

1. Portugalia	6	5:2
2. Ghana	3	5:5
3. Korea Płd.	1	2:3
4. Urugwaj	1	0:2

1/8 finału MŚ

• 3 grudnia, g. 16: Holandia - USA, g. 20: Argentyna - Australia

• 4 grudnia, g. 16: Francja - Polska, g. 20: Anglia - Senegal

• 5 grudnia, g. 16: 1E - Chorwacja, g. 20: 1G - 2H

• 6 grudnia, g. 16: Maroko - 2E, g. 20: 1H - 2G

Kazimierz Górski mówił, że w futbolu pieniądze nie grają, bo gdyby tak było, to mistrzem świata byłby Katar. Co prawda Katarowi nadal daleko do wygrania Mundialu, bo nie mógł - na razie - kupić sobie reprezentacji (tak jak to wcześniej zrobił w piłce ręcznej), ale pieniądze jednak w piłce nożnej mają olbrzymie znaczenie. Na przykład wartość reprezentacji Anglii, Brazylii i Francji przekracza... trzy miliardy euro, a Polaków wyceniono na niespełna 256 milionów. Czy w Katarze najdrożsi okażą się też najlepsi? Zapraszam do poniedziałkowego tekstu w „Gazecie Olsztyńskiej” i „Dzienniku Elbląskim”.

ARTUR DRYHNYCZ

PLEBISCYT

NA 10 NAJPOPULARNIEJSZYCH SPORTOWCÓW WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

GŁOSUJĘ NA:

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Pełna lista kandydatów dostępna na www.gazetaolsztynska.pl. Kupon należy dostarczyć do 31 stycznia 2023 r. na adres: **GrupaWM sp. z o.o., 10-364 Olsztyn, ul. Tracka 5, z dopiskiem: „Plebiscyt”.**

Imię i nazwisko

Adres

Tel.

e-mail:

Oświadczam, że zapoznałem się i akceptuję regulamin Plebiscytu, który jest dostępny w siedzibie spółki i na stronie internetowej www.gazetaolsztynska.pl.

Administratorem danych osobowych podanych na kuponie jest Grupa WM Sp. z o.o. z siedzibą w Olsztynie przy ul. Trackiej 5. Podane dane będą przetwarzane wyłącznie w celu przeprowadzenia Plebiscytu. Uczestnikom przysługuje prawo dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania. Podanie danych osobowych jest dobrowolne, lecz niezbędne dla potrzeb przeprowadzenia Plebiscytu.

Data i podpis

Wyrażam dobrowolną zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych w celach marketingowych realizowanych przez Grupę WM Sp. z o.o. oraz przekazania ich sponsorowi nagród

Wyrażam dobrowolną zgodę na otrzymywanie informacji handlowych drogą elektroniczną na podany adres poczty e-mail i numer telefonu od Grupy WM Sp. z o.o. oraz sponsora nagród

Wyrażenie powyższych zgód jest dobrowolne i daje możliwość uczestnictwa w losowaniu nagród na zasadach określonych w Regulaminie.

Data i podpis

SPORT.wm.pl

PIĄTEK-NIEDZIELA 02-04.12.2022

PRZYJADĄ POGROMCY JASTRZĘBIA

PLUSLIGA SIATKARZY W sobotę w Iławie (g. 20.30) Indykpol AZS powalczy o szóste zwycięstwo w tym sezonie. Zapowiada się zacięty mecz, bowiem olsztynianie spisują się poniżej oczekiwań, natomiast Cuprum kilka dni temu wygrało w Jastrzębiu!

W 12. kolejce Indykpol AZS podjął w Iławie Ślepsk Suwałki, niestety, przegrał po pięciosetowym boju, chociaż mógł zwyciężyć 3:1. Pewnym wytłumaczeniem była nieobecność Karlitzka, który w tym sezonie miał być jednym z kół zamachowych olsztyńskiego zespołu. W tej sytuacji ciężar zdobywania punktów spadł na barki Karola Butryna (27) i Bartłomieja Lipińskiego (24). Niestety, nie wystarczyło to do zwycięstwa...

Mimo porażki i odległego miejsca w tabeli Lipiński widzi światło w tunelu: - Jeśli ustabilizujemy naszą dyspozycję i będziemy kończyć decydujące akcje, wtedy zaczniemy punktować. Zrobimy wszystko, aby w meczu z Cuprum zdobyć trzy punkty, bo bardzo ich potrzebujemy - mówi przyjmujący Indykpolu AZS Olsztyn.

O ile nie ma pewności, czy olsztynianie rzeczywiście ustabilizują formę, o tyle nie ma najmniejszych wątpliwości, że punkty są im bardzo potrzebne, bo z ostatnich pięciu meczów tylko jeden zakończył się ich wygraną.

Jakie są przyczyny słabszego okresu drużyny z Kortowa? - Nasza gra bardzo faluje - przyznaje Lipiński. - Raz wygląda bardzo dobrze, by po chwili wpaść w dołek, z którego ciężko nam wyjść. W kluczowych momentach tra-

Atakuje Mateusz Poręba. W meczu ze Ślepskiem olsztyński środkowy zdobył 8 punktów

cimy kilka punktów, co przekłada się na przegranie seta i trudności z powrotem do dobrej gry. Staramy się cały czas nad tym pracować, ćwiczymy końcówki, lecz na razie to nie wystarcza. Liczę jednak na to, że w końcu uda się pokazać potencjał naszego zespołu.

Okazja ku temu już w sobotę o godz. 20.30 (transmisja w Polsacie Sport News), bo do Iławy przedjedzie Cuprum Lubin. Co prawda zawodnicy prowadzeni przez Pawła Ruska mają taki sam bilans jak olsztynianie (5 zwycięstw i 7 porażek), jednak kilka dni

temu wprawili w osłupienie całą siatkarską Polskę, bowiem na wyjeździe wygrali 3:1 z Jastrzębskim Węglem. Była to pierwsza porażka obecnego lidera, MVP meczu został rozgrywający Grzegorz Pająk, a najwięcej punktów dla gości zdobyli: Paweł Pietraszko (16), Florian Krage (12) oraz Remigiusz Kapica (10). Warto wyjaśnić, że oprócz Pajaka, Pietraszki i Kapicy w składzie Miedziowych jest jeszcze czwarty zawodnik z przeszłością wolsztyńskim klubie (Wojciech Ferens).

W historii rozgrywek pod egidą PLS obie drużyny

spotkały się 18 razy i bilans jest zdecydowanie korzystniejszy dla gospodarzy sobotniego meczu (13 zwycięstw). Czy będzie zatem 14. wygrana? - Chciałbym, abyśmy zagrali taką siatkówkę, jaką prezentujemy na treningach - stwierdza Bartłomiej Lipiński. - Jeśli będziemy dobrze zagrywali, przyjmowali i kończyli swoją pierwszą piłkę, to powinno być dobrze. W tym sezonie nie ma zespołów, do których się jedzie i bez większego wysiłku zdobywa się komplet punktów.

Bilety dostępne na indykpolazs.pl/bilety.

Inne mecze 13. kolejki, piątek: Projekt Warszawa - BBTS Bielsko-Biała (20.30); **sobota:** Skra Bełchatów - Jastrzębski Węgiel (14.45), Ślepsk Suwałki - LUK Lublin (17.30); **niedziela:** ZAKSA Kędzierzyn-Koźle - Cerrad Czarni Radom (14.45), Barkom Lwów - Aluron Warta Zawiercie (17.30); **poniedziałek:** Trefl Gdańsk - GKS Katowice (17.30); czwartkowy mecz Asseco Resovia Rzeszów - Stal Nysa zakończył się po oddaniu gazety do druku.

PLUSLIGA

1. Jastrzębski	33	34:6
2. Resovia	29	31:10
3. Warta	29	32:12

4. ZAKSA	25	28:15
5. Trefl	21	23:16
6. Ślepsk	20	25:23
7. Stal	20	24:20
8. Skra	19	25:24

9. Katowice	17	21:25
10. Projekt	14	20:24
12. Indykpol	14	20:26
11. LUK	14	20:29
13. Cuprum	13	17:27
14. Barkom	11	19:32
15. Czarni	7	11:32
16. BBTS	2	6:35

3. kolejka Ligi Mistrzów, grupa A: VfB Friedrichshafen - Jastrzębski Węgiel 1:3 (18, -31, -14, -22), Vojvodina Novi Sad - Montpellier HSC VB 3:1 (-19, 28, 17, 23); **grupa B:** Aluron CMC Warta Zawiercie - Berlin Recycling Volleys 1:3 (-21, 20, -27, -25), Hebar Pazardżik - Halkbank Ankara 2:3 (-19, -20, 19, 22, -7); **grupa D:** Itas Trentino - ZAKSA Kędzierzyn-Koźle 3:1 (20, -17, 24, 23), Karlovarsko - Decospan VT Menen 3:0 (26, 24, 17).

ARTUR DRYHNYCZ

GRUPA A

1. Jastrzębski	9	9:2
2. Friedrichshafen	5	7:5
3. Vojvodina	3	3:7
4. Montpellier	1	4:9

GRUPA B

1. Warta	6	7:5
2. Halkbank	5	7:6
3. Berlin	5	7:6
4. Hebar	2	5:9

GRUPA D

1. Trentino	9	9:2
2. ZAKSA	6	7:4
3. Karlovarsko	3	5:6
4. Decospan	0	0:9

REKLAMA

GAZETA OLSZTYŃSKA.

Oficjalny partner prasowy drużyny Indykpol AZS Olsztyn zaprasza na mecz

Drużynę Indykpol AZS Olsztyn wspierają:

www.indykpolazs.pl/bilety

SAMORZĄDOWIEC ŁÓŁŁŁ

GAZETA
ÓLSZTYŃSKA

DZIENNIK
ELBLĄSKI

WYBRALIŚCIE SAMORZĄDOWCÓW 2022 ROKU

VI KONGRES
PRZYSZŁOŚCI

Tworzymy równe szanse, by dobrze się żyło na Warmii i Mazurach

– Które miasta, gminy i powiaty z Warmii, Mazur i Powiśla w ocenie Pana Marszałka zasługują na szczególne wyróżnienie?

– Nasz region jest mocno zróżnicowany wewnętrznie. Mamy ośrodki prężnego rozwoju i obszary zagrożone ryzykiem marginalizacji społeczno-ekonomicznej. Te główne ośrodki rozwoju to trzy największe miasta regionu: Olsztyn, Elbląg i Ełk. Ich rozwój oddziałuje na obszary sąsiednie. One też charakteryzują się najwyższą wartością inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych, koncentrując w sumie pół miliarda złotych dofinansowania z RPO WiM 2014-2020.

Dynamiczny rozwój zachodzi także w powiatach zlokalizowanych wzdłuż najważniejszych szlaków komunikacyjnych województwa, tj. drogi krajowej nr 16 oraz drogi ekspresowej S7. Na szczególną uwagę zasługują tutaj powiaty: olsztyński, elbląski, ostródzki, ełcki i iławski. Samorządy z tych terenów również często wykorzystują środki unijne na swój rozwój. Wartość przyznanego dofinansowania z RPO WiM 2014-2020 wynosi w sumie ponad 270 mln zł. Modernizacja i budowa nowoczesnych dróg w naszym regionie pokazuje, jak ważnym czynnikiem rozwoju regionalnego jest nadal infrastruktura komunikacyjna. Szlaki drogowe zapewniają bowiem nie tylko spójność terytorialną, ale też umożliwiają dogodną lokalizację nowych inwestycji prywatnych – centrów logistycznych, magazynów, zakładów produkcyjnych – których funkcjonowanie oddziałuje znacząco na możliwości rozwoju całego województwa.

– A gdzie obserwujemy zagrożenia?

– Na obszarach oddalonych od głównych ciągów komunikacyjnych oraz terenach przygranicznych. Sąsiedztwo z obwodem kaliningradzkim kiedyś mogło wydawać się czynnikiem wspierającym rozwój regionalny, jednak Federacja Rosyjska okazała się wrogiem sąsiadem, co po-

Gustaw Marek Brzezina – Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego

kazała agresja w Ukrainie. Inwestorzy boją się takiego sąsiedztwa.

– Gdzie na Warmii i Mazurach żyje się najlepiej?

– Najlepszym miejscem do życia jest stolica województwa – Olsztyn. Według ogólnopolskiego rankingu „Gmina dobra do życia” z 2021 roku, przygotowanego przez Serwis Samorządowy PAP, Olsztyn zajął wysokie 10. miejsce wśród 66 miast na prawach powiatu w kraju. Nic dziwnego, Olsztyn pełni funkcję ośrodka metropolitalnego, skupiając siedziby licznych pracodawców, a także placówki medyczne, instytucje kultury, najważniejsze urzędy szczebla rządowego i samorządowego, będąc

przy tym prężnie funkcjonującym ośrodkiem akademickim. W tym rankingu dobrze oceniony został także Elbląg – zajął 28. miejsce wśród wszystkich miast na prawach powiatu w kraju. Szczególną uwagę zwrócić należy na gminę Stawigudę. Wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wynika, że liczba ludności tej gminy w porównaniu do roku 2011 zwiększyła się aż o 118 proc. Był to najwyższy wzrost liczby ludności wśród wszystkich gmin w kraju. Świadczy to o tym, że gmina Stawiguda jest bardzo chętnie wybieranym miejscem do życia. Podobną tendencję można zauważyć też w gminie Dywity.

– Czy mieszkaniec najmniejszej gminy Warmii lub Mazur żyje podobnie do mieszkańca najmniejszej gminy Mazowsza, Wielkopolski, Śląska...?

– Nasz region składa się głównie z gmin małych pod względem gęstości zaludnienia. Tylko jedna gmina wiejska – Dywity – ma gęstość zaludnienia powyżej średniej krajowej, pozostałych 98 proc. gmin wiejskich już nie. Najmniejsze pod tym względem u nas jest Jedwabno. Niezauważalne są różnice w dostępie do usług publicznych, instytucji, centrów i wydarzeń kulturalnych. Także dostępność do żłobków, przedszkoli oraz edukacji szkolnej jest na

zbliżonym poziomie. Co wyróżnia naszą gminę, to dostępność do mieszkań. Statystycznie, mieszkaniec naszej gminy ma do dyspozycji większe mieszkanie. Zauważalna jest natomiast różnica w poziomie zamożności mieszkańców małych gmin. Nie mamy dokładnych danych w zakresie wysokości wynagrodzeń, ale wskazuje na to odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej. W gminie z Warmii i Mazur jest on dwukrotnie wyższy niż w analogicznej gminie z Mazowsza.

– A jak żyjemy na tle Europy?

– Pomimo widocznej poprawy w ostatnich latach, na Warmii, Mazurach i Powiślu ciągle jesteśmy jednym z najmniej zamożnych regionów Europy. To następstwo wielu czynników, na które mały wpływ mają samorządy, na przykład znaczna odległość od światowych i europejskich centrów gospodarczych, rynków zbytu i baz surowcowych. Przez wiele lat poważnym utrudnieniem w rozwoju województwa była słabo rozwinięta, zaniedbana pod względem inwestycyjnym sieć transportowa. Sytuacja się dynamicznie zmieniała po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej w 2004

roku. Od tego momentu nasze województwo pod każdym względem znacznie nadrobiło zaległości w stosunku do pozostałych regionów UE, a jakość życia mieszkańców się poprawiła. Dystans pomiędzy województwem warmińsko-mazurskim, a pozostałymi regionami Unii Europejskiej mierzony PKB na jednego mieszkańca zmalał aż o ok. 11 pkt. procentowych.

– A nasze mocne cechy, przewagi konkurencyjne?

– Nie powiem nic oryginalnego – przyroda i atrakcyjny krajobraz. Prawie połowa terenu województwa to obszary przyrodniczo prawnie chronione. Jest to 112 rezerwatów przyrody, 8 parków krajobrazowych, 71 obszarów chronionego krajobrazu, 60 obszarów objętych programem Natura 2000 oraz 16 obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. O czystości powietrza świadczy fakt, że w 2018 roku spośród wszystkich województw w Polsce osiągnęliśmy najniższy poziom emisji gazów cieplarnianych na osobę oraz jeden z najniższych w Europie. Jesteśmy świadkami, jak zmienia się nasz region. Jak inwestycje w nowe drogi wpływają na szybszy i bezpieczniejszy transport, a sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków poprawiają jakość naszych rzek i jezior. Stale powstają też nowe miejsca pracy, zmniejsza się bezrobocie, zmieniają się nasze miasta oraz wsie.

– Co należałoby zrobić, by wszystkim ludziom naszego regionu żyło się tak samo dobrze, dostatnio, szczęśliwie?

To, na co mamy wpływ, to tworzenie równych szans. Na wykształcenie, znalezienie pracy odpowiadającej indywidualnym potrzebom, preferencjom i ambicjom. Na dostęp do niezbędnych zasobów, usług publicznych czy zdrowotnych. Na rozwój, realizację swoich celów, a także na bycie sobą, bez względu na to, kim jesteśmy, w poszanowaniu wzajemnej różnorodności. Taka zresztą jest wizja rozwoju województwa uzgodniona z partnerami

Spodziewamy się napływu możliwości do gmin wokół Zalewu Wiślanego – mówił na Kanale przez Mierzeję Wiślaną marszałek Brzezina

samorządu, która brzmi: Warmia i Mazury regionem, w którym warto żyć... niezależnie od wieku, wykształcenia, stanu posiadania, pochodzenia, miejsca zamieszkania, płci czy kondycji zdrowotnej.

– Jakie są wytyczone kierunki działania?

– Bardzo wszechstronne. Niezbędne są dalsze inwestycje infrastrukturalne zmierzające m.in. do zmniejszenia wykluczenia komunikacyjnego, zabezpieczenia dostępu do edukacji, usług społecznych, zdrowotnych, czy zatrudnienia. Region musi również dbać o rozwój gospodarczy, bezpieczeństwo prowadzenia działalności gospodarczej, przyciąganie inwestorów, poprawę dostępu do wykwalifikowanych pracowników i najnowszych technologii. Wyjątkowe walory środowiskowe nakładają na nas ponadto obowiązki zadbania o cenne zasoby, takie jak jeziora, rzeki i lasy, które już wkrótce mogą okazać się unikatowe wskaźniki Polski i świata. Ma to szczególne znaczenie w obliczu nasilających się zmian klimatu i ich negatywnych skutków

Gustaw Marek Brzezina – Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego odebrał Nagrodę Specjalną Plebiscytu Samorządowiec 2022 (na zdjęciu w towarzystwie Agnieszki Weder-Grygielewicz, Dyrektora ds. Marketingu i Reklamy „Gazety Olsztyńskiej” i „Dziennika Elbląskiego” oraz Macieja Matery, Prezesa i Redaktora Naczelnego „Gazety Olsztyńskiej” i „Dziennika Elbląskiego”)

stanowiących nie tylko zagrożenie dla przyrody, ale i człowieka. Nasze zdrowie i bezpieczeństwo zależy m.in. od czystości środowiska, powietrza, dostępu do wody, stąd dbałość o ich zachowanie musi przyświecać wszystkim podejmowanym działaniom. Przede wszystkim

jednak musimy dbać o mieszkańców, stwarzać nam wszystkim przestrzeń do rozwoju i funkcjonowania zgodnie z potrzebami. Dotyczy to zarówno ludzi młodych, którzy potrzebują wykształcenia adekwatnego do ich preferencji, ludzi pracujących, by mogli

realizować swoje ambicje, jak i coraz liczniejszej grupy seniorów, której oprócz zapewnienia opieki zdrowotnej czy społecznej niezbędne jest również umożliwienie jak najdłuższej aktywności w społeczeństwie. Szczególnej troski wymagają również osoby,

które z różnych powodów znalazły się w trudnej sytuacji, wykluczone, zagrożone. Powinny być objęte opieką pozwalającą im jak najszybciej powrócić do społeczeństwa.

– Jakie wnioski płyną z ostatnich tragicznych w skutkach wydarzeń?

– Wydarzenia ostatnich lat, czyli pandemia COVID-19, agresja Rosji w Ukrainie czy kryzys energetyczny udowodniły potrzebę budowania odporności instytucji, firm i społeczeństwa na kryzysy i zmiany. Dobrobyt mieszkańców zależy również w dużej mierze od zabezpieczenia ich przed skutkami tego rodzaju destabilizacji oraz od umiejętnego reagowania na zmieniający się świat. Dlatego rolą samorządu jest dostrzeganie pojawiających się potrzeb oraz szybkie i zdecydowane reagowanie.

Jest jednak oczywiste, że samorząd województwa, bez względu na to, jak jest skuteczny w swych działaniach na rzecz jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców, nie może prowadzić ich sam. Dlatego tak ważna jest współpraca pozostałych jednostek samorządu terytorialnego, instytucji pozarządowych oraz partnerów społecznych i gospodarczych w tych działaniach. Budowanie partnerstw i wspólne działanie jest kluczem do sukcesu, dając efekt znacznie większy, niż pojedyncze inicjatywy.

Jakie są nasze plany i realne perspektywy na rozwój w najbliższym czasie?

Warmia i Mazury ponownie otrzymały dużą szansę rozwojową i możliwość kontynuowania realizacji niezbędnych dla regionu inwestycji dzięki kolejnej puli środków z polityki spójności. Regionowi na lata 2021-2027 przyznano rekordową kwotę blisko 1,8 mld EUR w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 (FEWiM). FEWiM to odpowiedź na wyzwania stojące przed województwem zdiagnozowane w strategii „Warmińsko-Mazurskie 2030”, a jego głównym celem jest transformacja regionu przy zapewnieniu przestrzeni dla jego rozwoju, bezpieczeństwa i dobrobytu mieszkańców. Program został przygotowany tak, by w pierwszej kolejności likwidować zidentyfikowane luki, a jednocześnie tworzyć warunki do wzrostu społecznego i gospodarczego.

Znacząca pula środków zostanie przeznaczona na projekty strategiczne o szczególnym znaczeniu dla rozwoju województwa. Należą do nich m.in. projekty infrastrukturalne, w tym: poprawa dostępności transportowej, zabezpieczenie szlaków wodnych kanału Elbląskiego i Wielkich Jezior Mazurskich, budowa Północnego Centrum Psychiatrii Dziecięcej, rozwój szlaków rowerowych i turystycznych (w tym Szlak Kopernikowski), ale także projekty tzw. miękkie, jak rozwój systemu pieczy zastępczej czy wsparcie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Zapewniono również środki na dofinansowanie projektów firm, jednostek samorządu terytorialnego, instytucji w następujących obszarach:

• **Gospodarka** – wsparcie skierowane zostanie do podmiotów szeroko pojętego systemu innowacji w regionie, od zwiększenia inwestycji w badania i rozwój i transferu technologii, poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu i profesjonalizację świadczonych przez nie usług, po rozwój przedsiębiorstw i podniesienie ich konkurencyjności również na arenie międzynarodowej. Ważną rolę odgrywać będzie cyfryzacja podmiotów prywatnych i publicznych, dzięki czemu region będzie gotowy na postępującą digitalizację wszystkich aspektów życia jego mieszkańców. W latach 2021-2027 województwo kontynuuje politykę rozwoju gospodarki opartą o inteligentne specjalizacje wzmacniając również kompetencje i umiejętności niezbędne do ich rozwoju.

• **Środowisko i klimat** – kontynuowane będą inwestycje poprawiające efektywność energetyczną i zwiększające wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Interwencja skupi się również na budowaniu w regionie odporności na zmiany klimatu, zapobieganie ryzykom z nimi związanym i minimalizowanie ich skutków, m.in. poprzez inwestycje w poprawę środowiska miejskiego, czy ochronę i utrzymanie dobrego stanu wód. Wsparcie otrzymają projekty służące transformacji gospodarki w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i zasobooszczędnej. W trosce o środowisko naturalne zaplanowano również dofinansowanie inwestycji służących ochronie bioróżnorodności i zabezpieczeniu obszarów chronionych.

• **Transport** – program przyczyni się do poprawy mobilności zarówno miejskiej, jak i regionalnej oraz eliminowania barier w dostępności dzięki inwestycjom w drogi, transport zbiorowy, w tym tabor, a także infrastrukturę ruchu niemotoryzowanego i bezpieczeństwo wszystkich użytkowników przy uwzględnieniu potrzeb środowiskowych i dostosowania do zmian klimatu.

• **Edukacja** – wsparciem objęte zostaną wszystkie poziomy kształcenia ogólnego, ale także kształcenia zawodowego i praktycznego, dzięki czemu poprawi się dostęp do dobrze przygotowanych kadr niezbędnych regionalnej gospodarce, w szczególności podmiotom działającym w ramach regionalnych inteligentnych specjalizacji. Interwencja obejmie również takie aspekty, jak jakość kształcenia, rozwój kompetencji kluczowych, indywidualne podejście do ucznia oraz poprawa dostępu do edukacji. Wspierany będzie model uczenia się przez całe życie.

• **Rynek pracy** – otrzyma kompleksowe wsparcie poprawiające dostęp do zatrudnienia, w szczególności osób w niekorzystnej sytuacji, w tym młodych. Program odpowiada również na potrzeby migrantów oraz na konieczność dostosowania zarówno pracowników, jak i pracodawców do zmian. Wsparcie otrzymają również instytucje rynku pracy wymagające podniesienia jakości swoich usług.

• **Usługi społeczne** – wsparcie poprawi dostęp do usług, w tym opiekuńczych i bytowych, integracji społecznej i aktywizacji społeczno-zawodowej. Wsparcie zostaną również rodziny, osoby usamodzielniające się. Dzięki planowanym działaniom poprawi

się sytuacja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, wykluczonych z dostępu do usług, w tym osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, dzieci, migrantów i innych osób wymagających wsparcia.

• **Zdrowie** – priorytetem jest tu poprawa dostępu i jakości usług. Zaplanowano wzmocnienie roli podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz deinstytucjonalizację usług zdrowotnych i opieki długoterminowej. Wsparcie skierowane zostanie m.in. na zapewnienie dostępu do wysokiej jakości leczenia dzieci w zakresie dobrostanu psychicznego na trzech poziomach referencyjnych.

• **Turystyka i kultura** – wyjątkowe walory regionu wymagają interwencji ukierunkowanej na zabezpieczenie istniejących obiektów, ale także podnoszącej jakość i dostępność usług, wprowadzającej je na nowy nowoczesny poziom. Inwestycje w tym obszarze rozszerzą obecną ofertę kulturalną i turystyczną regionu zwiększając jej udział w rozwoju gospodarczym województwa, poprawiając odporność na kryzysy i podnosząc jej rolę w sferze włączenia społecznego. Zaplanowano również kontynuację rewitalizacji na obszarach miejskich, prowadzoną w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania przeciwdziałające degradacji tych obszarów z zaangażowaniem lokalnych społeczności. Wsparcie otrzymają ponadto obszary o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych o właściwościach uzdrowiskowych decydujących o ich wysokiej atrakcyjności turystycznej.

W centrum strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Warmińsko-Mazurskie 2030 stoi człowiek, mieszkaniec regionu i tę zasadę odzwierciedla również program regionalny. Każda inwestycja, czy to związana z mobilnością, zabezpieczeniem przed skutkami zmian klimatycznych, ochroną środowiska, kulturą, turystyką, czy rewitalizacją obszarów miejskich, związana będzie z potrzebami mieszkańców województwa. Środki unijne wdrażane w latach 2021-2027 poprawią wygląd naszych miast, zabezpieczą czystość powietrza i wód, rozwiną gospodarkę, ale także zwiększą dostępność do dóbr i usług publicznych szczególnie dla osób, dla których dostęp do nich jest szczególnie utrudniony.

Nie zwalniamy tempa rozwoju

O tym, jak w ostatnich latach zmienił się powiat olsztyński, o współpracy z samorządami oraz o planach na przyszłość rozmawiamy z Andrzejem Abako, starostą olsztyńskim.

– Kiedy rozpoczynał Pan pracę jako starosta olsztyński, zapewne miał Pan wizję tego, co chce Pan zrobić w samorządzie, plany rozwoju powiatu. Co się udało z tych planów zrealizować?

– Cztery lata temu wyborcy zaufali ugrupowaniu Nasz Powiat i wybrali nas większością do Rady Powiatu w Olsztynie. Zdobyliśmy 9 mandatów. Od samego początku pomysły realizujemy z naszym koalicjantem Koalicją Obywatelską. W pracy starosty pomaga mi moje długoletnie doświadczenie. W samorządzie działam od 1998 roku. Najpierw byłem radnym w Dobrym Mieście, potem radnym powiatu. W poprzedniej kadencji wykonywałem obowiązki wicestarosty olsztyńskiego, więc merytorycznie byłem przygotowany do pełnienia nowej funkcji.

Od samego początku jestem otwarty na ludzi. Słucham ich, pochylam się z mieszkańcami nad ich problemami i wspólnie próbujemy znaleźć rozwiązanie. Kładę też szczególny nacisk na rozwój gospodarczy powiatu olsztyńskiego, ale także naszej małej ojczyzny – Warmii i całego regionu.

Priorytetem są drogi, służba zdrowia, szkoły, przystosowanie urzędu do jeszcze lepszej obsługi naszych mieszkańców, komunikacja powiatowa. Tę ostatnią uruchomiliśmy w 2020 roku i cały czas się rozwijamy, również dzięki wsparciu rządu. Wspólnie z gminami przygotowaliśmy system połączeń autobusowych w ramach Powiatowej Komunikacji Zbiorowej na terenie gmin Purdy, Dobrego Miasta,

Jezioran. W tej chwili przygotowujemy transport w gminie Biskupiec, a także Olsztynek i Stawiguda. Zachęcam pozostałe samorządy do współpracy, by ich mieszkańcy mogli bezpiecznie podróżować m.in. do Olsztyna, do pracy, czy też do szkoły.

Ważne są również remonty dróg. Miałem szczęście, że wiele projektów przygotowały zarządy poprzednich kadencji. Dotyczyły one tzw. pierwszego wianuszka Olsztyna. Te drogi są w tej chwili na ukończeniu, to ponad 50 kilometrów nowej nawierzchni. Cały czas składamy kolejne wnioski o dofinansowanie inwestycji związanych z modernizacją naszych dróg, czy to ze środków unijnych, czy też programów rządowych. Potrzeby mamy ogromne. Ważna jest tu dobra współpraca pomiędzy samorządami gminnymi i samorządem powiatowym, która pozwala nam na montaż finansowy zapewniający tzw. wkład własny, niezbędny do ubiegania się o środki zewnętrzne, dzięki czemu możemy podejmować trudne i kosztowne wyzwania. Dobre drogi to zwiększenie atrakcyjności terenów dla inwestorów...

– ... ale też zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom.

Z roboczą wizytą na inwestycjach drogowych

Zarząd Powiatu i radni podczas wizyty w Zespole Szkół Rolniczych w Smolajnach

Andrzej Abako, starosta olsztyński – laureat Kapituły Plebiscytu Samorządowiec 2022

– Tak, kwestia bezpieczeństwa użytkowników dróg – kierowców, rowerzystów czy pieszych jest bardzo ważna, dlatego też przystąpiliśmy do programów, dzięki którym w powiecie powstają nowoczesne przejścia dla pieszych. Pod tym względem jesteśmy liderem w województwie. Pozyskaliśmy na to ponad 8 milionów złotych. Kończymy prace na 28 przejściach dla pieszych na terenie sześciu gmin powiatu olsztyńskiego.

– Pozostaniemy w sferze bezpieczeństwa, muszę spytać o kwestię szpitali...

– Wszyscy wiemy, jak trudna jest sytuacja w służbie zdrowia, ale wspólnie z radnymi postawiliśmy na rozwój Szpitala Powiatowego w Biskupcu i Zakładu Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście. Inwestujemy w nasze szpitale, by mieszkańcy czuli się bezpiecznie, by personel pracował na specjalistycznym sprzęcie. W Biskupcu powstał najnowocześniejszy

blok operacyjny za 24 miliony złotych, przy wsparciu funduszy od pana marszałka. Wymieniliśmy tam też tomograf komputerowy. Natomiast w Dobrym Mieście mamy m.in. nowe USG. Stawiamy na fachowców.

– Nieobca jest Panu także edukacja. Powiat Olsztyński prowadzi szkoły ponadpodstawowe.

– Tak. Mamy 4 zespoły szkół w Olsztynku, Biskupcu, Dobrym Mieście i Smolajnach. Chcemy, aby nasi absolwenci kończyli edukację przygotowani do pracy w nowoczesnych przedsiębiorstwach, by bez problemu mogli rozpoczynać karierę zawodową. Rozwijamy też dla nich infrastrukturę sportową. W poprzedniej kadencji wybudowaliśmy hale sportowe m.in. w Dobrym Mieście i w Biskupcu. W tej chwili przymierzamy się do budowy hali sportowej w Olsztynku. Pozyskaliśmy na ten cel 15 milionów złotych i chcemy go realizować wspólnie z samorządem gminy. W Dobrym Mieście natomiast powstała lekkoatletyczna bieżnia. Zamierzamy rozwijać szkołę rolniczą w Smolajnach. Chcemy wybudować nowy budynek dydaktyczny oraz bursę dla uczniów. Pozyskaliśmy najnowocześniejszy sprzęt do zajęć praktycznych – kupiliśmy kombajn, ciągniki i osprzęt do nich. Rozwijamy także stadninę koni, inwestując w rasę koń śląski i wielkopolski. Z pewnością tu nauka związana z zawodem weterynarza jest coraz bardziej atrakcyjna, młodzież ma kontakt ze zwierzętami, uczy się teorii i praktyki. Rozwijamy też naszą szkołę muzyczną w Dywitach. Dostaliśmy dofinansowanie, 20 milionów złotych, na pierwszy etap budowy Centrum Kultury i Edukacji Muzycznej

w Wadągu. Inwestujemy więc w dydaktykę, w to, by młodzież mogła wyjeżdżać za granicę, odbywać tam praktyki, żyć we wspólnej Europie i się rozwijać.

– Wydobywa Pan też Warmię z cienia Mazur.

– Mieszkamy w najpiękniejszym rejonie Polski, na Warmii. Dlatego się cieszę, że z naszej inicjatywy powstał Szlak Świętej Warmii, projekt pielgrzymkowo-turystyczny, ale także projekt, który ma wspierać przedsiębiorczość drzemającą w naszym regionie. Tutaj warto wspomnieć o rewitalizacji synagogi w Barczewie, która stanie się ważnym obiektem na historycznej i kulturalnej mapie regionu, a także warmińskich kapliczek, które są wpisane w tradycję Świętej Warmii, a także w jej krajobraz kulturowy.

– Wspomniał Pan o współpracy z samorządami gmin. Jest ich 12 w powiecie olsztyńskim. To chyba nie jest proste zadanie, by, kolokwialnie mówiąc, „dogadać się ze wszystkimi”?

– Współpraca z gminami to podstawa. To rozmowy z samorządowcami, wspólnie z którymi inwestycje są realizowane. Mojej koleżance imoim kolegom z gmin dziękuję za to, że mogą na nich liczyć, ale przede wszystkim za to, że na to współdziałanie mogą liczyć mieszkańcy powiatu, czyli nasi wspólni mieszkańcy. Muszę także podkreślić, że doskonale potrzeby mieszkańców rozumie zarząd województwa warmińsko-mazurskiego, pan wojewoda warmińsko-mazurski oraz nasi parlamentarzyści, z którymi także współpracuję na co dzień. Nadal stoi przed nami wiele wyzwań, pomysłów i inicjatyw, które chcielibyśmy wspólnie zrealizować. Działamy z pożytkiem dla naszego powiatu i województwa.

Starosta Andrzej Abako z mieszkańcami podczas Marszu Godności Osób Niepełnosprawnych Intelakualnie w Biskupcu

Wszyscy możemy być dumni z Olsztyna

Z Piotrem Grzymowiczem, prezydentem Olsztyna, rozmawiamy o rozwoju miasta, inwestycjach, komunikacji, a także o wyróżnieniach, które doceniły stolicę województwa, a tym samym jego pracę jako samorządowca.

Fot. archiwum Urzędu Miasta w Olsztynie

– Panie prezydencie, niedawno, podczas VI Kongresu Przyszłości, został Pan Laureatem Kapituły Kongresu. Co dla Pana znaczy to wyróżnienie?

– Każde wyróżnienie, zwłaszcza odnoszące się do naszej pracy zawodowej, sprawia radość i jest źródłem satysfakcji. W przypadku tytułu Laureata Kapituły Kongresu Przyszłości ma to dla mnie szczególne znaczenie, gdyż stoi za nim środowisko lokalne, które dobrze orientuje się w moich dokonaniach. W tych ocenach nie ma miejsca na koniunkturalizm, bo dotyczą one działalności publicznej, a co za tym idzie – dającej się zweryfikować.

– Pana aktywność w samorządzie terytorialnym sięga blisko ćwierćwiecza. Czy dużo uzbierało się takich wyróżnień?

– To prawda, swoją przygodę z samorządem zaczynałem w 1998 roku, a więc jeszcze w ubiegłym stuleciu. Zostałem wówczas wybrany radnym, a już z początkiem nowego stulecia wiceprezydentem miasta. Ze zrozumiałych względów najintensywniejszy, najciekawszy i obfitujący w największą liczbę wyzwań był czas od momentu objęcia przez mnie urzędu prezydenta Olsztyna, tj. od roku 2009. Ten intensywny okres przyniósł wiele wy-

różnień i tytułów, ale co mnie bardzo cieszy, były to przede wszystkim tytuły przyznawane miastu. Związek pomiędzy prezydentem miasta a jego rozwojem, wizerunkiem i pozycją wśród innych samorządów jest dość oczywisty, więc miałem prawo czuć się usatysfakcjonowany dobrymi ocenami Olsztyna. Z tytułów czysto indywidualnych najbardziej ucieszył mnie tytuł „Samorządowca Roku 2016”. „Lider Samorządu” to nagroda przyznawana samorządom, które w okresie ostatnich dziesięciu lat w największym stopniu powiększyły swoje wyniki finansowe. W tym samym roku zostałem także laureatem konkursu „Asy Transportu Publicznego” w kategorii „Człowiek Roku”. Tytuł został mi przyznany przez zarząd Polskiego Instytutu Rozwoju Biznesu Sp. z o.o. oraz kapitułę konkursu pod przewodnictwem profesora Wojciecha Suchożewskiego. Natomiast z tytułem Laureata Kongresu Przyszłości koresponduje wyróżnienie i tytuł „Lidera Miasta Przyszłości”, który został

mi przyznany w roku 2017 przez Ośrodek Dialogu i Analiz THINKTANK podczas Sesji Dialogu Miast Przyszłości. Tak jak wspomniałem – to cieszy, ale jeszcze bardziej cieszą nagrody dla naszego, pięknego Olsztyna.

– No właśnie, co najbardziej uwodzi jurorów różnych konkursów, w których pojawia się Olsztyn?

– Myślę, że najwięcej zrobiliśmy dla przestrzeni publicznej miasta i jego wewnętrznej komunikacji. Osoby, które są w Olsztynie po raz pierwszy, albo nie były w nim od lat, są zachwycone jego urodą – jeziorami, lasami, Łyną i piękną architekturą. Żeby o ten zachwyt było łatwiej, musieliśmy sporo zainwestować w wizerunek miasta. Pomimo upływu lat niezmiennie zachwyca całoroczny kompleks CRS „Ukiel” i pięknie zagospodarowane nadbrzeża jeziora Krzywego, zrewitalizowane parki i place. Sukcesem okazała się Łynostrada oraz zakole Łyny z Parkiem Centralnym, Tartakiem Raphaelsohnów i zajezdnią trolejbusową. To wszystko wpłynęło na atrakcyjność

turystyczną Olsztyna, który przebił „szklany sufit” i z miasta przejazdowego stał się miastem pobytowym, o bogatej historii, dużym, potencjale rekreacyjnym i nowoczesnej architekturze.

– Wspomniał Pan również o komunikacji...

– Wiem, że mówienie dzisiaj o zaletach komunikacji publicznej, kiedy Olsztyn z uwagi na budowę II nitki traktacji tramwajowej jest ponownie rozkopany, może być źle rozumiane, ale jest to tylko etap przejściowy do jeszcze lepszych i wygodniejszych dla mieszkańców rozwiązań. Gdyby spojrzeć na Olsztyn sprzed 10-12 lat i porównać go ze stanem obecnym, to wiadać wyraźnie, że są to dwa światy. Budowa traktacji tramwajowej i modernizacja ulic odmieniły Olsztyn. Dobrą cechą naszych umysłów jest to, że szybko zapominamy, co było złe, ale w tym przypadku warto jednak przypomnieć najważniejsze inwestycje, ulice: Artyleryjską, Witośa, Bałtycką, Partyzantów, Pieniężnego, Towarową, Piłsudskiego, Warszawską, dowiązania do południowej obwodnicy Olsztyna

i w końcu samą, długo oczekiwaną obwodnicę. Na ulicach pojawiły się buspasy, i trambuspasy i inteligentne sterowanie światłami na skrzyżowaniach. W tym czasie także zbudowaliśmy lub przebudowaliśmy pięć obiektów mostowych. To był i nadal jest bardzo intensywny czas pracy nad nowym, funkcjonalnym i przyjaznym wizerunkiem Olsztyna. Wiem, że bardzo często był on uciążliwy dla mieszkańców, za co przepraszam, jednocześnie dziękując za zrozumienie i przekonanie o sensie dokonywanych zmian. Chcemy być dumni z Olsztyna i zapewniam, że możemy chodzić po mieście z podniesioną głową.

– Wspomniana przez pana intensywność prac powoduje, że przemieszanie się po Olsztynie jest utrudnione. Kiedy możemy spodziewać się zakończenia prac modernizacyjnych?

– Już niedługo. Takim kluczowym rokiem dla zakończenia najważniejszych, a co za tym idzie – także najuciążliwszych inwestycji w Olsztynie, jest rok 2023. To w nadchodzącym roku oddamy w użytkowanie halę

„Urania”, Instalację Termicznego Przekształcania Odpadów i II nitkę traktacji tramwajowej. Zakończymy również budowę ulicy Plażowej i modernizację ulicy Pstrowskiego. To nasze, gminne inwestycje – mam także nadzieję, że kolejna wywiążą się ze swoich zobowiązań i oddadzą nowy dworzec kolejowy Olsztyn Główny. Oddanie tych inwestycji zamknie podstawowy etap modernizacji miasta, co jednak nie oznacza, że w kolejnych latach nie istotnego nie będzie się działo. Będzie, bo przeciwnieństwem rozwoju jest stagnacja, a to nie jest to dobra perspektywa. Mój optymizm wynika także z tego, że najlepiej w Polsce w grupie stolic regionów, opanowaliśmy umiejętność wykorzystywania środków unijnych, co potwierdził prestiżowy ranking „Wykorzystanie środków Unii Europejskiej w latach 2014-2021” pisma Samorządu Terytorialnego „Wspólnota”. Dlatego wierzę, że „miasto przyszłości” to znakomicie pasujące do Olsztyna określenie, o czym zapewne będziemy rozmawiać na kolejnym, VII Kongresie Przyszłości.

Piotr Grzymowicz, prezydent Olsztyna – laureat Kapituły Plebiscytu Samorządowiec 2022

Jesteśmy od rozwiązywania problemów

— Nie mówię dużo o problemach, bo my jesteśmy po to, by je rozwiązywać — twierdzi burmistrz Lidzbarka Warmińskiego Jacek Wiśniowski.

— Lidzbark Warmiński jest wysoko w rankingach krajowych pod względem pozyskiwania środków unijnych. Skąd ta dynamika i aktywność?

— Dynamika i aktywność w tym zakresie wynika z tego, że czuję misję jaką mam do spełnienia jako burmistrz. Do tego mam bardzo dobry zespół ludzi, którzy pomagają przy każdym przedsięwzięciu. Moje zaangażowanie zawsze jest stuprocentowe. Jeśli podejmuję się jakichś zadań to wykonuje je z pełną starannością, poczuciem odpowiedzialności i misji. Staram się realizować program rozwoju miasta w czterech kierunkach. Pierwszy z nich to kierunek turystyczny, który mamy od lat, jako historyczna stolica Warmii. Drugi kierunek to sport, czyli wszystkie elementy związane z aktywnością. Kultura sportu jest teraz dobrze postrzegana i daje także możliwości rozwoju gospodarczej gmin. Trzeci kierunek to uzdrowisko. Wszystkie trzy kierunki zmierzają do poprawiania standardu życia w naszym mieście. Oczywiście mówimy tu o mieszkańcach, ale też o turystach. Wykonujemy modernizację dróg, tworzymy bulwary, place zabaw, ścieżki rowerowe, dbamy o obiekty kultury, takie jak mały i duży amfiteatr, ale też o tereny inwestycyjne. Mamy w tej chwili elektryczną darmową komunikację miejską. Korzystają z tego nie tylko mieszkańcy, ale i turyści. Wszystko to zwiększa komfort i bezpieczeństwo. Poza tym trzeba wspomnieć o tym, że sporo środków wydajemy na poprawę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, ściekowej. Czwartym kierunkiem rozwoju miasta są mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Jedną strefę przemysłową

Burmistrz Lidzbarka Warmińskiego Jacek Wiśniowski – laureat Kapituły Plebiscytu Samorządowiec 2022

wą już zagospodarowaliśmy. Przygotowaliśmy pod komunikację miejską. Wszystkie działki zostały sprzedane. Uważam, że nasza aktywność, moja i urzędu miasta, jest wykorzystana w stu procentach i jest efektywna.

— Trudno było pozyskać inwestorów do strefy? Sąsiedztwo uzdrowiska jednak zobowiązuje.

— Pozyskać jakichkolwiek inwestorów było trudno, a teraz jest jeszcze trudniej. W naszym przypadku to muszą być wyselekcjonowani inwestorzy. Chodzi o to, by przedsiębiorca, który u nas inwestuje nie wpływał swoją działalnością negatywnie na środowisko. Dlatego też te strefy przemysłowe - pierwsza, która jest już uzbrojona i kolejna ok. 40 ha, którą teraz uzbrajamy, są oddalone od strefy uzdrowiskowej i elementów sportowych, czy rekreacyjnych.

— Jak więc pozyskać odpowiednich inwestorów?

— Robi się to na różne sposoby. Moje wyjazdy na różnego rodzaju kongresy, fora, czy spotkania są także z tym związane. W ostatnich czasach dostaję wiele zaproszeń na panele dyskusyjne, z których korzystam. Każdy taki panel to potężne oszczędności dla miasta z punktu widzenia promocji terenów inwe-

stycyjnych, czy w ogóle Lidzbarka Warmińskiego. Każde moje wystąpienie w panelu dyskusyjnym to także publikacje. Na tych spotkaniach jest szereg osób decyzyjnych, a panele, w których uczestniczę często są transmitowane w internecie, w telewizji, publikowane w różnych czasopiśmie, za które my nie płacimy. To jest dla miasta darmowa promocja. Osoby, które zajmują się reklamą w mediach, doskonale wiedzą, jakie to są potężne pieniądze. Na przykład pół strony w ogólnopolskim dzienniku może kosztować nawet kilkadziesiąt tysięcy złotych. Dla porównania mój jeden wyjazd to koszty dojazdu, wyżywienia i noclegów (dodam, że nie mam kierowcy, jeżdżę sam). I ten wyjazd przekłada się na reklamę naszego miasta wartą 20-30 tysięcy złotych. A przypominę, że na tych wyjazdach spotykam potencjalnych inwestorów i mówię o możliwości inwestowania w naszym mieście. Biorę też ze sobą materiały promocyjne.

— A jak pozyskujecie fundusze?

— Jesteśmy od kilku lat liderami w pozyskiwaniu funduszy jeżeli chodzi o województwo warmińsko-mazurskie, ale też w Polsce jesteśmy liderami - zawsze w pierwszej

dziesiątce. To oczywiście nie jest przypadek. W perspektywie dotacji unijnych 2014-2020 jesteśmy na drugim miejscu w Polsce wśród miast powiatowych. To niewątpliwie wielki sukces, ale on się nie bierze stąd, że ktoś nam pieniądze daje. Ci, którzy pozyskują fundusze unijne zdają sobie sprawę z tego, że to musi mieć dobry pomysł wstrzelony w priorytety dotacyjne. Trzeba dobrze napisać wniosek, dobrze umotywować i zdobyć punkty. Moje wyjazdy, o których wcześniej wspominałem, też są z tym związane. Przeprowadzam na tych wyjazdach dziesiątki rozmów z różnymi ludźmi, z włodarzami, specjalistami z różnych branż i tam też pozyskuję wiedzę na temat efektywności w pisaniu wniosków, czyli jak pisać wniosek, aby on został dobrze oceniony. Po powrocie rozmawiam ze swoimi współpracownikami, którzy przygotowują dokumenty. W ten sposób mamy efektywność. Praktycznie każdy wniosek, który wysyłamy, jest oceniany albo najwyższej, albo bardzo wysoko. I dlatego dostajemy bardzo wysokie dotacje. Mija 8 lat, od kiedy zostałem burmistrzem i przyznam, że jestem dumny z tego, ile środków pozyskaliśmy w tym czasie

dla miasta i ile inwestycji wykonaliśmy. Udało nam się znacznie zmienić miasto, a do tego stworzyć grupę współpracowników, z którymi bardzo efektywnie pracujemy. Poza tym myślę, że także w 90% społeczeństwo Lidzbarka realizuje działania sprzyjające rozwojowi miasta i rozumiemy nasze decyzje. Wszyscy poświęcamy na to bardzo dużo czasu.

— No właśnie, jak znajduje pan czas dla siebie?

Wiem, że pan biega, jeździ rowerem...

— To, co pani wymieniła, to też są elementy mojej pracy. Wypoczywam, kiedy gdzieś wyjadę, bo tutaj, kiedy jeżdżę rowerem czy biegam po ulicach naszego miasta robię też jego „przegląd”. Kiedy wracam do domu, robię notatki i następnego dnia przekazuję współpracownikom, co należy poprawić. Poza tym często jestem zaczepiany przez mieszkańców. Tak łączę obowiązki z dbaniem o zdrowie. Przyznam, że jestem poddawany ogromnemu stresowi, przez cały dzień podejmuję czasem bardzo trudne decyzje i wieczorne bieganie sprawia, że się tego stresu w sposób częściowy pozbywam.

— Porozmawiamy o zielonej transformacji Lidzbarka Warmińskiego. Jak sobie Lidzbark z tym radzi?

— Kilkadziesiąt milionów złotych pozyskaliśmy i wydaliśmy na cele związane z transformacją energetyczną. Jest to już zauważalne w mieście. Tytuł Laureata Kapituły na Kongresie Przyszłości, który niedawno odebrałem jest dowodem na to, że jestem postrzegany jako osoba, która w nietuzinkowy sposób wdraża różnego rodzaju rozwiązania innowacyjne, między innymi w ochronie środowiska, energetyce. W tak małej gminie nie możemy mieć dużego potencjału, ale na przykład wspieramy takie działania, jak ciepłownia przyszłości, która jest w stu procentach finansowana z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju realizowana na infrastrukturze Veolii. To jest prawie 40 milionowa inwestycja, jedyna w Polsce, która daje ok. 90% energii odnawialnej. To coś niesamowitego. Jestem przekonany, że to

przyszłość nie tylko Polski, ale i świata. Przy takich inwestycjach często decyduje to, czy otoczenie jest im sprzyjające, a u nas jest. Pozwolę sobie wspomnieć, że w samym urzędzie wykonujemy pompy ciepła, panele słoneczne, wykonaliśmy termomodernizację. Panele słoneczne są na budynku dworca, na hali sportowej, na przedszkolu „Piąteczka”, gdzie wykonaliśmy termomodernizację. Termomodernizację zrobiliśmy też w SP 3. Szykujemy się z projektem dla SP 1. Myślimy o domu kultury.

— Mówimy o samych pozytywach, a przecież mamy trudny czas.

— Jest oczywiście wiele problemów. Kiedy w listopadzie ubiegłego roku projektowaliśmy budżet, nikt nie myślał o tym, że będzie 20% inflacja, że będzie obsługa długu publicznego, że będą tak wysokie stopy procentowe i że 4 mln nam ubędzie z dochodów własnych, bo jest reforma podatkowa, która zwiększyła kwotę wolną od podatku i zmniejszyła kwotę opodatkowania z 17 na 12 procent. Większość naszego społeczeństwa zarabia minimalne kwoty lub nieznacznie powyżej minimalnych, więc nie płaci podatków, albo płaci niewielkie i udział w podatku dochodowym, który idzie z Ministerstwa Finansów do gminy, jest dużo mniejszy. I jak wszyscy wiemy, wojna w Ukrainie też ma ogromny wpływ na naszą kondycję finansową. Lawinowy wzrost cen w marcu, kwietniu... przy tak znacznych u nas inwestycjach, które już prowadziliśmy i nadal prowadzimy odczuliśmy dotkliwie. Gdyby nasza gospodarka była taka, jak przed marcem tego roku, to nie mielibyśmy żadnych problemów. Na pewno będziemy oszczędzać, ale nie kosztem bezpieczeństwa mieszkańców. Idziemy w kierunku obligacji, żeby wyrównać tę stratę, którą mamy w tym roku i żeby mieć zabezpieczone środki na nadwyżkę budżetową na przyszły rok. Ważne jest to, że zadłużenie nie będzie wyższe niż to, które było w roku 2020. Nie mówię dużo o problemach, bo my jesteśmy po to, by je rozwiązywać.

Rozmawiała Ewa Lubińska

Postawiliśmy sobie jasny cel – poprawić jakość i komfort życia mieszkańców

— Na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych powiatu nidzickiego górował w tym roku nowoczesny kompleks sportowy przy ulicy Wyborskiej, którego oficjalne otwarcie nastąpiło 1 września. Coraz więcej słychać głosów, że to piękna wizytówka nie tylko powiatu, ale również całego regionu.

— Tak, to prawda. Powiat nidzicki może pochwalić się pięknym obiektem, który od 1 września jest otwarty i ogólnodostępny dla wszystkich mieszkańców. Cieszę się, że w kompleksie odbywają się również zajęcia wychowania fizycznego, a uczniowie mogą korzystać z profesjonalnych i dobrze przygotowanych boisk. To właśnie wsparcie parlamentarzystów, wojewody Warmińsko-Mazurskiego Pana Artura Chojeckiego, radnego Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Pana Patryka Kozłowskiego, Zarządu Powiatu, radnych Rady Powiatu w Nidzicy na czele z Przewodniczącym Andrzejem Bródzińskim, atakże wykonanej ogromnej pracy dyrekcji i pracowników Zespołu Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Nidzicy oraz pracowników Starostwa Powiatowego odpowiedzieliśmy na potrzeby lokalnej społeczności i zrealizowaliśmy tę niezwykle ważną inwestycję. Na uwagę zasługuje fakt, że kompleks powstał w stu procentach z pozyskanych środków rządowych: 5 637 176,86 zł z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych oraz 2 500 000,00 zł z programu „Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej”. Wartość całej inwestycji wyniosła więc 8 137 176,86 zł! Zgodnie z przedmiotem inwestycji wybudowaliśmy boisko do piłki nożnej oraz boisko wielofunkcyjne, w tym boiska do piłki ręcznej, a także siatkówki i streetballu. Powstał kort tenisowy, bieżnia i skocznia do skoków w dal. Zagospodarowanie terenu objęło również wymianę ogrodzenia, bramy wjazdowej, montaż piłkochwyty, budowę chodników i dróg dojazdowych. W obiekcie stała mała architektura,

nowe ławki, wiatra rowerowa i tablica informacyjna. Nie zabrakło także nowych nasadzeń drzew iglastych, liściastych i trawników, a teren został odwodniony, doświetlony oraz jest monitorowany.

— Kompleks sportowy to niejedyna inwestycja w tym roku, niejedyna również od początku pełnienia przez Pana funkcji starosty nidzickiego. Co jeszcze udało się zrealizować i jaki to ma wpływ na społeczno-gospodarcze życie mieszkańców powiatu nidzickiego?

— Od początku kadencji postawiliśmy sobie jasny cel: poprawić jakość i komfort życia mieszkańców naszej małej ojczyzny poprzez jej dynamiczny rozwój, a więc realizację strategicznych inwestycji. Mijający powoli rok nie różnił się wiele od lat poprzednich – pomimo dalszych trudności związanych z pandemią koronawirusa oraz agresji Rosji na Ukrainę kontynuowaliśmy rozpoczęte inwestycje oraz przystąpiliśmy do realizacji nowych. Dzięki regularnym spotkaniom z włodarzami gmin powiatu nidzickiego wynikającym z bardzo dobrej współpracy pomiędzy naszymi samorządami modernizujemy drogi nie tylko w samej Nidzicy, ale również w każdej gminie naszego powiatu, które, zaznaczam, są największymi inwestycjami drogowymi w powiecie na przestrzeni lat! Od początku kadencji na rozwój infrastruktury drogowej otrzymaliśmy prawie 40 milionów zł, które służą realizacji 14 zadań drogowych o długości prawie 40 km, a to wszystko za sprawą ogromnych dofinansowań z Funduszu Dróg Samorządowych (obecnie Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg). Największą i można powiedzieć historyczną inwestycją była przebudowa ulicy Kościuszki w Nidzicy, której wartość wyniosła ponad 17 000 000 zł. Na terenie powiatu nidzickiego również powstały bezpieczne i innowacyjne przejścia dla pieszych, a to wszystko za sprawą dofinansowanych na kwotę prawie 600 000 zł zadań mających na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszych w obszarze

Marcin Paliński – starosta nidzicki, laureat I miejsca w kategorii Starosta w Plebiscycie Samorządowiec 2022

oddziaływania przejść dla pieszych, także w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Przebudowaliśmy przejścia dla pieszych w ciągu powiatowej ulicy Olsztyńskiej oraz w miejscowościach Janowiec Kościelny, Janowo, Łyna i Szkotowo.

— Zmiany widać również w sferze zdrowotnej i ogólnie pojętym bezpieczeństwie...

— Samorząd powiatu nidzickiego inwestuje również przede wszystkim w nowoczesną infrastrukturę zdrowotną. Dzięki pozyskanym kolejnym środkom w Zespole Opieki Zdrowotnej mamy już długo wyczekiwany rezonans magnetyczny, którego wartość wyniosła 3 200 000 zł. To dla mnie wielka radość, ponieważ jest to kolejny krok w kierunku unowocześnienia całej placówki. Dzięki pozyskanemu dofinansowaniu uda nam się zapewnić profesjonalną obsługę medyczną dla wszystkich mieszkańców powiatu bez konieczności podróżowania po województwie. 15 listopada tego roku wreszcie uruchomili-

śmy pierwszy w województwie warmińsko-mazurskim dobrze wyposażony oddział geriatryczny z możliwością opieki nad 28 pacjentami, którzy mają do dyspozycji dwuosobowe sale z własnymi łazienkami. Znajdują się tam też dwie izolatki, pokoje lekarskie, gabinety zabiegowe oraz sala fizjoterapii. Dzięki porozumieniu z gminami naszego powiatu doposażamy również Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Nidzicy w pojazdy ratowniczo-gaśnicze oraz Komendę Powiatową Policji w Nidzicy w radiowoz, których celem jest zapewnienie jeszcze większego bezpieczeństwa mieszkańcom oraz wszystkim tym, którzy odwiedzają nasz powiat.

— A idąc ulicą Traugutta, możemy zobaczyć, że coś się dzieje za budynkiem Starostwa Powiatowego w Nidzicy. Co to takiego?

— Sprawna i szybka obsługa naszych klientów to jeden z naszych priorytetowych celów. Dlatego już w tym roku rozpoczęliśmy realizację jeszcze jednej ważnej inwestycji – rozbudowy Starostwa Powiatowego w Nidzicy, które dzięki

pozyskanym funduszom z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych zostanie rozbudowane o nowe skrzydło wraz z zagospodarowaniem terenu. Poprzez rozbudowę wychodzimy naprzeciw mieszkańcom naszego powiatu, którzy znajdują nasze jednostki organizacyjne w jednym miejscu, a to z kolei zapewni płynność załatwiania urzędowych spraw. Warto również podkreślić, że nowy budynek będzie przystosowany dla osób z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami. Wartość inwestycji to prawie 13 500 000 zł!

— Wiemy również, że dużo się dzieje w powiatowych placówkach oświatowych. Powstały klasy wojskowe, wdrożony został również „Program CYBER.MIL z klasą”...

— Oświata to bardzo ważna sfera życia publicznego, dlatego mocno zależy nam na uatrakcyjnieniu oferty edukacyjnej w naszym powiecie. W tym roku podpisaliśmy umowę o udzielenie dotacji celowej z Ministrem Obrony Narodowej na zakup elementów ubioru dla każdego ucznia OPW rozpoczynającego naukę w klasie I w roku szkolnym 2021/2022 oraz zakup 28 szt. kurtek ucznia stanowiących wyposażenie wyposażenia specjalistycznego dla OPW. Zadanie dofinansowano ze środków budżetu państwa w ramach programu „Zostań żołnierzem Rzeczypospolitej”. Całkowita wartość zadania to 53 600,00 zł, a dofinansowanie 42 880,00 zł. Podpisaliśmy również umowę o udzielenie dotacji celowej na realizację zadania pod nazwą „Prowadzenie i utworzenie klasy realizującej program o profilu cyberbezpieczeństwo i nowoczesne technologie informatyczne w latach szkolnych 2021/2022 oraz 2022/2023 w Liceum Ogólnokształcącym w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Nidzicy”. Dotacja udzielona została w związku z kontynuacją udziału Liceum Ogólnokształcącego w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Nidzicy w realizacji, w formie innowacji pedagogicznej,

„Programu CYBER.MIL z klasą” i została przeznaczona na wynagrodzenie dla nauczycieli uczących przedmiotów dodatkowych w roku 2022 oraz na zakup jednolitego ubioru 15 uczniów, którzy rozpoczną naukę w klasie I w roku szkolnym 2022/2023. Zadanie dofinansowano ze środków budżetu państwa Program: CYBER.MIL z klasą kwotą 39 840,00 zł, a całkowita wartość zadania wyniosła 49 800,00 zł.

— Rzeczywiście, liczba inwestycji oraz ogólna kwota pozyskanych środków zewnętrznych robią naprawdę ogromne wrażenie! W związku z tym, że zbliża się koniec 2022 roku, chcemy Pana zapytać o to, co czeka nas, mieszkańców powiatu nidzickiego, w nowym, 2023 roku.

— Koniec roku to dobry czas, na podsumowanie tego, co się wydarzyło. To czas, kiedy sprawdzamy, ile udało się nam zrobić, a ile jeszcze pozostało do zrobienia; czy zrealizowaliśmy nasze plany oraz czy ich realizacja przejdzie na kolejny rok.

W przyszłym roku, zgodnie z planowanym budżetem, chcemy kontynuować i realizować w sumie 31 zadań na kwotę prawie 40 000 000 zł, a jedną ze sztandarowych inwestycji będzie rozbudowa ulicy Warszawskiej oraz ulicy Sienkiewicza, przebudowa oraz wyremontować drogi na odcinkach Janowo – Ryki Borkowo (gr. woj.), Janowiec Kościelny – Bukowiec, w miejscowości Bukowiec oraz wiele, wiele innych, których nie sposób tu wymienić.

Choć czasy, w jakich nam przyszło funkcjonować nie są łatwe, musimy z podniesioną głową oraz nadzieją w sercu realizować nasze plany i zobowiązania. Cieszę się, że to był rok, kiedy znów otaczało mnie wiele życzliwych osób, które w mojej zawodowej pracy oraz codziennym życiu wsparły nasze wspólne przedsięwzięcia. Dziękuję państwu za wspólny czas, ogromne zaangażowanie, wszelką pomoc i słowa krytyki, dzięki którym powiat nidzicki zmienia się na naszych oczach każdego dnia!

Nasze priorytety to drogi, zdrowie i oświata

Starosta lidzbarski Jan Harhaj od lat powtarza, że dla zarządu powiatu priorytetem jest przebudowa i modernizacja dróg i konsekwentnie realizuje założone plany oraz projekty inwestycyjne powiatu.

Warto zauważyć, że od 2010 roku długość wyremontowanych dróg na terenie powiatu lidzbarskiego to już 127 km, a inwestycje na nich kosztowały 86 mln zł. To znakomity wynik w skali regionu.

— Stan infrastruktury drogowej to dla nas jeden z priorytetów — mówi Jan Harhaj, starosta powiatu lidzbarskiego. — Mamy świadomość, że w wielu miejscach przydałby się jeszcze gruntowny remont, ale nie da się tego zrobić od razu, dlatego staramy się pozyskiwać jak najwięcej funduszy na remonty dróg i je systematycznie naprawiać. Naszym głównym celem jest poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, ale też oczywiście podniesienie standardów technicznych naszych dróg. Chcemy też zapewnić spójność sieci dróg publicznych. Inwestycje drogowe mają kluczowe znaczenie dla powiatu lidzbarskiego. Wpływają nie tylko na komfort poruszania się i sytuację gospodarczą, ale, jak wspominałem, przede wszystkim na bezpieczeństwo użytkowników tych dróg.

— inwestycje w tej chwili prowadzi powiat lidzbarski? Mamy dość trudną sytuację gospodarczą...

— Dzisiejsza trudna sytuacja finansowa spowodowana napaścią Rosji na Ukrainę, a co za tym idzie nowa sytuacja geopolityczna i gospodarcza oczywiście utrudnia działania, jednak co roku powiat lidzbarski realizuje inwestycje drogowe. W tej

Jan Harhaj – starosta lidzbarski laureat II miejsca w kategorii Starosta w Plebiscycie Samorządowiec 2022

chwili w trakcie realizacji są dwie. Pierwsza z nich to przebudowa drogi między Lidzbarkiem Warmińskim a Wolnicą (to drugi etap inwestycji) oraz przebudowa nawierzchni brukowej na kostkę betonową przy ul. Podgórnej w Ornece. Niedawno w tym mieście zakończono przebudowę ulicy Warmińskiej i złożono pięć wniosków o dofinansowanie z Funduszu Dróg Samorządowych, które czekają na rozstrzygnięcie. Myślimy także o remoncie istniejących kładek na rzece Łynie.

— Bardzo ważnym tematem jest służba zdrowia. Jak wygląda sytuacja lidzbarskiego szpitala powiatowego?

— Powiat Lidzbarski wspiera wprowadzane zmiany w szpitalu, sukcesywnie przekazuje środki, dzięki którym możliwe były zakupy inwestycyjne, takie jak: kamera laparoskopowa, videoduode-

noskop, kardiomonitor, respirator, kolonoskop, pompa infuzyjna, wyposażenie oddziału urologicznego (cystoskop, rektor, ureterorenoskop, uretrotom optyczny, torwizyjny, laser) oraz finansowanie kształcenia średniego personelu medycznego. Cały czas prowadzimy działania związane z odtworzeniem oddziału wewnętrznego i zrobimy wszystko, aby był w strukturze Szpitala Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim. Chciałbym zauważyć, że w naszym województwie prawie co szósty mieszkaniec ma 65 i więcej lat. Jak wykazują statystyki, to aż 17,7 procent. Dla porównania w kraju ten wiek ma co piąty mieszkaniec. Tak więc biorąc pod uwagę starzenie się społeczeństwa, zauważam, że rośnie zapotrzebowanie na nowe usługi medyczne, takie jak zakład opiekuńczo-lecz-

niczy, czy oddział rehabilitacyjny. Poczyniliśmy już wiele działań w tym kierunku. W tej chwili w lidzbarskim zakładzie opiekuńczo-lecznym przebywa 39 pacjentów na 45 miejsc.

— A jak samorząd powiatu lidzbarskiego radzi sobie z inwestycjami w oświacie?

— Inwestycje prowadzone w placówkach oświatowych również są dla nas priorytetem. Realizujemy je w zależności od potrzeb i oczywiście możliwości finansowych. Nasze szkoły corocznie dostosowują systemy kształcenia do potrzeb rynku pracy i biorą pod uwagę zainteresowania uczniów. Nie ukrywam, że liczba uczniów maleje, a koszty utrzymania szkół i jednostek oświatowych lawinowo rosną, dlatego powiat lidzbarski dokonał restrukturyzacji swoich szkół, likwidując

Zespół Szkół i Placówek Oświatowych w Lidzbarku Warmińskim. Uczniów i majątek zlikwidowanej placówki włączył do Zespołu Szkół Zawodowych w tym samym mieście.

Pozwoliło zachować etaty pracowników, a uczniowie mają możliwość kontynuacji nauki. Obiekty infrastruktury zlikwidowanej szkoły są wykorzystywane jako dodatkowa baza dydaktyczna do kierunków kształcenia zgodnych z aktualnym zapotrzebowaniem rynku pracy. Aby zaoszczędzić na wydatkach osobowych, włączyliśmy obsługę finansową szkół ponadpodstawowych oraz poradni psychologiczno-pedagogicznej w Ornece do struktury Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Ornece, co pozwoliło na uniknięcie likwidacji etatów. W podobnym modelu funkcjonują szkoły w Lidzbarku Warmińskim przy zmniejszonym wymiarze etatowym.

Robimy wszystko, aby pozyskać jak najwięcej środków z zewnątrz. Pozyskaliśmy między innymi środki finansowe na wyposażenie dwóch pracowników w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Lidzbarku Warmińskim, to jest do pracowni informatyczno-językowej oraz do wyposażenia siłowni wewnętrznej, a także do Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Ornece w celu doposażenia pracowni informatyczno-językowej i geograficznej. Wartość projektu to około 400 tys. zł.

Podsumowując. Staramy się jak najskuteczniej realizować swoje zadania wiedząc, że w ten sposób mamy wpływ na rozwój naszego otoczenia, na kształtowanie naszej małej ojczyzny, w której mieszkamy i pracujemy. Aktywnie i skutecznie sięgamy po fundusze zewnętrzne, tu dodam, że powiat lidzbarski jest od lat wysoko w rankingach dotyczących zdobywania środków unijnych na inwestycje. To umożliwia nam realizację ważnych dla społeczności lokalnej

przedsięwzięć i inwestycji. Podejmujemy działania w wielu płaszczyznach życia społecznego i gospodarczego, a wszystko to z myślą o naszych mieszkańcach.

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA

Jednym z ważniejszych wyróżnień dla powiatu lidzbarskiego jest przyznanie urzędowi Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim Znak Jakości „Przyjazny Urząd”. Certyfikat w konkursie otrzymują jednostki, które stosują wysokie standardy jakościowe w swojej działalności związanej z obsługą klienta i świadczeniem usług publicznych, cechując się profesjonalizmem i rzetelnością w działaniach na rzecz swoich interesantów zewnętrznych oraz inwestując we własne zasoby w formach wpływających w sposób istotny na jakość pracy urzędników. W tym roku w rankingu „Wykorzystanie środków z UE” pisma samorządu terytorialnego „Wspólnota” powiat lidzbarski znalazł się w pierwszej piątce w kategorii powiaty.

Warto wspomnieć, że w roku 2015 w tej samej kategorii zajął miejsce drugie (ranking obejmował wydatki samorządów ze środków unijnych w latach 2004–2014), w 2016 roku zdobył pierwsze miejsce w rankingu podsumowującym wydatki inwestycyjne samorządów w latach 2013–2015 (w kategorii powiaty), w roku 2017 drugie miejsce w rankingu podsumowującym wydatki inwestycyjne samorządów w latach 2014–2016, w tej samej kategorii. W roku 2018 powiat lidzbarski został nagrodzony dwukrotnie – w kategorii powiaty, w rankingu podsumowującym wydatki inwestycyjne samorządów w latach 2015–2017 zajął trzecie miejsce i w tej samej kategorii, ale w rankingu podsumowującym wydatki inwestycyjne finansowane ze środków UE w latach 2014–2017 znalazł się na drugim miejscu, natomiast w roku 2020 roku uplasował się na miejscu drugim w rankingu za „Wykorzystanie środków funduszy z UE – inwestycje transportowe”, oczywiście w swojej kategorii, czyli powiaty.

Moje motto: być dla ludzi i z ludźmi

— W Plebiscycie Samorządowców 2022 zajęła Pani pierwsze miejsce w kategorii Prezydent i Burmistrz. Jakie to uczucie stać na scenie podczas Kongresu Przyszłości, w otoczeniu samorządowców, przedsiębiorców i odbierać taką nagrodę?

— Rzeczywiście to niezwykle miłe uczucie, gdy ludzie doceniają to, co się robi dla dobra ogółu, jakim się jest człowiekiem, czy współpracownikiem. Stojąc na scenie, byłam niezwykle dumna, ale i ogromnie wdzięczna moim mieszkańcom, bo to właśnie oni spowodowali, że byłam w tym miejscu. Serdecznie im dziękuję. Dziękuję wszystkim, którzy się do tego przyczynili, bo to niezwykle budujące, że w środowisku postrzegana jestem jako dobry gospodarz. To mnie motywuje jeszcze bardziej do dalszego działania. Ludzie są najlepszą motywacją, a ja – mimo wszystko – mam do nich niebywale szczęście.

— Jeśli chodzi o kontakt z mieszkańcami, to nie da się ukryć, że macie państwo bardzo dobre relacje.

— Być dla ludzi i z ludźmi. Takie przyświeca mi motto od samego początku. To ludzie są największą motywacją, a najlepszą inwestycją jest właśnie inwestycja w nich. Od kiedy objęłam urząd burmistrza, regularnie się z nimi spotykam. Ktoś nawet nazwał te spotkania maratonem, bo mamy aż 49 sołectw, a każde jest dla mnie tak samo ważne. Kiedy wybuchła pandemia, z uwagi na obostrzenia spotkania nie mogły się odbywać, ale ciężko było się odzwyczaić od czegoś, co sprawiało radość, wzmacniało więzi, integrowało, a często pozwalało przyjrzeć się sprawom z innej perspektywy. Wtedy pandemia zmusiła i poniekąd nauczyła nas, by kontakty przenieść do sieci. Co tydzień spotykałam się z mieszkańcami na tzw. nagraniach na żywo. Pytali o wszystko, a ja odpowiadałam lub zaradzałam ewentualnym problemom. Szczęśliwie wszystko powróciło do normy i staram się, mimo natłoku obowiązków,

Beata Sokołowska, Burmistrz Miasta i Gminy Biała Piska – laureatka I miejsca w kategorii Burmistrz w Plebiscycie Samorządowców 2022

wciąż odwiedzać sołectwa. Tak, by każdy mieszkaniec czuł, że jest ważny.

— Jest Pani pierwszą kobietą burmistrzem w historii gminy Biała Piska. W jednym z wywiadów stwierdzono nawet, że Biała Piska to miasto kobiet. Kobieta burmistrz, kobieta zastępczyni, kobieta sekretarz, a dookoła mnóstwo pań sottysek i Kół Gospodyń Wiejskich.

— Rzeczywiście coś w tym jest. Myślę, że pierwszą rzeczą, która to spowodowała jest fakt, że jestem pierwszą kobietą – burmistrzem w historii gminy i to prawdopodobnie ośmieliło inne kobiety do wyjścia z domów i zaangażowania się w sprawy społeczności. A po drugie, taki był jeden z moich priorytetów – poruszyć inicjatywy oddolne, by mieszkańcy byli współtwórcami projektów, by zmieniali przestrzeń publiczną na taką, w której chcą przebywać. Do dzisiaj moi mieszkańcy zrealizowali

kilkadziesiąt projektów, których są twórcami od A do Z, za co im serdecznie dziękuję, i wciąż mają pomysły na kolejne. Swojego czasu okrzyknięto ich nawet liderami inicjatyw oddolnych w naszym powiecie. Jestem z nich niebywale dumna. Jeśli chodzi o sołtysów, to statystycznie więcej jest kobiet niż mężczyzn, a Kół Gospodyń Wiejskich mamy aż 9 i na tym prawdopodobnie się nie skończy. Nieoficjalnie już wiem, że niebawem powstaną dwa kolejne, a przecież zaczęliśmy od zera. Każde z nich jest na swój sposób wyjątkowe, każde specjalizuje się w czymś innym. Rywalizacja też jest, ale taka zdrowa. Nawet powiedziałabym, że to bardziej mobilizacja i motywacja. Jak widać w naszej społeczności, to właśnie w znacznej mierze kobiety przejęły inicjatywę. Wiele z nich wyszło z domów, odkryło swoje pasje, talenty. I tak

wspólnie w tym działamy już od czterech lat. To jedna z najpiękniejszych przygód, w której mogę uczestniczyć. Zasadą kobiet jest także Ośrodek Wsparcia Kryzysowego w Kumielesku, pierwsze tego typu miejsce w powiecie piskim. Niedawno właśnie uroczyście je otwieraliśmy. Placówka jest schronieniem dla tych, którzy np. doświadczyli przemocy w rodzinie. Jest tymczasowym miejscem do życia, gwarantującym bezpieczeństwo i dach nad głową. Z czasem będą tu także prowadzone m.in. warsztaty dla kobiet, zajęcia z samoobrony, a pomoc znajdą także seniorzy, w szczególności ci, którzy przeszli COVID-19. Będą mogli liczyć na rehabilitację ruchową. Serdeczne podziękowania i gratulacje składam Stowarzyszeniu „Kobieta na Plus”, na czele z Barbarą Wyłudęk. To właśnie z tym stowarzyszeniem podjęliśmy współpracę i pomysł

na taki ośrodek wyszedł z ich inicjatywy.

— Skoro już mowa o inwestycji. Jak Biała Piska ma się obecnie?

— Ze spraw takich aktualnych, to widzieliśmy koncepcję na zagospodarowanie naszego parku miejskiego według opracowanego Programu Funkcjonalno-Użytkowego. Powiem tak... Zapowiada się, że będzie pięknie i naturalnie. Park będzie zrewitalizowany, co jest pokłosiem otrzymanego dofinansowania z rządowego programu Polski Ład. W trybie „Zaprojektuj i wybuduj” ma być wykonany m.in. amfiteatr ze sceną i widownią, nagłośnienie, ścieżki przyrodniczo-edukacyjne, pieszo-rowerowe, toalety publiczne z przepompownią, nowe alejki, budynek socjalno-gospodarczy. Mają być wymienione oprawy oświetlenia i dobudowanie linie, teren ma być uzbrojony w przyłącza wodno-kanalizacyjne itd. Widzieliśmy szkic, który bardzo nam się spodobał, bo zakłada to, na czym nam bardzo zależało – akustyka, funkcjonalność, naturalny wygląd, zachowanie tego, co dała nam natura.

Będziemy modernizowali oczyszczalnię ścieków, na którą otrzymaliśmy też dofinansowanie w kwocie ponad 10 milionów złotych. Jest to jedna z największych inwestycji realizowana przez naszą gminę. W ramach inwestycji będzie wybudowany m.in. bioreaktor, osadnik wtórny, magazyn i budynek techniczny do przeróbki osadu. Tak, by gminna oczyszczalnia ścieków miała w pełni tzw. moc przerobową. Trwa budowa toru rowerowego, tzw. pumptracka. To będzie pierwszy tego typu tor. Podłoże wykonane będzie ze specjalnej nawierzchni, będą zakręty, garby, a bardziej fachowo – muldy i bandy. Parę dni temu od powiatu piskiego kupiliśmy działkę za stadionem miejskim w Białej Piskiej. Właściwie to dwie o łącznej powierzchni około 1,3 ha za prawie 28,5 tysiąca złotych. Po to, by mógł powstać tam stadion pełnowymiarowy, taki z prawdziwego zdarzenia, profesjonalny, do użytku

piłkarzy i mieszkańców, z parkingiem. Pierwszy tak profesjonalny w naszej gminie. Kolejnym krokiem będzie poszukiwanie źródła dofinansowania tej sportowej inwestycji.

Niedawno podpisaliśmy umowę na zagospodarowanie przestrzeni publicznej nad stawem. W ramach projektu będą zamontowane ławki parkowe, stoły do gry w szachy, chińczyka, piłkarzyki, stojaki na rowery, kosze na śmieci, stacja solarna i lampy solarne z czujnikiem ruchu, a teren będzie zazieleniony. Wykonamy też klomb gabionowy od którego będą odchodzić dwa ciągi piesze: pierwszy w kierunku domu kultury, a drugi w kierunku centrum. I co ważne, będziemy mieli dwóch nowych lekarzy. To już pewne. Do końca grudnia będą wspomagać lekarza, który jeszcze jest, a od stycznia już będą samodzielni.

— A jaki szykuje się budżet na kolejny rok?

Projekt budżetu liczy kilkadziesiąt stron, wyliczeń, zaplanowanych wydatków inwestycyjnych. To właśnie w 2023 roku, patrząc z perspektywy kilkunastu lat, będzie wykonana ich rekordowa liczba na kwotę ponad 20 milionów złotych. To, co zaplanowaliśmy i wykonamy w 2023 roku to efekt prac z roku bieżącego – opracowanie wniosków, które w rezultacie przyniosły rekordową kwotę dofinansowań. To będzie niesamowicie ciężki rok pod względem liczby wykonanych inwestycji i ich zakresu, a zarażem bardzo wdzięczny, bo będziemy realizować też jedną z największych inwestycji w historii naszej gminy. Projekt budżetu wykazuje dochody gminy w wysokości ponad 65 milionów złotych i wydatki w wysokości ponad 74 milionów złotych. Z uwagi na liczbę zaplanowanych inwestycji, pozyskanych dofinansowań, a przy niektórych inwestycjach wymogu wkładu własnego, zaplanowaliśmy zaciągnięcie obligacji, które są dla budżetu gminy mniej obciążające niż kredyt, a bez których nie byłibyśmy w stanie zrealizować zaplanowanych inwestycji.

Elżbieta Życzwyk

Dobry gospodarz pracuje nie tylko w urzędzie

— Panie burmistrzu, przyzwyczajam nas pan do tego, że rokrocznie staje na podium zwycięzców naszego plebiscytu. Obecnie to II miejsce, czyli wyższe niż w roku 2021, serdecznie gratuluję. Jakie to uczucie kolejny raz być w gronie laureatów Samorządowca Roku?

— Zajęcie drugiego miejsca Plebiscyte na Samorządowca 2022 roku to ogromny zaszczyt i jeszcze większa wdzięczność wobec wszystkich, którzy zauważają naszą pracę, którzy zainteresowali się plebiscytem i poświęcili swój czas na oddanie głosu. Moja wdzięczność skierowana jest przede wszystkim do współpracowników i radnych Rady Miejskiej Ruciane-Nida, bo to dzięki nim, ich pracy, zaangażowaniu i podjętych mądrych decyzjach, mogliśmy zrealizować to, co zauważają mieszkańcy naszej gminy. Drugie miejsce to dalsza motywacja do pracy na rzecz mieszkańców i ich rodzin – to bodziec, który pomimo niepowodzeń daje siłę, aby dalej realizować zamierzony cel.

— Zdobyte miejsce potwierdza, że jest pan dobrym gospodarzem. Ma pan swoją receptę na sukces?

— Najważniejszy jest na pewno dialog oraz umiejętność słuchania merytorycznych argumentów, ponieważ każdy z nas ma wiedzę na dany temat, doświadczenie i inne postrzeganie konkretnego problemu, dlatego przy dużych inwestycjach, strategicznych dla miasta i gminy ich realizacja poprzedzana jest konsultacjami społecznymi. Bycie dobrym gospodarzem to umiejętność, której uczy codzienność, ponieważ dobry gospodarz – samorządowiec, pracuje nie tylko w urzędzie, ale jest aktywny w terenie, wśród mieszkańców i ich problemów. Dobry gospodarz dla dobra swoich mieszkańców potrafi otwierać drzwi – nawet te, które są przed nim zamknięte –

Piotr Feliński, Burmistrz Miasta i Gminy Ruciane-Nida – laureat II miejsca w kategorii Burmistrz w Plebiscycie Samorządowiec 2022

oraz pozyskiwać fundusze ze wszystkich możliwych źródeł. Tutaj przytoczę porównanie kształtowania się budżetu gminy na przełomie ostatnich 10 lat, gdzie dla przykładu dochód gminy ogółem dla roku 2012 według wykonania wynosił około 25 mln zł. przy deficycie przeszło 2 mln zł., a w roku 2021 już powyżej 42 mln zł. z nadwyżką ponad 1 mln zł.

— Rozwój gminy to przede wszystkim inwestycje. Proszę powiedzieć jakie

zadania zaplanowano w przyszłym budżecie. Czy gmina planuje inwestycje wieloletnie?

— Rok 2023 to nie tylko kontynuacja zadań rozpoczętych w ramach inwestycji wieloletnich, ale też planowane są mniejsze i większe inwestycje realizowane z budżetu gminy, jak również współfinansowane z pozyskanych funduszy zewnętrznych czy programów rządowych. Będziemy kontynuowali m.in. Mazurską Pętlę Rowero-

wą, termomodernizację budynków użyteczności publicznej czy adaptację wieży wodnej na Centrum Turystyki, Kultury i Rozwoju Społecznego. Dużym przedsięwzięciem będzie kontynuacja projektu związanego z zagospodarowaniem brzegów jeziora Guzianka Duża wraz z przyległymi terenami zieleni miejskiej i dawnego tartaku. Zagospodarowanie ponad 14 ha terenu po byłym tartaku, nabytego w drodze przetargu przez gminę,

to inwestycja związana z budową wewnętrznego portu jachtowego, strefy obsługi turystyki wodnej, pieszej i rowerowej, terenów urządzonej zieleni miejskiej oraz ogólnodostępnej strefy wypoczynku nad wodą. Oprócz inwestycji strategicznych zaplanowane zostały również te związane z budową, przebudową i remontami dróg gminnych czy modernizacją oświetlenia. W ramach tej modernizacji przewidujemy wymianę lamp istniejących na energooszczędne oraz wykonanie nowej infrastruktury oświetleniowej. Na stadionie miejskim przy ul. Słonecznej w Rucianem-Nidzie zajmiemy się modernizacją trybun. Przewidujemy również kontynuację modernizacji infrastruktury drogowej obejmującej: remont drogi Karwica kolonia, przebudowę drogi gminnej Wygryny – Iznota oraz Wygryny – Rucianem-Nidzie i dojazdu do miejscowości Piaski, modernizację ul. Lipowej, Leśnej, 11-go Listopada, Białe Osiedle i ul. Podleśnej, drogi Nowa Ukta – Kadzidłowo oraz wykonanie chodników przy ul. Gwarnej i rozbudowa parkingu przy ul. Kolejowej. W ramach modernizacji infrastruktury drogowej przy ul. Białe Osiedle planowana jest modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej. Zaplanowano również modernizację budynku Szkoły Podstawowej Nr 1 w Rucianem-Nidzie poprzez budowę komunikacji zewnętrznej i wewnętrznej oraz świetlic wiejskich w Ukie, Galkowie i przy ul. Mazurskiej w Rucianem-Nidzie czy utworzenie miejsc odpoczynku, sportu i rekreacji. Bardzo istotną inwestycją, o której należy wspomnieć, będzie inwestycja związana z powiększeniem istniejącego cmentarza komunalnego przy ul. Cichej w Rucianem-Nidzie. Budżet roku 2023 oprócz inwestycji w infrastrukturę przewiduje też zakup nieruchomości oraz zmiany doku-

mentów planistycznych (studium uwarunkowań i planów miejscowych).

— Imponujące, muszę przyznać. Podsumowując dotychczasowe osiągnięcia, proszę zdradzić, jakie jeszcze ma pan plany na najbliższy czas.

— Mam oczywiście bardzo dużo pomysłów i związanych z tym planów, a jeszcze więcej potrzeb, które muszą być krojone na miarę budżetu gminy i możliwych do pozyskania środków zewnętrznych. Priorytetem na najbliższy okres są inwestycje wpisane do projektu budżetu na rok 2023. Największym jednak wyzwaniem jest realizacja zagospodarowania terenu po byłym tartaku wraz z nabrzeżem jeziora Guzianka Duża. Jest to bardzo istotna dla rozwoju gminy inwestycja, otwierająca Rucianem-Nidzie na Szlak Wielkich Jezior Mazurskich zwłaszcza po wybudowaniu śluzy Guzianka II oraz już rozpoczętym remontem śluzy Guzianka I. Planowany do budowy wewnętrzny basen portowy w miejscu wyznaczonym zgodnie z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla tego terenu zwiększy przestrzeń cumowniczą dla szerszej rzeszy żeglarzy, którzy będą mogli skorzystać już z istniejącej bazy turystycznej, gastronomicznej, hotelowej czy pensjonatowej. Budowa parkingów pozwoli na jej wykorzystanie nie tylko przez turystów korzystających z walorów turystycznych gminy, ale również przez osoby będące gośćmi tylko przejazdem. Zagospodarowanie przeszło 14 ha po byłym tartaku będzie miało za zadanie zwiększenie już istniejącej bazy gastronomicznej przy ul. Dworcowej, a nie jej wyeliminowanie. Ponadto specyfika regionu oraz typowo turystyczny charakter gminy determinuje do podejmowania działań umożliwiających przedłużenie sezonu.

Elżbieta Żywczyk

Samemu nic się nie osiągnie

„Zespół” – to jedno słowo, odmieniane przez wszystkie przypadki, powraca jak mantra w wywiadzie z Jackiem Kosmałą, Burmistrzem Nidzicy, który od lat jest jednym z najpopularniejszych samorządowców w województwie warmińsko-mazurskim.

– Kolejny plebiscyt na samorządowca i kolejne wyróżnienie. Od lat cieszy się Pan niestabnącą popularnością.

– Przyznam szczerze, że w natłoku spraw wypadło mi z głowy, że organizują państwo ten plebiscyt. Niemniej to bardzo miłe uczucie znaleźć się w gronie laureatów, szczególnie, że jest to głosowanie mieszkańców. To dowodzi, że działania, które od lat podejmujemy jako zespół, są słuszne i cieszą się poparciem społeczeństwa.

– Mówi Pan o zespole, chociaż to nagroda indywidualna.

– Zgadza się, jednak nawet najlepszy lider bez dobrego zespołu nic nie osiągnie. Wyróżnienie tego typu jest tego najlepszym dowodem. Przez wiele lat prowadziłem własny biznes. Szybko się nauczyłem, że żeby osiągnąć sukces, muszę mieć zespół ludzi, którzy tak jak ja potrafią ciężko pracować i cały czas chcą się rozwijać. A moim zadaniem jest im to umożliwić – dać im narzędzia i okazję do pokazania tego, co w nich najlepsze. Praca w samorządzie tylko mnie w tym przekonaniu utwierdziła.

– Gmina Nidzica od lat się zmienia. Widać to gołym okiem.

– I to jest właśnie wynik tej pracy zespołowej. Praca w samorządzie to realizowanie działań z całego spektrum życia społecznego. To infrastruktura, która umożliwia codzienne funkcjonowanie: drogi, chodniki, kanalizacja, ogrzewanie, oświetlenie. To oświata: od infrastruktury przez bezpieczeństwo do edukacji. To pomoc społeczna: codzienna walka z wykluczeniem, pomoc osobom nieradzącym sobie w życiu, to wszelkiego rodzaju wsparcie i dodatki. To gospodarka przestrzenna: świadome i planowe zagospodarowywanie przestrzeni. To gospodarka odpadami. To modernizacja infrastruktury. To wreszcie kultura. I sport. To rów-

Jacek Kosmała, Burmistrz Nidzicy – laureat III miejsca w kategorii Burmistrz w Plebiscycie Samorządowiec 2022 (na zdjęciu w towarzystwie Agnieszki Weder-Grygielewicz, Dyrektora ds. Marketingu i Reklamy „Gazety Olsztyńskiej” i „Dziennika Elbląskiego” oraz Macieja Matery, Prezesa i Redaktora Naczelnego „Gazety Olsztyńskiej” i „Dziennika Elbląskiego”)

niez wsparcie przedsiębiorców. Umożliwienie im realizacji ich planów i zamierzeń. Przecież nie da się jednoosobowo ciągnąć tego wózka. Żeby to funkcjonowało sprawnie i cały czas się rozwijało, nie wystarczy jako burmistrz powiedzieć: „proszę to zmienić”, „proszę to poprawić”, „proszę to zbudować”. Trzeba przede wszystkim zaplanować działania z dużym wyprzedzeniem i konsekwentnie dążyć do ich realizacji, nie zapominając przy tym o żadnym aspekcie. Moje podejście jest takie, że nie ma rzeczy ważnych i mniej ważnych. Musimy się rozwijać równomiernie w każdym aspekcie. Musimy stworzyć mieszkańcom możliwość rozwoju i komfortowe warunki życia. Wiadomo, że nawet najszczerze chęci i najcięższa praca nie zawsze wystarczą, żeby osiągnąć zamierzony cel, ale naj-

ważniejsze jest to, by być konsekwentnym i się nie poddawać.

– No więc co oprócz chęci i ciężkiej pracy potrzebne jest, by ciągnąć ten wózek?

– Pieniądze. A tych, jak wszyscy dobrze wiemy, zawsze jest za mało. Budżet samorządu to w dużym skrócie subwencje państwowe i wpływy z podatków. To nawet przy bardzo oszczędnym działaniu starczy na realizację podstawowych działań. Dlatego od początku mojej pracy jako burmistrz Nidzicy założyłem sobie realizację zadań pod warunkiem pozyskania na to środków zewnętrznych. Przez te osiem lat udało nam się jako urzędowi, jednostkom organizacyjnym, spółkom gminnym pozyskać grubo ponad 100 milionów złotych! A to dziesiątki kilometrów dróg, modernizacja infrastruktury publicznej, placówek oświatowych, rozbudowa

kanalizacji, ciepłowni. Nie zrobilibyśmy tego, gdyby nie praca zespołowa. A żeby to było możliwe, potrzebne było zaangażowanie wszystkich, bez wyjątku. W gminie każdy ma określone zadania, które musi realizować. Bez odpowiedzialnego współdziałania ze sobą to byłoby niemożliwe. Moją rolą jest dbać o to, by to współdziałanie trwało, i szukać rozwiązań problemów, które często się piętrzą. Co zaś się dotyczy pozyskiwania środków, od zawsze powtarzam, że samym chceniem się nie robi. Nawet najlepiej napisany projekt często nie wystarczy, jeżeli się nie wykorzysta wszystkich możliwości, nie zapuka do każdych możliwych drzwi.

– Ostatni rok nas jako społeczeństwa nie rozpieszcza. Jak to wygląda w samorządzie?

– Identycznie. Jest takie, zdawałoby się, oklepne powiedzenie mówiące

o tym, że budżet samorządu niczym nie różni się od budżetu domowego. Ale tak faktycznie jest. W ciężkich czasach przyszło nam jeszcze ciężiej pracować. Nie mam więcej pracowników. Nie mam więcej czasu. Nie mam większych możliwości. Amimo to w ostatnim roku jako zespół udało nam się wygenerować rekordowe oszczędności, jednocześnie pozyskując rekordowe dofinansowania i zrealizować rekordową liczbę inwestycji! Każdy, bez wyjątku, na to ciężko pracował, poczynając od wydziałów urzędu: techniczno-inwestycyjnego, gospodarki komunalnej, pozyskiwania środków, organizacyjny, finansowy, przez jednostki organizacyjne: Nidzicki Ośrodek Kultury, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, biblioteka, placówki oświatowe,

które są nadzorowane i obsługiwane przez Centrum Usług Wspólnych, skończywszy na naszych spółkach, które niezmordowanie realizują nie tylko swoje obowiązki, ale i plany inwestycyjne, czyli wod.-kan. i PUGK. To jest właśnie ten mój zespół, bez którego nic bym nie zdziałał. No i oczywiście bez zrozumienia i wsparcia, a często nawet kuksańca (śmiech!) od radnych z rady miejskiej, którzy pilnują każdej złotówki, każdej złożonej publicznie deklaracji i szukają rozwiązań problemów swoich wyborców. Oczywiście nie jest tak, że wszystko nam się udaje. Jest cała masa rzeczy, cała masa spraw, które cały czas czekają na rozwiązanie, realizację. Ale to nie jest tak, że o nich nie myślę czy nie zamierzam rozwiązać. Niektóre rozwiązania potrzebują po prostu więcej czasu.

Najważniejsze są potrzeby mieszkańców

Gmina Stawiguda jest jedną z najszybciej rozwijających się gmin wiejskich w kraju. O tym, z jakimi wyzwaniami się to wiąże, a także o tym, czy Stawiguda stanie się miastem, mówi wójt gminy Michał Kontraktowicz.

– Obejmując stanowisko wójta, zapewne miał Pan plan na rozwój gminy Stawiguda? Jakie to były plany, co udało się zrealizować? Z czego Pan jest szczególnie dumny?

– Oczywiście, mógłbym snuć mniej lub bardziej śmiało wizje rozwoju gminy, budować niezwykle opowieści, ale nie tak postrzegam pełnienie funkcji wójta. Nakreślenie głównego celu na tę kadencję nie było dla mnie trudne, bo jestem mieszkańcem naszej gminy od wielu lat. Zależało mi na tym, by każdy mieszkaniec i każda mieszkanka czuli się ważni, ale także odpowiedzialni za decyzje dotyczące gminy, której wszyscy jesteśmy gospodarzami. Dlatego też od samego początku postawiłem na bardzo częsty kontakt z mieszkańcami. Spotykamy się w różnych okolicznościach, zwłaszcza podczas spotkań sołeckich. Rozmawiamy o tym, co naprawdę mieszkańcom jest najbardziej potrzebne, jakie obszary funkcjonowania gminy należy poprawić. A codzienne obowiązki wójta to realizacja potrzeb mieszkańców. To przede wszystkim budowa i modernizacja dróg, rozbudowa bazy edukacyjnej, inwestowanie w infrastrukturę społeczną, kulturalną. W każdym z tych elementów działamy na podstawie potrzeby mieszkańców. Tak więc moją wizją rozwoju jest codzienna praca nad tym,

Michał Kontraktowicz – Wójt Gminy Stawiguda, laureat I miejsca w kategorii Wójt w Plebiscycie Samorządowiec 2022 oraz Maciej Matera, Prezes i Redaktor Naczelny „Gazety Olsztyńskiej” i „Dziennika Elbląskiego”

by w naszej gminie dobrze się żyło, pracowało, planowało przyszłość. Mamy piękne tereny do mieszkania, rekreacji, ale także doskonałe warunki inwestycyjne, dlatego zabiegam o przyciągnięcie do naszej gminy inwestorów, którzy tworzyć będą tu nowe miejsca pracy.

– Gdyby jednak miał Pan wymienić najważniejsze inwestycje w gminie w ostatnich latach, to na co zwróciłby Pan uwagę?

– To bardzo trudne pytanie. Tych inwestycji było niezwykle dużo, a dla każdego z nas inne inwestycje będą tymi najważniejszymi, czy to ze względu na umiejscowienie, czy zaspokojenie najistotniejszych potrzeb. Na pewno tymi inwestycjami, które są istotne dla wszystkich są drogi, z którymi mieliśmy bardzo duży problem w gminie. Dziś mogę powiedzieć, że dużą część z nich zrobiliśmy, jesteśmy w trakcie poprawy lub poszukujemy środków na realizację tych zadań. Do tej pory poprawiliśmy ponad

20, w tym powiatowych, dróg i ulic. To bardzo dużo. Niezwykle istotną inwestycją, której jednak nie wiadać bezpośrednio, jest budowa oczyszczalni ścieków za blisko 20 milionów złotych. To ona zapewnia nam możliwość stałego odbioru ścieków z domów, co jest niezwykle istotną potrzebą mieszkańców. Ważną inwestycją jest także rozbudowa szkoły w Bartągu. Trzeba też wspomnieć o budowie Gminnego Ośrodka Kultury, czy o rewitalizacji starej kaplicy ewangelickiej. Co ważne, budujemy także wiele ścieżek pieszo-rowerowych, które stają się znakomitą uzupełnieniem komunikacji w gminie, a także poprawiają bezpieczeństwo mieszkańców. Sprzyjają one także rekreacji na naszych pięknych terenach. Tak więc, podsumowując, nie jestem w stanie podać spektakularnego projektu inwestycyjnego, ale to właśnie postrzegam w kategorii sukcesu, gdyż nasze życie składa się z wielu sfer, elementów, które muszą

zostać zaspokojone, by w naszej gminie żyło się jak najlepiej i właśnie tak postrzegam inwestycje. Nie chodzi o spektakularne wartości finansowe, ale o to, czy naprawdę ułatwiają życie. Ja jestem bardzo zadowolony także z tego, że inwestycje są prowadzone w każdym – podkreślam – w każdym sołectwie.

– Wspomniał Pan o bezpieczeństwie. To oczywiście bardzo ważna kwestia. Pamiętam, że kilka miesięcy temu rozmawialiśmy o rozbudowie gminnego monitoringu?

– Ten projekt zakłada instalację około 60 kamer wraz z częściową wymianą oświetlenia. Liczę, że na wiosnę otrzymamy pozwolenia na jego budowę. Ale bezpieczeństwo to także przebudowa wielu przejść dla pieszych, mamy już zrealizowanych ich ponad 20. Są nowoczesne, oświetlone, z wyniesieniem, z sygnalizacją.

– Pozostając w temacie inwestycji, nie sposób nie wspomnieć o rozwoju łódzkiego w Gryźlinach?

– To jest projekt długofalowy, prowadzony wspólnie ze starostwem olsztyńskim. Pracujemy, by ten teren ożywić i to się nam udaje. Mieliśmy tego przykład w tym roku, kiedy to zorganizowaliśmy na lądowisku piknik lotniczy, na który przybyło – czego zupełnie się nie spodziewaliśmy – około 10 tysięcy osób. To także realizacja targów rolniczych, która przyciągnęła nawet 30 tysięcy odwiedzających, a więc kolejny powód do zadowolenia. Ale równolegle, trwa budowa kolejnego hangaru, co pozwoli przyjąć większą liczbę samolotów. Wcześniej powstał dodatkowy zbiornik dla paliwa lotniczego. Będziemy także przy lądowisku tworzyć strefę gospodarczą, która ma przyciągnąć nowych inwestorów. Zabiegamy o otrzymanie środków zewnętrznych na realizację tej inwestycji.

– Gmina się prężnie rozwija. Wedle ostatnich danych Stawiguda jest miejscowością w kraju, w której

statystycznie najbardziej powiększyła się liczba mieszkańców. Czy w przyszłości Stawiguda stanie się miastem, a pan wójt – panem burmistrzem?

– Zaczniemy od bardzo szybko rosnącej liczby mieszkańców naszej gminy. To oczywiście wielki powód do radości, że to właśnie z naszą gminą ludzie chcą wiązać swoją przyszłość i tu tworzą swoje miejsce do życia, ale pamiętajmy, że to również nowe wyzwania i wzrost liczby potrzeb do zaspokojenia. I tu z pomocą przychodzi to, że jako tak zwana bogata gmina dysponujemy środkami, które możemy wykorzystać na wkład własny w szereg projektów, na które staraliśmy się pozyskiwać środki zewnętrzne. To dzięki temu, że tak dużo inwestujemy, jesteśmy stosunkowo bogatą gminą. Nie oznacza to jednak, że myślimy o zmianie charakteru z gminy wiejskiej na miejsko-wiejską. W mojej ocenie mamy więcej korzyści jako gmina wiejska.

Nasi mieszkańcy mogą czuć się bezpiecznie

To moje miejsce na ziemi. Tu spotkało mnie to, co najpiękniejsze i najlepsze w życiu – tak o gminie Milejewo mówi jej wójt Krzysztof Szumała, który w rozmowie z nami opowiada o tym, z jakimi wyzwaniem musiał zmierzyć się w bieżącym roku i jakie ma plany na kolejny.

— Rok 2022 dobiega końca, jaki był dla gminy Milejewo? Jakie zadania udało się zrealizować? Jakie przeszkody udało się pokonać? Nad czym nadal trzeba popracować?

— Mijający rok jest kolejnym rokiem wyjątkowej pracy nad realizacją zaplanowanych zadań, których realizacja ma podnieść poziom i komfort życia naszych mieszkańców. Zmieniająca się wokół rzeczywistość, pojawiające się problemy z galopującą inflacją, skokowym wzrostem cen robót budowlanych i materiałów nie ułatwiają realizacji zaplanowanych inwestycji. Jeżeli do tego dodamy rosnące koszty codziennego funkcjonowania samorządu i jego jednostek — szkoły, przedszkola, ośrodka pomocy społecznej, świetlic czy jednostek OSP, to mamy obraz skali problemów do rozwiązania.

Dzięki temu, że od kilku lat realizujemy inwestycje, które docelowo pozwalają obniżyć koszty funkcjonowania, możemy w miarę bezpiecznie pełnić naszą służbę na rzecz lokalnej społeczności. Realizowane w latach ubiegłych i kontynuowane w roku 2022 inwestycje dotyczące termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, modernizacji oświetlenia ulicznego, które od początku tego roku w całej gminie wymieniliśmy na LED-owe, połączenia szkoły podstawowej i przedszkola w jeden zespół oraz kolejnej już racjonalizacji wydatków bieżących zapewniają nam bezpieczeństwo finansowe.

Dzięki tym działaniom nie planujemy wprowadzenia nauczania zdalnego w naszych placówkach oświatowych, wyłączenia oświetlenia ulicznego czy ograniczania kursowania komunikacji zbiorowej. Nasi mieszkańcy mogą czuć się bezpiecznie.

Mimo tych problemów, które mają wszystkie sa-

morządy, staramy się nie ograniczać wykonania zaplanowanych inwestycji. Dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym przebudowujemy drogi, budujemy centrum sportowo-rekreacyjne, zagospodarowujemy przestrzeń publiczną w poszczególnych miejscowościach, co podnosi estetykę i stwarza nowe miejsca do rekreacji.

Po zakończeniu trzech projektów inwestycyjnych z udziałem środków UE nasi partnerzy — Towarzystwo Przyjaciół Dzieci i Stowarzyszenie Inicjatyw Rodzinnych — mogli rozpocząć prowadzenie odpowiednio Klubu Malucha i Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii.

Realizując liczne inwestycje, wydając z budżetu gminy coraz większe środki finansowe na funkcjonowanie oświaty i nowe zadania nakładane na samorządy oraz skokowe wzrosty nakładów na zadania bieżące, terminowo spłacamy kredyty zaciągnięte jeszcze przed 2014 rokiem, a więc jeszcze przed objęciem przeze mnie — z woli mieszkańców — urzędu wójta. Od 2015 roku nie posiłkowaliśmy się żadnymi kredytami ani pożyczkami. Przez te lata budżet gminy wzrósł z 11 mln zł do ponad 38 mln w roku 2022, a wydatki majątkowe stanowią obecnie blisko 45 procent budżetu.

— Jakie plany na nadchodzący 2023 rok?

— To będzie kolejny rok ciężkiej pracy na rzecz naszych mieszkańców. W planach mamy dokończenie rozpoczętych inwestycji oraz realizację nowych. W projekcie budżetu na 2023 rok zapisaliśmy dochody w wysokości ponad 36 mln zł, a wydatki blisko 39 mln zł, z czego planujemy na inwestycje przeznaczyć ponad 60 procent wydatków.

Za tymi suchymi cyframi kryje się wysiłek i olbrzymie zaangażowanie mo-

Krzysztof Szumała, Wójt Gminy Milejewo w Plebiscycie Samorządowiec 2022 zdobył II miejsce w kategorii Wójt

ich współpracowników, którzy razem ze mną posiadli umiejętność pisania wniosków i pozyskiwania środków finansowych na planowane inwestycje, ich realizację i końcowe rozliczenie.

Moja wizja rozwoju gminy Milejewo nie mogłaby być realizowana bez współpracowników, ale również bez przychylności Rady Gminy, która akceptuje moje wnioski i propozycje poprawy poziomu życia mieszkańców naszej gminy.

Muszę również podkreślić bardzo dobrą współpracę z sąsiednimi samorządami, radą i zarządem Powiatu Elbląskiego, samorządem województwa warmińsko-mazurskiego, posłami z naszego regionu, przedstawicielami admini-

stracji rządowej, wieloma instytucjami państwowymi i sektorem pozarządowym.

Jesteśmy otwarci na dyskusję, pomysły i wspólne działania zarówno z naszymi mieszkańcami, jak i każdą osobą życzliwą naszej gminie.

— Od kilkunastu lat mieszka pan w Milejewie, jak zmieniło się z czasem? Dlaczego stało się pana domem?

— W samym Milejewie mieszkam dopiero kilkanaście lat, ale na terenie gminy Milejewo rzeczywiście kilkadziesiąt. Jest to moje miejsce na ziemi. Tu spotkało mnie to, co najpiękniejsze i najlepsze w życiu. Mieszkając na tych terenach, założyłem rodzinę, urodzili się nam dzieci, z których oboje z żoną jeste-

śmy dumni, zbudowaliśmy rodzinny dom. Prawie całe moje życie zawodowe jest związane z tą gminą. Znam się z większością mieszkańców, jestem jednym z nich. Z każdym porozmawiam, nie unikam trudnych tematów, staram się pomagać w rozwiązywaniu problemów, z którymi zwracają się do mnie mieszkańcy.

Myślę, że zmiany, które przez te lata nastąpiły w naszej gminie, wszystkie inwestycje — zarówno te małe, lokalne, polegające na tworzeniu miejsc rekreacji i wspólnych spotkań, zagospodarowania centrów wsi, jak i te duże, drogowe, wodno-kanalizacyjne, termomodernizacyjne i energooszczędne — są zauważalne przez mieszkańców i wpływają na poziom ży-

cia. Jeżeli do tego dodamy wiele działań wspomagających osoby potrzebujące pomocy, w tym teleopiekę dla osób samotnych i schorowanych, to mamy obraz zmian, które nastąpiły na przestrzeni ostatnich lat.

— Co motywuje pana do działania? Czy współpraca z lokalną społecznością jest ważna w pańskiej codziennej pracy?

— Gmina Milejewo w kategorii gmin wiejskich jest wymieniana w rankingach niezależnych instytucji i ekspertów jako miejsce, gdzie warto żyć. Coraz częściej spotykam się w rozmowach z mieszkańcami, radnymi, sołtysami czy członkami organizacji pozarządowych ze słowami wsparcia i podziękowania za zmiany, jakie zachodzą w poszczególnych miejscowościach naszej gminy. A że słucham ludzi i staram się w miarę możliwości, realizować ich pomysły i wspólnie ustalać kierunki zmian czy kolejność inwestycji, to tych głosów zadowolenia jest coraz więcej, co zaowocowało zdobyciem tytułu wójta roku 2021 w plebiscycie „Gazety Olsztyńskiej” i „Dziennika Elbląskiego” na najpopularniejszego samorządowca, a w tegorocznej edycji zajęciem wysokiego drugiego miejsca.

— Gdzie widzi się pan za 10 lat?

— Wierzę, że nie zabraknie mi, jak dotychczas, wrażliwości na ludzką krzywdę. Dalej będę chciał służyć pomocą i wsparciem każdemu, kto się o to zwróci lub będzie takiego wsparcia potrzebował.

Ciągle będę mieszkańcem naszej pięknej i rozwijającej się gminy Milejewo. Będę przebywał wśród ludzi, którzy będą dumni, że są mieszkańcami naszej Małej Ojczyzny, bo tu mogą realizować swoje marzenia, być szczęśliwymi i uznać gminę Milejewo — tak jak ja — za swoje miejsce na ziemi.

Rozmawiała Kamila Kornacka

Kongres Przyszłości jest niewątpliwie cenną inicjatywą

— Jako samorządowcy nieustannie musimy rozwiązywać trudne, a nieraz niespodziewane problemy dotyczące naszych lokalnych społeczności. Kongres jest ważny m.in. dlatego, że pozwala nam wspólnie szukać najlepszych rozwiązań i korzystać z wzajemnych doświadczeń. Ważny jest również jako przestrzeń do dyskusji z nauką i biznesem. Jestem przekonana, że inspiracje i wiedza przekazywane na Kongresie przyczynią się do rozwoju takich samorządów jak nasza Gmina Barciany i całego regionu.

— Znalazła się Pani w gronie trzech najpopularniejszych wójtów w naszym województwie. Mało tego, przez większość czasu trwania plebiscytu była pani liderem. Zaskoczyła panią taka ocena mieszkańców po czterech latach kadencji?

— Jak się ma duszę zawodnika, to każde zwycięstwo cieszy. To wplebiscycie szczególnie. Odbieram je właśnie jako ocenę mojej pracy przez ludzi, na rzecz których ta praca jest wykonywana. Uznanie z ich strony to duża satysfakcja. Dlatego też serdecznie dziękuję wszystkim za oddane głosy. Wierzę, że z czasem uda mi się dotrzeć i do tych mniej przekonanych. Nagroda to przyjemny moment, ale zapewniam, że nie zwalnim tempa i działam dalej dla naszej małej ojczyzny – Gminy Barciany.

— Reprezentowany przez panią samorząd należy do Stowarzyszenia Warmińsko-Mazurskich Gmin Pogranicza, którego zresztą jest pani prezesem. Jaki jest cel tej organizacji?

— Stowarzyszenie skupia samorządy przy granicy z województwem kaliningradzkim od Braniewa po Dubeninki. Siedziba znajduje się w Barcianach. W listopadzie br. dołączyły do Stowarzyszenia gminy Goldap, Pozezdrze i Węgorzewo oraz Powiat Węgorzewski. Myślę, że to mocny dowód na potencjał naszego partnerstwa. Pierwotnie chcieliśmy m.in. rozwijać współpracę z rosyjskim partnerem, ale w obecnej sytuacji jest to niemożliwe. Gmina Barciany zresztą od razu po nieuzasadnionej

agresji w Ukrainie wypowiedziała umowy partnerskie z samorządami w województwie kaliningradzkim. Strategicznym celem stowarzyszenia jest wszechstronny rozwój społeczno-gospodarczy jego członków. Uznaliśmy również, że połączenie sił wzmocni nasz głos w aplikowaniu o środki zewnętrzne na poziomie krajowym i wojewódzkim.

— Jak to się przekłada na wymierne korzyści dla gminy Barciany i jej mieszkańców?

— Przykładem może być szlak Green Velo. Rozmawiamy o możliwości jego przejęcia na terenie naszych gmin i zapewnienia finansowania z Urzędu Marszałkowskiego. Uważamy, że wspólnie jesteśmy w stanie zapewnić skuteczniejsze zarządzanie i promocję szlaku. To przyciągnęłoby turystów korzystających z lokalnych usług i biznesu. Stale pracujemy nad projektem Uniwersytetu Ludowego Pogranicza. W zamyśle jest to instytucja, która ma pomóc mieszkańcom m.in. w zdobywaniu nowych umiejętności czy przekazywaniu pasji w projekty biznesowe. Nasze starania zmierzają również w stronę stworzenia na pograniczu nowych szlaków i obiektów turystycznych, obiektów leczniczych czy dziennych ośrodków pomocy dla osób starszych. Ostatnie zadanie nazywa się „srebrną gospodarką”, która z jednej strony ma przyciągać osoby z zewnątrz, ale też spełniać potrzeby naszych coraz starszych mieszkańców. Z uruchomieniem takich projektów oczywiście pojawiają się też nowe miejsca pracy.

— Obecną kadencję zdłomiła pandemia. Mimo to udało się zrealizować kilka istotnych zadań?

— Myślę, że wyjątkowo trudny czas pandemii potraktowaliśmy jako dodatkowy impuls w dążeniu do poprawy jakości życia naszych mieszkańców. Przebudowa dróg w miejscowościach: Winda (wartość inwestycji: 1,052 mln zł); ulic Młynowa, Szkolna, Mickiewicza, Kościelna i Plac Wolności w Barcianach (I etap ok. 700 tys. zł, II i III

Marta Kamińska, Wójt Gminy Barciany – laureatka III miejsca w kategorii Wójt w Plebiscycie Samorządowiec 2022

etap 1,72 mln. zł.); Skierki – Moruny (I etap 629 tys. zł, II etap 368 tys. zł); Skierki – Staniszewo (749 tys. zł.), w miejscowości Pastwiska (381 tys. zł), w miejscowości Momajny (377 tys. zł), w miejscowości Maciejki (700 tys. zł). Łączna wartość zadań stanowi niemal 6,7 mln. zł. Pozyskaliśmy środki na wymianę oświetlenia w hali sportowej i modernizację orlika. W ramach oszczędności wynikających z pandemii gruntownie wyremontowaliśmy gminną bibliotekę nakładem pracy pracowników GOK. W ramach programu „Zdalna Szkoła” i „Zdalna Szkoła+” zakupiliśmy laptopy, z których korzystali uczniowie naszych szkół. Pozyskaliśmy również środki na rozbudowę oświetlenia ulicznego w naszych miejscowościach. Ponieważ naprawa dróg, w tym gminnych, jest jednym z istotniejszych problemów, to ZGK Barciany zakupił wózek wibracyjny i wyremontował równiarkę. Ich użycie znacznie obniża koszty napraw dróg. Ponadto Gmina Barciany znalazła się wśród samorządów, które

otrzymały środki w ramach rządowego programu „Cyfrowa Gmina”. Wsparcie wyniosło blisko 181 tys. zł. W tym trudnym czasie prowadziliśmy również negocjacje mające na celu przywrócenie posterunku policji w Barcianach. Pozytywna decyzja w tej sprawie jest już podjęta. Dzięki zaangażowaniu gminnych KGW oraz OSP zdobyliśmy 1 mln zł w rządowym programie „Rosnąca Odporność”. Z tych środków na sumę 300 tys. zł został zakupiony sprzęt dla naszych strażaków, a kolejne zakupy to m.in. dwa samochody osobowe dla barciańskiego GOPS-u i remonty świetlic wiejskich. W okresie świątecznym przekazaliśmy dla 250 osób samotnych i potrzebujących paczki z świątecznymi potrawami i smakołykami. Rozpoczęliśmy również współpracę lokalnych szkół z Ewą Radanowicz, ekspertką do spraw zmian i innowacji w oświacie, wspierającą szkoły w ich projektach rozwojowych. Warto też wspomnieć, że w Barcianach został otwarty Nordic Walking Park. Zaczynając

się w nim trasy, dla miłośników spacerów z kijkami, mierzą 5 oraz 16,2 km. Ponadto zrehabilitowaliśmy staw w miejscowości Gęsiki, który zścieżkę edukacyjno-przyrodniczą i miejscami do wypoczynku i obserwacji stał się ciekawą propozycją rekreacyjno-turystyczną. Jak widać, oprócz twardych projektów w centrum naszych działań zawsze są te wzmocniające więzy i kapitał społeczny mieszkańców.

— Jakie kluczowe zadania i inwestycje są obecnie realizowane lub będą w najbliższej przyszłości?

— Jak w wielu gminach, tak i w Barcianach jedną z kluczowych kwestii jest zdobywanie środków na ważne inwestycje. Dlatego np. do Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych złożyliśmy wniosek na budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Skandawa i Frąckowo. Gmina otrzymała dofinansowanie, trwa opracowanie dokumentacji. Koszt zadania to 3,65 mln zł. Ponadto w ramach naboru wniosków do Rządowego Programu „Polski Ład” otrzymaliśmy promesę w wysokości 4,655 mln zł na realizację zadania: budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowościach Bobrowo, Markuzy, Mołtajny i Arkłity, a także na remont dróg. W ramach naboru wniosków do Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg na 2023 r. złożyliśmy wniosek na 3 etap remontu drogi Skierki – Moruny. Ponadto gmina otrzymała 541 tys. zł. na remont i modernizację Gminnej Biblioteki w Barcianach oraz złożyła wniosek o wartości blisko 4 mln zł na modernizację świetlic wiejskich. W drugiej edycji rządowego programu Polski Ład otrzymaliśmy promesy na remonty zabytkowych świetlic wiejskich w Asunach i Aptyntach. Wartość całkowita tych zadań to 4 mln zł. Planujemy również stworzenie ścieżki rekreacyjno-edukacyjnej wokół jedynej w gminie Jeziora Arklickiego oraz zagospodarowanie terenu i plaży. Kolejne projekty to wodociąg i oczyszczalnia ścieków w miejscowościach Błodo-

wo i Święty Kamień oraz wodociąg do miejscowości Zalewska Góra. Wśród ważnych inwestycji znajduje się również przebudowa parku w Barcianach przy współpracy z KGW Momajny oraz plac zabaw przy szkole w Motajnach (współpraca z Mołtańskim Stowarzyszeniem Aktywności Lokalnej „Nadzieja”).

— Myśli Pani już o kolejnych wyborach samorządowych?

— Być może zabrzmi to patetycznie, ale bycie wójttem rozumiem jako misję. Moja jest jasna – Gmina Barciany jako miejsce wygodne, bezpieczne i ciekawe do życia dla jej mieszkańców. Takie cele powodują, że naprawdę nie brakuje mi zajęć każdego dnia. Aktualne wyzwanie to przyszłoroczny budżet – nie mniej trudny niż czasy, w których powstał. Wybory to też wyzwanie i jakaś forma plebiscytu. Dziś koncentruję się na bieżących zadaniach i nie myślę o nich. Ale, jestem gotowa na wyborcze „sprawdzam” ze strony mieszkańców naszej Gminy Barciany.

— Jak Pani widzi gminę za 10, 20 lat?

— Od marzeń ponoć nie płaci się podatków, więc spróbujmy... Chciałabym, żeby w wyznaczonej perspektywie nie istniał już problem dróg, oświetlenia czy kanalizacji. W takim sensie, że wszystko będzie już równe, jasne i nie szkodzące naturalnemu środowisku. Na pewno nie chcę, aby nasza Mała Ojczyzna stała się jakimś zagłębiem przemysłowym. Ale chcę, żeby w naszej gminie każdy mieszkaniec mógł żyć wygodnie, mając przestrzeń do realizacji zawodowej i osobistej. Dopelnieniem takiego marzenia byłaby sytuacja, kiedy nasi młodzi mieszkańcy, wyruszając w celu zdobycia oświaty, doświadczenia i poznania świata, ostatecznie wracaliby do gminy, budując jej potencjał i nową lepszą rzeczywistość. Chciałabym też, aby znikła granica, bo to by oznaczało, że nasz północny sąsiad nie jest już agresorem i tak, jak my szanuje i wierzy w demokratyczne wartości.

Wojciech Caruk

Samorząd w Polsce – spacerem przez stulecia

Są tacy naukowcy, którzy korzeni samorządu szukają wręcz w czasach starożytnych. To nie do końca prawda — już prędzej to średniowieczne samorządy stanowe odegrały w kształtowaniu samorządu terytorialnego istotną rolę. A jednak nie sprawowały one władzy publicznej...

To jak to było?

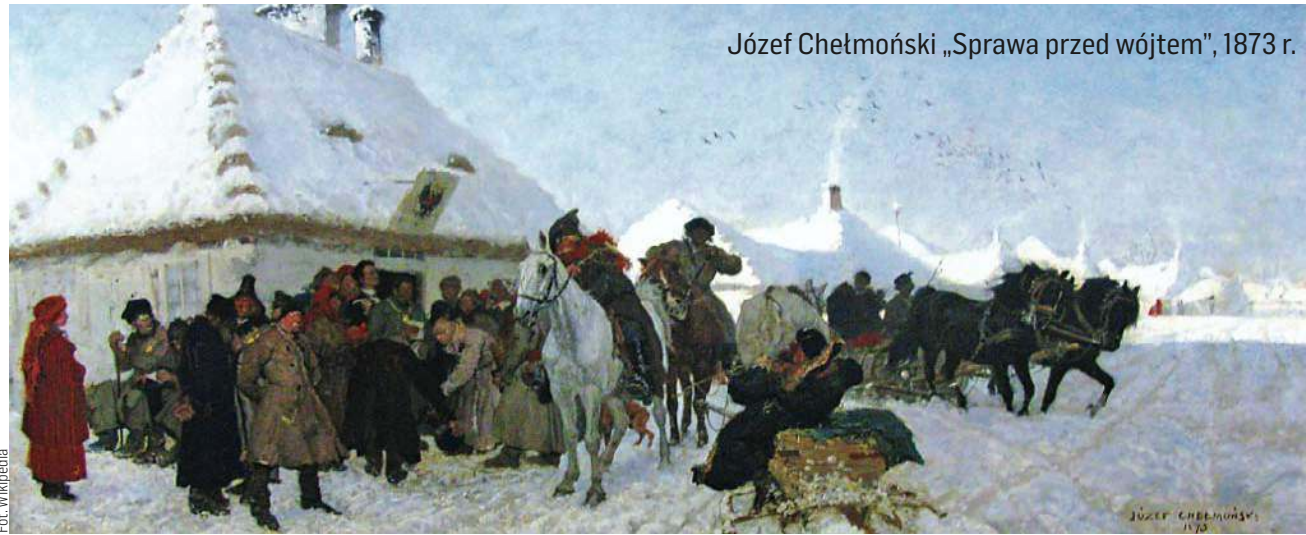
Na przestrzeni wieków definicja samorządu terytorialnego ulegała zmianie. Przyjmuje się, że samorząd terytorialny powstał, kiedy w monarchii absolutnej zmianie uległ stosunek panującego do poddanych — czyli, gdy ci nabyli prawa publiczne, gdy — jak podaje J. Panejko — „powstające państwo konstytucyjne i praworządne na mocy swej ustawodawczej władzy zorganizowało związki gminne dla swych celów i włączyło je jako jednostki publiczno-prawne w swój organizm”.

Pierwsza wieś

Wieś, za sprawą rozwoju rolnictwa, jest najstarszą formą osiadłego trybu życia człowieka. Wraz z wyodrębnianiem się grup Słowian na przełomie V i VI wieku tworzyły się wspólnoty rodowe. To Opole (nie mylić z Opolem!) było pierwotną wspólnotą terytorialno-osadniczą, z której z czasem powstała słowiańska wieś. Okres pierwszych Piastów to z kolei proces przekształcania się struktury rodowo-plemiennej w system prowincjonalny: powstawały okręgi grodowe z komesami grodowymi na czele, a opola utrzymywane były przez władze centralne jako jednostki pomocnicze. Potem opola zastąpiły organizacje kasztelańskie — sami kasztelanowie byli urzędnikami mianowanymi i pozostawali najważniejszymi przedstawicielami władzy książęcej.

W Polsce dzielnicowej wraz z osadnictwem na prawie niemieckim (XIII w.) pojawił się urząd sołtysa, który z czasem stał się i jest do dnia dzisiejszego jednym z najbardziej charakterystycznych elementów społeczności wiejskiej. W tym samym czasie w mieście zaistniała instytucja wójta, ale w ciągu XV w. instytucję wójta przeniesiono na wieś, i w ten sposób sołtys (od XIII w.), a wójt (przełom XV i XVI w.) stali się liderami społeczności wiejskich.

I dziś mało kto pamięta, że w średniowiecznej Polsce po lokacji najważniejszym urzędem był wójt, a nie burmistrz. Wójtostwo było urzędem i własnością jednocześnie. Wójt reprezentował właściciela miasta wobec

Józef Chełmoński „Sprawa przed wójtem”, 1873 r.

mieszczan i miał określone uprawnienia sądowe. Wzrost znaczenia rady następował najczęściej dopiero z czasem, kiedy np. wójtostwo słabło poprzez dziedziczenie tego urzędu przez założony kilku synów wójta, albo podział jego własności poprzez sprzedaż części wójtostwa. W takim Krakowie sprawa była szczególnie jaskrawa, bo po buncie wójta Alberta Władysław Łokietek skonfiskował wójtostwo i sam został wójtem. Z czasem, siłą rzeczy do głosu zaczęła dochodzić rada, którą całe lata wybierali urzędnicy królewscy, najczęściej wielkorządca z wojewodą krakowskim lub sandomierskim.

Ech, trudne, ale i piękne to były czasy...! Czyli wójt góra!

Rzeczywiście — urząd wójta ma w Polsce bardzo bogatą tradycję. W okresie lokacji miast, czyli ok. XIII w., wójt był urzędnikiem dziedzicznym istniał na czele miasta lub osady miejskiej lokowanej na prawie niemieckim. Był też lennikiem pana miasta, zobowiązanym do konnej służby wojskowej i miał liczne dochodowe przywileje, m.in. 1/6 czynszów, 1/3 kar sądowych, liczne parcele w mieście, a także uposażenie gruntowe — czyli wójtostwo. Zasiadał ponadto w ławie miejskiej i miał prawo posiadania jatek (dawnego sklepu z mięsem).

Na naszej Warmii wójt krajowy był najwyższym urzędnikiem, wykonującym władzę świecką, której władzy kościelnej zabraniano prawo kanoniczne. W późniejszym okresie powstawania rad miejskich urząd wójta wykupywało miasto.

W Księstwie Warszawskim i Królestwie Polskim wójt był

organem władzy administracyjnej w jednej lub kilku wsiach. Ponadto w Królestwie Polskim od 1864 r. wójt był też zwierzchnikiem administracji gminnej ale, choć formalnie samorządny — w istocie był całkowicie zależny od rosyjskiej władzy i spełniał funkcje policyjne. Z kolei w zaborze pruskim od 1824 r. był to organ władzy administracyjnej w jednej lub kilku wsiach, początkowo na ogół właściciel ziemski, później urzędnik mianowany przez rejencję. Należał do niego zarząd gminy, sprawy policyjne i podatkowe.

W XIX w. i do roku 1950 wójt był w Polsce urzędnikiem pełniącym funkcje wykonawcze w gminie, od 1933 po uchwaleniu tzw. scaleniowej ustawy samorządowej wójt stał na czele zarządu gminnego (na czele zarządu miejskiego — burmistrz lub prezydent miasta) i był przełożonym gminy, a w latach 1990–2002 — wybieranym przez radę przewodniczącym zarządu gminy i kierownikiem urzędu gminy: kieruje bieżącymi sprawami gminy i reprezentuje ją na zewnątrz, jest kierownikiem urzędu gminy.

Starosta znaczy naczelnik. We wczesnym średniowieczu starostą nazywany był naczelnik, inaczej starszy wspólnoty terytorialnej Słowian. Na przełomie XIII i XIV w. był to urzędnik mianowany i odwoływany przez monarchę — występował jako namiestnik prowincji lub ziemi, sprawował pełnię władzy państwowej. Jego urząd był ważnym czynnikiem centralizacji i umacniania władzy państwowej. W połowie XIV w. pojawili się istotniowo upowszechnili starości grodowi: zarządcy

zamków i przylegających doń królewskich, z uprawnieniami sądowymi wobec osób wszystkich stanów. WXVI w. urząd starosty zaczął tracić kompetencje na rzecz urzędników ziemskich. Starosta był reprezentantem króla w powiecie, odpowiadał za bezpieczeństwo i nadzorował administrację grodzką.

Z kolei w Polsce międzywojennej starosta był organem administracji ogólnej na terenie powiatu, przewodniczącym organu wykonawczego samorządu terytorialnego, tzw. wydziału powiatowego. Podlegał nadzorowi wojewody.

W 1950 r. urząd zniesiono, ale w 1999 r. reaktywowano go — z powodu wprowadzenia zasadniczej reformy samorządu terytorialnego. Dziś starosta jest organem samorządu powiatowego i przewodniczącym zarządu powiatowego, wybieranym i odwoływanym przez radę powiatu. Sprawuje zwierzchnictwo wobec powiatowych służb, inspekcji i straży włączonych do administracji zespolonej powiatu, choćby inspektora powiatowego nadzoru budowlanego czy komendanta powiatowego policji.

Kto rządził w mieście?

Społeczność miejska funkcjonowała zgodnie z zasadami prawa, które nadawano średniowiecznym miastom. Mieszkańcy wybierali władze miejskie. Była to rada miejska z burmistrzem na czele oraz ława sądowa. Członkowie rady, nazywani rajcami, decydowali o najważniejszych dla miasta sprawach: ustalali prawa i wysokość podatków, stanowili o sprawach handlu. Najważniejszym urzędni-

kiem w mieście był burmistrz: przewodniczącym rady miejskiej, wybierany zwykle co kwartał spośród rajców. Pilnował, by przestrzegane były miejskie prawa. Miejscy ławnicy sądzili przestępców schwytanych w mieście. Summa summarum — to zatem mieszczanie sami decydowali o losie swoim i swojego miasta.

W dawnym, niemieckim, prawie miejskim burmistrz był jednocześnie przewodniczącym organu stanowiącego, czyli rady i jednocześnie organem wykonawczym miasta. W XIX w. funkcja burmistrza została jednak rozdzielona i powstał urząd przewodniczącego rady miejskiej. Od tej pory to on przewodniczył kolegialnemu organowi wykonawczemu miasta, zwanemu magistratem lub zarządem miejskim. W Polsce po II wojnie światowej (1950 r.) urząd burmistrza wraz z całym samorządem terytorialnym zniesiono. Kompetencje przejęło prezydium Miejskiej Rady Narodowej, później, po reformie w 1973 r., naczelnik miasta. Urząd burmistrza ponownie ustanowiono po przywróceniu samorządu terytorialnego w 1990 r. Był on wybierany przez radę miasta wraz z pozostałymi członkami zarządu miasta. Od 2002 r. burmistrz jest wybierany przez ogół mieszkańców gminy w bezpośrednich wyborach powszechnych i jest jednocześnie jednoosobowym organem wykonawczym gminy.

Magdalena Maria Bukowiecka

Burmistrz okiem językoznawcy

Według definicji Wielkiego Słownika Języka Polskiego burmistrz lub burmistrzynie to stojący na czele rady samorządu urzędnik, który zarządza miastem lub gminą. Dawniej, w języku średnio-wysoko-niemieckim burc-meister lub burger-meister oznaczał zwierzchnika gminy miejskiej lub wiejskiej. Stąd polska nazwa. Z kolei angielskie określenie 'mayor' pochodzi od łacińskiego słowa 'maior', co oznacza „większy”. Prawdopodobnie od tego słowa pochodzi też francuski mer.

Na całym świecie istnieje duża rozbieżność lokalnych przepisów i zwyczajów dotyczących uprawnień i obowiązków burmistrza, a także procedur, zgodnie z którymi wybiera się go lub nominuje. W zależności od systemu burmistrz może być zwierzchnikiem władz miejskich, przewodniczyć wieloosobowemu organowi zarządzającemu z niewielką lub żadną niezależną władzą albo też odgrywać wyłącznie funkcję reprezentacyjną. W Polsce funkcja burmistrza została zniesiona w miastach w 1950 r. i przywrócona w roku 1990. Miastami powyżej 100 tys. mieszkańców (obecnie jest ich 37), o statusie miasta na prawach powiatu (obecnie jest ich 66) lub posiadającymi tzw. historycznie przyjęte nazewnictwo — zarządza prezydent miasta, organ wykonawczy samorządu terytorialnego wybierany w wyborach bezpośrednich w gminach miejskich. Od 2002 r. prezydenta miasta wybiera się w 107 polskich miastach, tzw. miastach prezydenckich. Na Warmii i Mazurach mamy 47 burmistrzów i 3 prezydentów miast.

REDAKTOR NACZELNY:
Maciej Matera

REDAKTOR WYDANIA
Małgorzata Dargiewicz
- m.dargiewicz@wm.pl
tel. 502 499 528

DYREKTOR BIURA REKLAMY
Agnieszka Weder-Gryglewicz
tel. 885 998 201
a.weder@wm.pl

WYDAWCA
GRUPA WM Sp. z o.o.
ul. Tracka 5, 10-364 Olsztyn

PREZES
Maciej Matera
zarzad@gazetaolsztynska.pl
tel. 89 539 74 03

DRUK
Drukarnia Prasowa
GRUPA WM Sp. z o.o.
Olsztyn, ul. Tracka 7

www.gazetaolsztynska.pl
www.dziennikelblaski.pl

VI KONGRES PRZYSZŁOŚCI

LAUREACI PLEBISCYTU NA SAMORZĄDOWCA 2022

Kategoria Starosta

- I. Marcin Paliński – starosta nidzicki
- II. Jan Harhaj – starosta lidzbarski
- III. Andrzej Abako – starosta olsztyński

Kategoria Burmistrz

- I. Beata Sokołowska – Burmistrz Miasta i Gminy Biała Piska
- II. Piotr Feliński – Burmistrz Miasta i Gminy Ruciane-Nida
- III. Jacek Kosmała – Burmistrz Nidzicy

Kategoria Wójt

- I. Michał Kontraktowicz – Wójt Gminy Stawiguda
- II. Krzysztof Szumała – Wójt Gminy Milejewo
- III. Marta Kamińska – Wójt Gminy Barciany

Nagroda Specjalna

Gustaw Marek Brzezina – Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Laureaci Kapituły Plebiscytu (równorzędne)

Andrzej Abako – starosta olsztyński
 Piotr Grzymowicz – prezydent Olsztyna
 Jacek Wiśniowski – Burmistrz Lidzbarka Warmińskiego

Kategoria Wójt

Kategoria Starosta

Kategoria Burmistrz

Nagroda Specjalna

